

marksist teori

Sayı: 27 ❖ Temmuz-Ağustos 2017 ❖ 7.50

marksist teori

Sayı 27 ❖ Temmuz-Ağustos 2017

HDP bütün Türkiye halklarının hayalden gerçeğe zaferidir. Tüm Türkiye halklarının hayallerinin başarıya dönüşmesi hikayesidir. Bu hikayeyi zulümle noktalamak istediler. Ama çok şükür, o hayaller hala hayatta. Hayal etmeyi ve kazanmayı bilenler oldu hep. Bu ülkenin insanları hiçbir zaman umudunu kesmeyecek. Kazandık, gene kazanacağız!

Benim sözümle baş edemeyenler bugün beni hapsedebiliyor. Biz bu adaletsizliğe karşı mücadele yürütüyoruz. Adil olan, kadınlar, Aleviler, işçiler, emekçiler için demokrasi ve barışın yoludur. Türkiye'de gerçek anlamda demokrasi tesis edilmezse, kimse için adalet olmayacak.

HDP bu ülkenin geleceğidir. Ben de bu partinin tutuklu eş genel başkanı olarak, HDP'nin, Türkiye'nin bugünü ve geleceği olduğunu en net şekilde yeniden ifade ediyorum. Biz olduğumuz müddetçe bu topraklarda umut tükenmeyecek. Hayallerini zafere dönüştüren insanlar tükenmeyecek.

7 Haziran'da yüzde 13 almasaydık bizi idare edebilirdi, ama bu sınırları tanımadık. Çünkü biz korkuyla siyaset yapmıyoruz. Kaybetmekten korkmuyoruz. Kaybedersek ayağa kalkarız, zaferler için yürümeye devam ederiz. Kazanırsak da daha büyük kazanmak için gene yürümeye devam ederiz. Düşüncelerimize inanmaktan vazgeçmeyiz.

Figen Yüksekdağ

Marksist Teori

27

Temmuz/Ağustos
2017

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Cami Sokak Birlik Apt. No: 8/10 Aksaray/İstanbul
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212)529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori.com
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Songül Akbay 1600206

İçindekiler

5 | ÖDP'nin CHP'den Liberal Beklentisi
Yücel Yıldırım

15 | Laiklik Devrimci Proletaryanın Bayrağı Mıdır?
Inan Özgür

31 | Başûr'da Bağımsızlık Referandumu
Ve Devrimci Tavır
Ziya Ulusoy

47 | Rojava Devriminin Önemi, Sorunları Ve Geleceği
Arîn Çiya

63 | ABD-YPG İlişkisi Ve Antiemperyalizm
Rodî Azad

77 | "Bu ülkenin insanları hiçbir zaman umudunu
kesmeyecek! Kazandık, gene kazanacağız!"
Fiğen Yüksekdağ

87 | Jeremy Corbyn Ve Sınıf Etkeninin
Siyasete Geri Dönüşü
Alp Altınörs

97 | Aktif Özsavunma Ve Örgütlenme:
Kara Panter Partisi
G. Schelm

ÖDP'nin CHP'den Liberal Beklentisi

Yücel Yıldırım

CHP'ye ve liderine "yol haritası" önermek, bunu "ülkeyi selamete çıkarma" amacıyla, diğer bir ifadeyle faşizmden kurtulma amacıyla yapmak, ÖDP'den ve diğer emekçi sol güçlerden umudu kesmek, bir nevi "umut CHP'dedir" demektir. Erdoğan faşizmine öfke duyan kitlelere bilinçli ve iradi olarak CHP adres gösterildiğine göre, ÖDP'ye ne gerek var? ÖDP liderlerinin, partilerinin öncü olabileceğine, emekçi sol hareketin faşizme karşı kitleleri mücadeleye kazanabileceğine dair inanç ve umutları hakikaten kalmamış.

CHP ve Kılıçdaroğlu'nun adalet yürüyüşü, emekçi sol saflarda, yalnızca yankı bulmakla kalmadı, etkilene de yarattı.

Bu etkilenmede en çok öne çıkan ÖDP şahsında sorunu tartışmak, emekçi sol hareket için de yararlı olacaktır.

Tarihsel Önemde Olan Ne?

ÖDP, CHP'nin adalet yürüyüşünü ilk gününden itibaren destekleyen, sonrası günlerde temsilcileriyle yürüyüşe ve kitlesiyle de Maltepe mitingine katılan parti. Ama ÖDP, yürüyüşe ve mitinge katılmakla kalmadı, bunları tarihsel bir adım olarak ve büyük tarihsel yürüyüşe CHP'nin de katılması şeklinde niteledi.

ÖDP Başkanlar Kurulu sözcüsü ve öncesinde genel başkanı olan Alper Taş, "tarihi bir adımdır" nitelemesi yaptı.¹

ÖDP'nin diğer önemli ismi Melih Pekdemir aynı görüşü başka biçimde ifade etti: "CHP yönetimi de devam etmekte olan son yılların büyük tarihsel yürüyüşüne nihayet katıldı. Çok iyi yaptı."² "O hareket ise aslında çoktandır Gezi ile yola çıkmış ve 'Hayır'ın devamında yeni bir halk hareketi olarak yürümeye başlamıştı. Kılıçdaroğlu ve CHP aslında bu yürüyüşe katıldı."³

Peki, "son yılların büyük tarihsel yürüyüşü" ve tarihsel önemdeki şey nedir? "Büyük tarihsel yürüyüş", Gezi'den başlatarak söyleyecek

[1] Halk Tv, Yürüyüş Günlükleri, 17.06.17

[2] Melih Pekdemir, Miting Buluşma, Birgün, 10.07.17

[3] Melih Pekdemir, Yeni Bir Siyaset Tarzı Mı, Birgün, 03.07.17

olursak; Gezi-Haziran ayaklanması, Kobanê direnişî ve Rojava devrimine katılım, Kuzey Kürdistan'da 6-8 Ekim serhıldanı, Berkin Elvan'ın uğurlanışı, 7 Haziran seçim başarısı, 20 Temmuz'da Suruç'ta ve 10 Ekim'de Ankara'da kitlesel katliamlarla karşılık verilen demokratik barış ve Kürt özgürlük mücadelesiyle dayanışma eylemleri, Kürdistan'da soykırımı önleyen kahramanca barikat-hendek direnişleri ve 16 Nisan kitlesel hayır tavrıdır. Bu hareketlerin tümü, elbette önem, kitlesellik ve katılım terkiibi bakımlarından farklılıklar taşımalarına rağmen, halklarımızın, işçi sınıfı ve ezilenlerin tutarlı demokratik ve enternasyonalist eylemleri olarak, ortak özellikleriyle, gerçekten de adına layık büyük yürüyüşün birer halkasıydılar, bu devrimci-demokratik yürüyüşü oluşturdular.

Kitleler İçin Nefeslenme Fırsatı Ve MC'nin Bölünmesi

CHP'nin adalet yürüyüşü/mitingi, bu büyük devrimci-demokratik yürüyüşün ilerletici bir halkası mı gerçekten?

Önce CHP mitingi/yürüyüşünün kısa bir değerlendirmesini yapmak gerekiyor.

CHP, önceleyen süreçte, saray diktatörlüğünün Kürtlere, devrimci ve demokratik güçlere saldırılarını, daima kutsadığı devletin ayakta kalması amacıyla destekledi. Kürtlere karşı savaş tezkerelerine oy verdi. Suriye gerici iç savaşının örgütlemesini eleştirip Suriye'ye yönelik savaş tezkerelerine oy vermeme tavrını, sıra Rojava'ya savaşa gelince, yeniden oy verme tavrına dönüştürdü ve işgali destekledi. Eskiden Musul büyükelçiliği yapmış milletvekili Ö. Yılmaz'ın ağzından "geç bile kalınmıştır" açıklamasıyla, diktatörün ölüm kusan savaş uçaklarının Rojava-Qaraçox'da YPG karargahını bombalamasını alkışladı. Kılıçdaroğlu, HDP'li vekillerin parlamentodan tasfiyesine, genelkurmay başkanı Akar'dan aldığı brifing sonrası, parti MYK'sının önceki ret kararını değiştirerek ve "anayasaya aykırı ama destekleyeceğiz" diyerek, omuz verdi. Ardından, anayasa mah-

kemesine başvuru imzası toplayan milletvekilini engellemek için cezalandırdı. 15 Temmuz askeri darbe girişimine karşı kendi inisiyatifindeki mitinglerden vazgeçip Yenikapı mitingine katılım çağrısına uydu ve diktatör Erdoğan öncülüğündeki MC'ye (Milli Cephe) katıldı. 16 Nisan akşamı, gayrimeşru ve hileli referandum sonucunu protesto eylemlerini kıran bir rol oynadı.

Ama CHP, bütün bu hizmetlerine rağmen, Erdoğan faşizminin tasfiye/cezalandırma saldırganlığından kendisini kurtaramadı. Kutsal devlet çıkarı için daima uzlaşan CHP, yeni faşist politik islamcı rejimin kuruluşuna sözlü eleştirinin ötesinde belki yine eylem yapmayacaktı. Fakat bu yeni devlet yapısında burjuva kliklerin asgari ortak çıkarlarının dahi bir yana atılarak kendisinin de tasfiye edilmeye başlandığını, milletvekili Berberoğlu'nun zindana atılmasıyla gördü. Aniden adalet yürüyüşü kararını almak zorunda kaldı. Sıranın Kılıçdaroğlu'nun hapse gönderilmesine doğru geleceğine dair bilgiler sızdı.

CHP'nin, adalet yürüyüşüne utangaçça destek veren TÜSİAD ve saray rejimiyle gerilim halindeki Batılı emperyalistler nezdinde, burjuvazinin yeni cazip seçeneği olarak sivrilme için daha "cesur" kampanyalar yürütmeyi düşünüp eyleme geçmiş olması da muhtemel. Ayrıca bu, 2019 başkanlık seçimlerine hazırlık sürecinde, diktatörün saldırganlaşmasını frenlemek ve daha geniş kesimlerin oyunu almak için biraz "cesur" davranmaya yönelmek diye de okunabilir.

Nihayetinde, saray iktidarına muhalif olan ve hayır oyu veren kitlelerin büyük bölümü, saldırı ve katliam tehdidinin de olmayacağını hesabıyla, gücünü görmek ve göstermek için bu eylemi vesile yaptı. Ve böylece nefeslendi. Kitleler adalet yürüyüşüne esasen bu nedenle aktı, CHP teşkilatlarının çok iyi çalışmasıyla değil.

Diğer yandan, diktatörün etrafında oluşan MC bölündü ve yeniden oluşturulamayacak. Faşizmin birleşik gücünün bölünmesi, halkların

CHP'nin, adalet yürüyüşüne utangaçça destek veren TÜSİAD ve saray rejimiyle gerilim halindeki Batılı emperyalistler nezdinde, burjuvazinin yeni cazip seçeneği olarak sivrilme için daha "cesur" kampanyalar yürütmeyi düşünüp eyleme geçmiş olması da muhtemel.

devrimci-demokratik kurtuluş hareketi açısından dolaylı yedek rolü oynayacak.

Bu yönlerden, adalet yürüyüşü ve mitingi olumlu rol oynadı.

Fakat yürüyüşün ve mitingin tersi yönde bir rolü de var. Zira yürüyüş, ilk günlerinden başlayarak, 1 km'lik uzunlukta somutlaşan bayrak fetişizmiyle şovenizmi kabartıcı, Kılıçdaroğlu'nun öncülüğünü güçlendirici etkide bulundu. Maltepe konuşmasında Kılıçdaroğlu'nun,

“Etnik kimliğine göre, inancına göre siyaset yapmayacağız, yapanlar vatan hainidir” demekle yetinip Kürtlere karşı savaşa üstü örtülü onay verme, vekillerin hapsedilmesine muhalefet ederken kürsü dokunulmazlığına bağlı yargılanma dokunulmazlığına da karşı çıkma, Rojava’daki işgali ve savaşı sessizce onaylama gibi tavırları, mitinge katılan geniş kitleler nezdinde rejimle uzlaşma bilincini körükleyen karakterdeydi.

Pekdemir, adalet yürüyüşüyle coşkuya kapılmış, CHP’nin öncülüğündeki eylemlerle burjuvaziden bağımsız bir kitle hareketinin gelişip büyüyeceğine ve halkın adım adım öncü haline geleceğine kendisini inandırmış, emekçi solu da inandırmaya çalışıyor.

Mitingin en önemli olumsuz etkisi, Gezi’de ve 7 Haziran’da yüzünü tutarlı demokratik çizgiye doğru dönmüş kitleleri yeniden CHP’ye bağlama yönündeki rolüdür.

Karşılaşacağı saldırıları yanıtlama zorunluluğundan ve karşıdevrimin iç bölünmesine bağlı doğacak çatışmalardan kaynaklanan bir kitle eylemi, onu başlatan burjuva partinin koyduğu sınır ve amacı aşarak, faşizme karşı devrimci bir kitle hareketine dönüşebilir. Bu korkuyu diktatör Erdoğan’ın kendisi ve tetikçileri de hissetti. Bu nedenledir ki, ağızla-

rından salyalar saçarak mafyavari tehditler savurdular. Fakat kitle akışının büyüklüğüne rağmen, eylem CHP’nin kontrolünden çıkmadı, devrimci bir kitle hareketi niteliği kazanmadı.

Sosyalizm için mücadele veya en azından tutarlı bir demokratik mücadele açısından ne yapılmalıydı? Kitlelerin kanlı bir saldırı olmaz duygusu ve sezgisiyle yer aldıkları bu yürüyüş ve mitingdeki katılım genişliğinin polis saldırılarını genel olarak frenleyici etkide bulunduğu bir siyasi ortamda, kentlerde ve mahallelerde, sokaklarda ve meydanlarda, olabildiğince yaygın tarzda, “adalet”, “OHAL kaldırılсын”, “KHK’lar iptal edilsin” talepleriyle oturma eylemleri, yürüyüşler veya açlık grevleri yapılmalı, bütün bu eylemlerin yaygınlığı ve kitleselliği büyütülmeliydi.

Bunu başarmanın yolu ise, özgücüne ve kitlelerin burjuva partilerden bağımsız olarak seferber edilebileceğine güvenip inanmaktan geçer. Ve tabii, önceleyen süreçlerde biriktirilen nitelikli bir örgütsel gücü ve örgütlü kitle çalışması alışkanlığını gerektirir. ÖDP’de ve liderlerinde olmayan da bu iki değerli şeydir.

Mücadelenin Büyümesi

Neye Bağlıdır?

ÖDP, geçmiş geleneği bakımından, devrimci kitle hareketi içinden gelen, bunun deneylerini edinmiş kadrolara sahip. Ama ÖDP liderleri, bu durumla tam bir zıtlık içinde, kitlelerin devrimci mücadelesinin burjuva partiler aracılığıyla nasıl büyütüleceğinin yolunu bulmaya, ÖDP

tabanını ve emekçi sol hareketi buna inandırmaya çalışıyor.

“Bu yürüyüş sayesinde, halkımız yürürken böylece nesne olmaktan çıkıp özne olmaya doğru adım adım ilerlediğini de fark ediyor.”⁴ Bu sözler, ÖDP'nin fikri liderlerinden Pekdemir'e ait.

Pekdemir, adalet yürüyüşüyle coşkuya kapılmış, CHP'nin öncülüğündeki eylemlerle burjuvaziden bağımsız bir kitle hareketinin gelişip büyüyeceğine ve halkın adım adım öncü haline geleceğine kendisini inandırmış, emekçi sol hareketi de inandırmaya çalışıyor.

Bu yoldan hızlanmak gerektiğine inanmış başka bir ÖDP lideri, eski genel başkan Hayri Kozanoğlu, daha da coşmuş, Gezi-Haziran ayaklanmasıyla Kılıçdaroğlu'nu kaynaştırıyor ve daha hızlı ilerlemesi için CHP'ye yol gösteriyor:

“Maltepe Buluşması CHP'nin ve Kılıçdaroğlu'nun biraz gecikmeyle de olsa, yaşayan Gezi Ruhunu kavradığı ve kucakladığı kavşak noktasıdır.” “Kemal Kılıçdaroğlu, Ankara'dan başlattığı ve büyük bir dirayetle sürdürdüğü yürüyüşle tarihsel bir sorumluluk almıştır. Kürsüden okuduğu 10 maddelik adalet çağrısının karşılık bulması ve ülkeyi selamete çıkarması için, önümüzdeki sürece ilişkin 10 maddelik bir 'yol haritası' önermesi yararlı olabilir.”⁵

Pratik içindeki bir diğer ÖDP lideri Önder İşleyen de, CHP'nin halk hareketinin zorlamasıyla “rejim

dışına” çıkmak zorunda kaldığını, Kılıçdaroğlu'na bu dirayetli mücadelesinde hakkını teslim etmek gerektiğini ve karşılıklı iki mücadele cephesinin netleştiğini coşkuyla vurgulayıp, CHP'yi net olarak antifaşist cepheye yerleştiriyor:

“Adalet Yürüyüşü'nün ortaya koyduğu bir diğer nokta da cephehelerin netleşmesi oldu. Bir yanda AKP-Erdoğan cephesi bir yanda da Gezi'nin, HAYIR'ın halk cephesi var.” “...dirayetle yürüyen Kemal

Tartışmamız açısından vurgu yapmamız gereken nokta şu ki, Kılıçdaroğlu ve partisinin yürüyüşle hedeflediği, ÖDP liderlerinin hepimizi ikna etmeye çalıştığı aksine, ne Gezi ruhuyla kucaklaşmak ne de antifaşist halk hareketinde ve cephesinde yer almak.

Kılıçdaroğlu'nun hakkını temsil etmek gerekir.”⁶

Kılıçdaroğlu, devlet için tehlikeli bulduğu ve asla katılmadığı Haziran ayaklanmasını kucaklamaz. Onun yürüyüşü başlatmasının nedenine değinmiştik. Tartışmamız açısından vurgu yapmamız gereken nokta şu ki, Kılıçdaroğlu ve partisinin yürüyüşle hedeflediği, ÖDP liderlerinin hepimizi ikna etmeye çalıştığı aksine, ne Gezi ruhuyla kucaklaşmak

[4] Yeni Bir Siyaset Tarzı Mı, Birgün, 03.07.17

[5] Hayri Kozanoğlu, Efsane Geri Döndü Gezi Ruhu Maltepe'de, Birgün, 11.07.17

[6] Önder İşleyen, Maltepe Ve Sonrası, Birgün, 09.07.2017

ne de antifaşist halk hareketinde ve cephesinde yer almak.

Kılıçdaroğlu, Gezi-Haziran ayaklanmasından etkilenen kitleyi sadece kendi parlamenter barajına kanalize etmeye çalışıyor. O, Gezi'den hemen sonraki seçimlerde kitlenin geri bilincine güvenmiş, muhafazakar isimleri, MHP'li faşistleri, mafyavari CHP'lileri aday göstererek yarı-faşizan biçimde oy toplamaya çalışmıştı. Söz konusu kitlenin sonraki seçimlerde CHP'den kopup HDP'ye yöneldiği görülünce, CHP şimdi tak-

Anlaşılan, umudu ve faşizmden kurtuluşu, CHP'nin önyak olacağı ve büyüteceği bir mücadelede görüyorlar. Ve yine anlaşılıyor ki, bu sadece liderlerinin söylemi değil, ÖDP'nin kararlılıkla benimsediği politikadır da.

tik değiştirip bu kitleyi yeniden CHP etrafında toplamaya oynuyor.

Adeta zorunluluktan yaptığı adalet yürüyüşü vasıtasıyla, Gezi kitlesini ve Hayır kitlesini CHP'nin düzeniçi parlamenter sahasına çekiyor, aslında bu yolla rejimi devrimci halk hareketi tehlikesinden kurtarmaya da soyunmuş oluyor. ÖDP liderleri ise, bu taktiği uygulayan CHP'nin değirmenine su taşıyor, onun kitleyi düzene bağlamasına yardımcı oluyorlar.

CHP'ye ve liderine “yol haritası” önermek, bunu “ülkeyi selamete çı-

karma” amacıyla, diğer bir ifadeyle faşizmden kurtulma amacıyla yapmak, ÖDP'den ve diğer emekçi sol güçlerden umudu kesmek, bir nevi “umut CHP'dedir” demektir. Erdoğan faşizmine öfke duyan kitlelere bilinçli ve iradi olarak CHP adres gösterildiğine göre, ÖDP'ye ne gerek var? ÖDP liderlerinin, partilerinin öncü olabileceğine, emekçi sol hareketin faşizme karşı kitleleri mücadeleye kazanabileceğine dair inanç ve umutları hakikaten kalmamış.

Diğer bir ÖDP lideri Pekdemir de, üstelik Kozanoğlu'dan farklı olarak pratik mücadele deneylerinden geçmiş biri olmasına rağmen, faşizmden kurtuluş -umudunu değilse bile- beklentisini CHP'ye bağlamış. Pekdemir, CHP'nin yeni bir tarzı, kitle hareketi geliştirme yoluyla siyaset tarzını benimsediğine inanarak, kitle hareketinin CHP'yle birlikte nasıl büyüyeceği konusunda emekçi sol harekete yol göstermeye çalışıyor:

“CHP de kendisini ve tarzını yenilemeye bir nevi zorlandı. Ama nasıl bir yeni? Bunun cevabı da yine mecburiyetten ortaya çıktı: Yeni bir halk hareketi.

O hareket ise aslında çoktandır Gezi ile yola çıkmış ve ‘Hayır’ın devamında yeni bir halk hareketi olarak yürümeye başlamıştı. Kılıçdaroğlu ve CHP aslında bu yürüyüşe katıldı.

Ali Sirmen, Kılıçdaroğlu'na ‘Bu yürüyüşten sonra başka eylemler de olacak mı, yoksa bu eylem bir son mu’ diye sormuş, Gezicilerin sloganındaki ‘Bu daha başlangıç’ cevabını almıştı.

Doğrusu da budur. 'Bu da' daha başlangıçtır. Çünkü her eylem/hareketlenme bir öncekinin devamıdır ve her eylem yeni bir başlangıçtır. Çünkü süreklilik ancak böyle sağlanır. Ve ivme böyle artar. Ve mücadele çıtası böyle yükselir. Kitleselleşir.”⁷

İşleyen'in, halk hareketi tarafından zorlanan CHP'nin antifaşist cephede yer aldığı tespitini yaparken yanılmasına karşılık, Pekdemir, onun iktidar tarafından zorlandığı doğru tespitini yapıyor. Fakat ikisi de, CHP'nin halk hareketiyle buluşarak değiştiğini, tarz ve strateji değiştirdiğini, antifaşist cephede demir attığını anlatarak yanılıyor ve yanılıyorlar. Anlaşılan, umudu ve faşizmden kurtuluşu, CHP'nin önyak olacağı ve büyüteceği bir mücadelede görüyorlar. Ve yine anlaşılıyor ki, bu sadece liderlerinin söylemi değil, ÖDP'nin kararlılıkla benimsediği politikadır da.

ÖDP liderleri, CHP'nin kitlelerin içinde toplandığı demokratik kitle örgütü veya sendika federasyonu olmadığını, bir siyasi parti olduğunu unutturmaya çalışıyorlar. Harekete geçmeye zorlanan sendika ve kitle örgütleri, kitlelerin içinde toplandığı merkezler olarak, mücadele içinde değişirler. Ama siyasi partiler, belirli amaçları ve programları olan kuruluşlardır. Onların kısmi, yüzeysel ve taktiksel değişimi olabilir, ama burjuva cepheden ayrılıp halk ve ezilenler cephesine geçmezler. Kapitalizm koşullarında, siyasi partiler için halk cephesinden karşıdevrim ve burjuvazi cephesine doğru değişim mümkündür, ama tersi mümkün değildir. ÖDP, mücadelenin sayısız

deneyinin evrensel tarzda kanıtladığı bu gerçeği, bilinçli olarak unutmak ve unutturmak istiyor, yanılıyor ve yanılıyor. Syriza ve Podemos gibi sol ittifak örgütlerinin bile adeta sosyal demokratlaştıkları günümüzde, CHP gibi gerici burjuva partiler mi faşizmle mücadele saflarına ilerleyecek? Bunun olmayacağını ÖDP de biliyor. Yine de, bu liberal umuttan yoksun kalmak istemiyor.

Bu değerlendirme, görüş ve politika, ÖDP'nin, az çok tutarlı anti-faşizmden de gerileyerek, ne yazık ki, liberal solcu bir çizgiye daha çok battığını kanıtıyor. ÖDP, AKP'ye yedeklenen liberallerin "yetmez ama evet" çizgisinin simetriğini, CHP'ye yedeklenmekte kararlı çizgisinde gösteriyor. Bununla yetinmiyor, emekçi sol hareketi de kendisiyle birlikte bu çizgiye çekmeye çalışıyor.

Fakat vurgulayalım ki, daha adalet eyleminin coşkusu zirvedeyken, CHP'nin bizzat kendi pratiği, ÖDP'nin CHP'ye dair beslediği hayalin çürüklüğünü gösterdi. 15 Temmuz darbe girişiminin yıldönümün-

[7] Yeni bir Siyaset Tarzı Mı, Birgün, 03.07.17

de Kılıçdaroğlu, Erdoğan faşizminin kutlamalarına CHP tabanının da katılması çağrısı yaparak, ÖDP'yi bir kez daha hayal kırıklığına uğrattı.

CHP'ye Liberal, Kendi Soluna Uzlaşmaz

CHP'den beklenti çitasını "tarihsel önem"e kadar yükselten ve hayli umutlanan ÖDP, Kürt ulusal özgürlük hareketiyle ve devrimci hareketle bir antifaşist cephesel birlik kurmakta ise uzlaşmaz davranıyor. Bu iki tavrı esasen uyumlu ve birbirini besliyor.

ÖDP, AKP'ye yedeklenen liberallerin "yetmez ama evet" çizgisinin simetriğini, CHP'ye yedeklenmekte kararlı çizgisinde gösteriyor. Bununla yetinmiyor, emekçi sol hareketi de kendisiyle birlikte bu çizgiye çekmeye çalışıyor.

ÖDP, Kürt ulusal demokratik hareketiyle ortak cepheye isteksizliğinin gerekçesi olarak, mealen şunu söyleyegeldi: "Önce Türkiye devrimci hareketi olarak bir araya gelip biraz güçlenelim, sonra Kürt hareketiyle ortak cephe kuralım ki, Kürt hareketinin gölgesinde kaybolmadan gelişsin."

İlk bakışta mantıklıymış gibi görünen bu düşüncenin yanlışlığı, mücadele deneyleri tarafından defalarca kanıtlandı. Deneyler bir başka

şeyi daha gösterdi: Kürt hareketinin gölgesinde kalmamakta bunca titiz davranan ÖDP, CHP'nin öncülüğü altına girmekten hiç bir endişe duymuyor. Böylece, Türkiye devrimci hareketi CHP'nin gölgesinde kaybolarak geliyor!

ÖDP, dikkat edilsin, "Devrimci hareket olarak önce biz birleşelim, güçlenelim, sonra CHP'yle ittifak kuralım ki gelişebilelim" demiyor. CHP yürüyüşüyle nihayet vuslatın gerçekleştiği sevincini yaşıyor, kendisinin iradi olarak kurmadığı antifaşist cephenin kurulduğunu ilan ediveriyor. Yine de, Birleşik Haziran Hareketi'ne CHP'nin de katılması ricasını utangaçça dile getiriyor. Ama sonucu zaten bilinerek edilen bu rica, devrimci harekete değil, CHP'ye yönelik.

ÖDP'nin bu mantığı yıllardır var. Şimdi daha liberal ve inceltilmiş bir sosyal-şovenizme dönüşüyor. Seçimlerden eylem biçimlerine ve halkçı demokratik cephe çalışmalarına değin geniş bir alanda yansıyor.

ÖDP, 7 Haziran seçimlerinde HDP'yle ittifaka yanaşmadı. Saray darbesinden bugüne Erdoğan Kürt özgürlük hareketini soykırımcı saldırılarla ezmeye ve devrimci hareketi imha ve zindanla tasfiyeye çalışırken, alabildiğine sert bir savaş ortamının yaşandığı bu süre boyunca, ÖDP'nin birlikte mücadele açısından en değerli davranışı 10 Ekim 2015 Ankara mitingine katılmaktı. Kuşkusuz, vahşet bodrumlarını kınama açıklamaları gibi, sözlü tavrı alışları da oldu. Ama bu sömürgeci savaş ve faşist devlet terörü ortamında, Kürt özgürlük hareketinin doğrudan

Erdoğan faşizminin katliamcı polis gücüne yönelik eylemlerini kınama noktasına dek yürüdü.

Bu anlayış ve politika, inceltilmiş sosyal-şovenizmdir ve bir yandan da, ÖDP'nin içinde çalışma yapıp hitap ettiği kitledeki şovenist bilinçle faydacı tarzda ilişkilenesinin ürünüdür. ÖDP'nin, keza CHP'ye ilişkin olmayacak umut beslemesinin bir nedeni de, CHP'ye oy veren kitleyle faydacı tarzda ilişkilendiğinde onu siyaseten kazanacağını sanmasıdır.

Şovenizmin etkisinde de olsalar kitleler ile burjuva partiler arasında fark gözetmek, söz konusu kitleleri kazanmaya çalışmak, bunun için antifaşist taleplerle, demokratik hak ve özgürlükler için mücadelede onlarla yan yana gelmek, eylemin değiştirici gücüne inanmak gerekir. Ama diktatör Erdoğan'ın faşist militarist güçlerine karşı yapılan eylemleri kınamakla, kitleleri etkilemek adına onlar üzerinde etkili olan şovenizme taviz vermekle, hatta basbayağı şovenist tavırlara düşmekle bu kitleler asla antifaşist cepheye kazanılamaz.

ÖDP'nin bu liberal savrulmalarının bir nedeni de, halihazırdaki demokratik kırıntıları, şimdiye değin kullanılan kimi legal imkanları koruma kaygısı ve bunun uzlaşmacı tarzda yapılabileceği yanılgısıdır. Oysa Erdoğan faşizmi, gitgide belirginlik kazanıyor ki, devrimci şiddete başvurmayanlara da acımasız davranıyor. Kürt özgürlük hareketiyle ve militan devrimci mücadelelerle araya sınır çekmek veya devrimci şiddet eylemlerini kınamak "ılımlı" legal sol güçleri faşist saldırganlıktan koruyamaz. CHP'yle sanal cephe

kurup onun gölgesinde korunmaya çalışmak da işe yaramaz.

Sonuç

Erdoğan faşizminin acımasızlığı ve saldırganlığı karşısında ÖDP, devrimci nitelikten ve kararlı bir antifaşist direniş takatinden yoksun halde, dümeni gitgide daha fazla CHP'ye doğru kırıyor.

ÖDP, örgüt niteliği ve gücü, kitlelerle örgütsel bağlantısı son derece zayıf olduğu için, CHP'den umutlanıyor ve onunla antifaşist bir cephe kurulabileceği hayaline kapılıyor.

Kürt özgürlük hareketi ve militan devrimci mücadelelerle araya sınır çekmek, devrimci şiddet eylemlerini kınamak "ılımlı" legal sol güçleri faşist saldırganlıktan koruyamaz. CHP'yle sanal cephe kurup onun gölgesinde korunmaya çalışmak da işe yaramaz.

Alıştığı legal çalışma ve mücadele yolunun, CHP'nin gölgesinde veya onun ittifak şemsiyesi altında durmakla açık kalabileceğini sanıyor. Şovenizme taviz vermekle emekçi kitlelerin kazanılmasında ve faşizme karşı mücadelede başarı sağlanabileceği yanılgısında derinleşiyor.

Nihayetinde ÖDP, bu doğrultuda küçük burjuva liberalizmi çizgisinde karar kılıyor. Emekçi sol hareketi de buna çekmeye çalışıyor. Böylece, CHP'nin kitle hareketinde devrim-

cileşme imkanlarını berhava etmeye hizmet eden burjuva uzlaşmacı işlevine onun solundan bağlanıyor. Devrimci perspektiften, öncü iradeden, direniş kararlılığından, nitelikli örgütlü güçten yoksunluğun ÖDP’de yol açtığı hazin sonuçtur bu.

Faşist politik İslamcı saray diktatörlüğü, ancak silahlı ve barışçıl, öncü tarzda ve kitlesel, yasadışı ve yasal tüm mücadelelerin toplamıyla, her koşulda dışı dış bir savaşla ve halklarımızın bağımsız devrimci-demokratik hareketiyle yenilgiye uğratılabilir.

Batılı emperyalizm ve Türk sermaye oligarşisi, antifaşist mücadelenin faşist Erdoğan diktatörlüğünü

gerileteceği bir momentte CHP’yi yeniden liberal gerici bir alternatif olarak tercih ederek, halklarımızın devrimci alternatifini bu “yumuşak” yolla yenilgiye uğratmayı ve sonucu kendi lehine dönüştürmeyi deneyebilir. ÖDP’nin liberal çizgiye doğru gerileyen küçük burjuva reformist politika tarzı buna yedeklenme hattıdır. Buna karşı ideolojik mücadele devrimci ve komünist hareketin görevidir.

Fakat elbette, faşizme karşı kararlı bir direnişi büyütme, kitleleri bu mücadeleye seferber ederek örgütlü bir güç haline getirme görevinin yalnızca bir parçası olarak...

Laiklik Devrimci Proletaryanın Bayrağı Mıdır?

İnan Özgür

“Proleter laiklik” anlayışı, özünde laik halk yığınlarının “dinci tehdide karşı” politik savunma refleksini yansıttığı içindir ki, düzeniçi ve savunmacı kalan, faşist politik islamcı rejimin reforma tabi tutulmasından ileriye gidemeyecek olan bir politik pozisyon alıştı. Laiklik bayrağını yükseltmekle kendini tanımlayan bir sol politik çizgi, emekçileri ve ezilenleri politik özgürlüğün fethedilmesi hedefinde birleştirip devrimci tarzda mevzilendirecek, politik islamcı ve kemalist laikçi karşıtlaşmasına dayalı kısır döngüyü kırıp atacak, inanç özgürlüğünden yoksunluğa mahkum edilmiş toplumu özgürleştirecek bir yol açma yeteneği gösteremez.

AKP ve Erdoğan’da cisimleşen politik islamcılığın iktidarlaşması ve ardından rejimin faşist politik islamcı restorasyonu, emekçi sol hareketin mücadele perspektifleri ve politikalarında laikliğin yerine ve yorumuna dair tartışma ve farklılaşmaların belirginleşmesini beraberinde getirdi.

Laiklik temalı mücadelenin Türkiye emekçi sol hareketinde başlıca kuvvetlerinden biri Halkevleri. Politik-pratik mücadelesini vermekle birlikte Halkevleri, “proleter laiklik” olarak kavramlaştırdığı laiklik anlayışının teorik-politik temellerini de ortaya koyma çabası gösteriyor. Celal Kıraç’ın tam da Sivas katliamı yıldönümünde sendika.org’da yayınlanan ve “Gericiliğe karşı mü-

cadele: Laiklik bayrağı proleter barikatlarda” başlığını taşıyan yazısı, bu “proleter laiklik” anlayışının bütünlüklü bir analizini sunma iddiası yansıtıyor.¹ Dolayısıyla, faşist politik islamcı rejime karşı işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci mücadelesinin nasıl bir çizgide, hangi yoldan ve ne gibi biçimlerde geliştirilebileceği sorusuna verilecek yanıt kapsamında, söz konusu anlayışla yürütülecek tartışma da önem taşıyor.

Teorik Düzlem: Laiklik Proleter Kurucu İlke Olabilir Mi?

Yazısının ilk bölümünde laikliği teorik ve tarihsel olarak yeniden tanımlamaya odaklanan Celal Kıraç, söze şöyle giriyor: “Laiklik bayrağı

[1] Bu yazı boyunca italik olarak yapılan alıntılarının tamamı için bkz. Celal Kıraç, “Gericiliğe karşı mücadele: Laiklik bayrağı proleter barikatlarda”, sendika.org, 02.07.2017

yeniden gericiliğe karşı mücadelenin ön saflarında. Ne var ki bu basitçe laikliğin 'geri dönüşü' olarak değerlendirilemez. Bu bir yeniden inşadır. Proleter hareketin izinde laiklik ilkesinin kavramsal ve pratik olarak yeni bir içerik kazanmasıdır.”

Celal arkadaş, devamla, laikliğe proleter bir içerik kazandırılabilceğini kanıtlamak için, onu tarihsel açıdan burjuva bir kavram saymanın yanlış olduğunu ileri sürüyor: “Her ne kadar kurucu politik ilke olarak burjuva devrimlerinde öne çıkmış ol-

Tam da belirtildiği gibi, laiklik bir ideolojiydi, sınıf egemenliğinin bir siyasal biçimi olarak dinin yerini bir başka siyasal biçimi olarak laiklik alıyordu. Feodal egemenlik için din nasıl işlevselse, burjuva egemenlik için de laiklik öyle işlevsel oluyordu.

sa da laiklik ilkesinin, tarihsel olarak burjuva egemenlik çağından öncesi de vardır ve dinin, devletin ve bütün egemenlik ilişkilerinin ortadan kalkacağı son komünist sönmülemeye dek sonrası da olacaktır.” Böylece, burjuva egemenlik çağından öncesi de olan laiklik ilkesinin burjuvaziy-le özdeşleştirilemeyeceği anlatılıyor ve laikliğin ömrü devletsiz, sınıfsız, sınırsız ve tabii ki dinsiz bir topluma değin uzatılıyor.

Laikliğin ömrünün “son komünist sönmülemeye dek” uzanacağı

savını şimdilik bir yanda tutalım, burjuva modernizm öncesi bir laiklik ilkesi yoktur. Çünkü toplumların maddi ve fikri gelişmişlik düzeyi, henüz insanların dinsel temellere dayanmayan politik amaçlar formüle etmesine ve politik ideolojilerin dini görüşlerden sıyrılmasına olanak vermez. Modern-öncesi çağlarda bütün politik saflaşmalar, bütün devrimci isyanlar, bütün toplumsal düzen değişikliği girişimleri, istisnasız bunların hepsi din bayrağı altında gelişir. Sınıf savaşımının ideolojik-politik düzlemdeki biçimi “dine karşı din”dir. Ancak toplumsal üretici güçlerin gelişmesine dayanan burjuva aydınlanma çağıdır ki, politik ideolojilerin dinsel biçimlerden ayrışması ve laiklik ilkesinin doğması mümkün olmuştur.

Kapitalizmin şafağında patlak veren Alman köylü isyanları bile, Engels'i kendine göre yorumlayan Kıracı'nı ifade ettiğinin aksine, hiç de laik hareketler değildir. O dönemde laik olanlar kentli zenginler ve prenslerdir. İsyancı köylülerin eşitlikçi önderi Thomas Münzer bir papazdır, onun politik ideolojisi ise komünal içerikli bir dinsel manifesto formundadır. Celal arkadaş ise, saptığı öznelci-idealist tarih sunumu yolunda, zihninde önsel olarak kurulu ideolojik nosyona uygun düşecek tarihsel olguyu adeta icat etme arayışındadır.

Sınıf mücadeleleri tarihine gönderme yaparken, üstelik Avrupalı işçi hareketlerinden söz ederken, “laiklik, işçi sınıfı hareketinde, pratik bir savunma mevzii ve birleştirici bir ideolojik çizgiydi” diyor Kıracı. Evet,

laiklik işçi ve halk hareketlerinde “birleştirici bir ideolojik çizgi” oldu, ama işçileri ve halkı burjuvazinin kendi egemenliğini kurma kavgasının arkasında birleştirdi. Sınıf mücadelelerini ileriye taşıyanlar, devrimlerin vurucu güçlerini oluşturanlar, kuşkusuz ki, yoksul ve emekçi kitlelerdi. Kiliseleri mülksüzleştirip manastırları ateşe verenler onlardı, tıpkı feodal aristokratların topraklarına el koyup malikanelerini yağmalayanların da onlar olması gibi. Ama bu pratikler, nihayetinde, burjuva egemenliğin üzerinde tesis edildiği siyasal-toplumsal zemini yarattı. Ve tam da belirtildiği gibi, laiklik bir ideolojydi, sınıf egemenliğinin bir siyasal biçimi olarak dinin yerini bir başka siyasal biçimi olarak laiklik alıyordu. Feodal egemenlik için din nasıl işlevselse, burjuva egemenlik için de laiklik öyle işlevsel oluyordu.

Laiklik, tarihsel olarak, burjuvazinin hem ideolojik görüşü hem de politik ilkesidir. İddia edildiği gibi, işçi sınıfı ve ezilenlerin çıkarlarını savunmaz. Kapitalizmin şafağında, feodal egemenlik karşısında işçilerin

ve ezilenlerin çıkarları burjuvazinin çıkarlarıyla çakıştığında, laiklik ezilen ve sömürülen sınıfların ortak düşmana karşı sermaye sınıfıyla ortak hareketinin bir ilkesi haline gelir. Ama bu, sermaye sınıfının önderliği altında bir ittifak olarak gerçekleşir. İşçi sınıfı ve ezilenler iktisadi ve siyasi bakımdan sermaye sınıfıyla karşılaştığıdaysa, tıpkı önceki dönemin demokrasi ilkesindeki ortaklık gibi, laiklik ilkesindeki ortaklık da tuzla buz olur. Yani laikliğin işçi sınıfı çıkarlarıyla ilişkisi, en fazlasından, burjuva demokrasisinin işçi sınıfı çıkarlarıyla ilişkisi kadardır. Dolayısıyla laiklik, işçi sınıfı ve ezilenlerin özgürleşme mücadelesine içkin değerlerden, bu mücadelenin ideolojik-politik amaçlarından biri olamaz.

Kavramlar sadece kendilerinden menkul kelimeler değildir. Siyasal terminolojiyi meydana getiren her kavram bir siyasal tutumu, ideolojik yaklaşımı ve dünya görüşünü yansıtır, bir tarihsellik bağlamında anlam kazanır. Laiklik kavramını ele aldığınızda, bunu öznel niyetinizle istedi-

ğiniz yere çekemezsiniz. Çünkü kavram bir tarihsel akış içinde anlamına kavuşmuştur. Çünkü, olgu kavramın somutlanması değil, kavram olgunun soyutlanmasıdır. Laiklik kavramı burjuva devrimi ve modernizm pratiğinin düşünsel bir karşılığıdır, ancak bu tarihsel bütünlüğün bir unsuru olarak ve ancak burjuva ideolojik-politik bir pozisyona tekabül ederek var olur.

Zihinde zaten önsel olarak bulunan ideolojik yargıyı tarih teorisine doğrulatma girişimi marksizmin bilimsel yöntemi sayılamaz. Teorik kavram, esasen tarihsel pratiğin olguları soyutlanarak kurulacak yerde, salt politik niyetin güdümünde ve tarihsel pratiğin olguları kendisine uydurularak kurulursa, sonuç metafizik bir öznelciliktir. Yani, laikliğin önüne “proleter” ekini getirmekle, onu kendi nesnel varoluş düzleminden çıkarmış olmazsınız. Tıpkı “proleter milliyetçilik” demekle, milliyetçiliği burjuva ideolojisindeki yerinden çekip alamayacağınız gibi. “Proleter laiklik”, yine de laikliktir.

Oysa Celal arkadaşın teorik düzlemde vardığı nokta, laikliği proleter sınıfsal temele oturtup, sosyalist devrimi de “proleter laik devrim” olarak kavramlaştırmaktır. Peki, laiklik ilkesi hakikaten proleter sınıf temeline oturtulabilir mi? Laikliği salt özne niyetinize göre sınıfsallaştırıp politikleştiremezsiniz. Onu, Kıraç’ın yaptığı gibi, işçi sınıfının devrimci mücadelesinin gelişmesine daha elverişli bir toplumsal-siyasal zemin sunuyor diye, işçi sınıfıyla özdeşleştiremezsiniz. Nasıl ki bütün işgücünün ücretli işgücüne dönüş-

mesiyle sınıf mücadelesi için daha güçlü bir nesnel toplumsal-siyasal temel oluşması işçi sınıfının ücretli işgücünü amaçlaştırması gerektiği anlamına gelmiyorsa, laikliği de proletaryanın devrimci programının başlıca bir amacı kılamazsınız.

Sahi Celal arkadaş, Türkiye ve Kürdistan topraklarının en azından laiklik kadar temel önemde bir sorununun Kürt ulusal sorunu olduğunu hiç değilse reddetmeyeceğinize göre, neden “proleter laik devrim” kavramsallaştırmanıza Kürt ulusal kurtuluşunu dahil etmiyorsunuz? Laiklik ilkesi “sınıfsız, sömürsüz, eşitlikçi bir uygarlık mücadelesinin kurucu ilkelerinden biri” de, ulusların eşitliği ve özgürlüğü ilkesi öyle değil mi? Laiklik için mücadeleyi başat görmeyi ama ulusal özgürlük için mücadeleyi teğet geçmeyi acaba bir rastlantı mı saymalıyız?

Sosyalist devrimi “proleter laik devrim” olarak kategorize ettiğinizde, laikliği sosyalist devrimin karakteristik özelliği katına yükseltmiş olursunuz. Laikliği bir “toplumsal kurucu ilke” olarak nitelendirmek de aynı anlama gelir. Kıraç’a göre, “Proleter laiklik, işçi sınıfının, laiklik mücadelesinin ilerici tarihsel birikimini devralarak, onu sınıfsız, sömürsüz, eşitlikçi bir uygarlık mücadelesinin kurucu ilkelerinden biri olarak derinleştirip zenginleştirmesidir”. Oysa, örneğin Avrupa’da çoktan aşılması bir tarihsel ve toplumsal sorunu proletarya devriminde diriltmeye çalışmakla eşanlamlı olan bu yaklaşım, havanda su dövmekten farksızdır. Ve dolayısıyla, ona yüklediğiniz evrensellik iddiasını taşıma

kapasitesinden kesinkes yoksun olan kavramınız, aslında yalnızca, Müslüman halkların yaşadığı ve sorunun politik bakımdan henüz aşılmamış olduğu bir dizi ülkede söz konusu edilebilir.

Fakat söz konusu edildiğinde de, bu sorun, politik özgürlüğün kazanılması kapsamında ele alınabilir. Yani dinsel ve mezhepsel farklılaşmaya dayalı egemenlik ilişkilerini, dinin egemen sınıfın elinde alt sınıfları ezme ve sömürme aracı olarak kullanılışını, dinsel baskı ve zorlamayı ortadan kaldırmak, politik özgürlüğün fethini gerektirir. Bu, henüz doğrudan proletaryanın sosyalist devrimi değil, ama onun önünü açan halkların demokratik devrimidir. Üstelik laiklik ilkesi etrafındaki bir politik saflaşmadan bahsettiğinizde, Almanya’da veya Arjantin’de mi, İran’da veya Suudi Arabistan’da mı olduğunuz, yoksa Türkiye’de mi bulunduğunuz sorusu, teorik ve politik bir çizgi kurarken öyle üzerinden atlayamayacağınız kadar belirleyici bir sorudur. Çünkü Avrupa’da tarihsel olanın Türkiye’de güncel taklidiyle yol alınmaz. Zira ülkelerin farklılaşan tarihsel ve toplumsal maddi gerçeklikleri, Almanya veya Arjantin’de anlamsız olanı İran veya Suudi Arabistan’da gerekli kılabılır, fakat Türkiye ve Kürdistan’da zararlı hale getirebilir.

Lakin siz daha da ileri giderseniz, kalkıp laikliği proletarya devriminin karakteristik özelliği olarak ebedileştirirseniz, niyetiniz öyle olmasa dahi, proletarya devrimi sosuna bulanmış küçük burjuva ideolojisi ve politikası üretmiş olursunuz. Celal

arkadaşın söylediği şudur: “*Proleter laiklik ilkesinin güncel mücadele hattı neoliberal İslamcı gericiliğe karşı mücadele hattıdır. Bu da neoliberal yenisömürge kapitalizmine, sermaye egemenliğinin dinselleşmesine ve dinin sermayeleşmesine karşı mücadeleden ayrılmaz.*” En önemli özelliğini “*sermayenin dinselleşmesi ve dinin sermayeleşmesi*” olarak ifade ettiğiniz “*neoliberal yenisömürge kapitalizmi*” karşısında, hem de laikliği bir politik ilkedden bir toplumsal ilkeye genişleten kementi

Laikliği salt öznel niyetinize göre sınıfsallaştırıp politikleştiremezsiniz. Onu, Kıracı’nı yaptığı gibi, işçi sınıfının devrimci mücadelesinin gelişmesine daha elverişli bir toplumsal-siyasal zemin sunuyor diye, işçi sınıfıyla özdeşleştiremezsiniz.

attığınız bağlantı noktasında, ilk bakışta devrimci bakımdan son derece keskinmiş gibi görünen sözlerinizle, sermaye egemenliğiyle mücadeleyi politik islamcılıkla mücadeleye eşitlersiniz. Ve böylece onu politik rejimin biçimine karşı bir mücadeleye indirgeyerek sosyalizm ufkundan aslında kopartmış olursunuz.

Sermayenin neoliberal egemenliğinin tek biçimi, dahası başlıca biçimi dinsel politik gericilik değildir. Emperyalist ülkelerde, hatta genel olarak Müslüman halkların yaşadığı

ülkeler dışındaki yerlerde, zaten dinsel politik gericiliğin burjuva devlet aygıtını ve tüm toplumsal dokuyu baştan aşağıya dinselleştirme tehdidinden söz edilemez. Nüfuslarının çoğunluğu Müslümanlardan oluşan Türkiye gibi ülkelerdeyse, mali-ekonomik sömürge rejiminin odağında politik islamcılık durduğu ölçüde dinsel politik gericilik elbette sermayenin neoliberal egemenlik biçimi olur. Fakat böyledir diye, politik islamcılığa karşı mücadele otomatikman “yenisömürge kapitalizmi”ne,

Dinsel inançların maddi temeli insanların karşısına yabancı güçler olarak dikilip hayatlarını egemenlik altına alan iktisadi ve siyasi ilişkiler olduğuna göre, bu inançların tarihe karışması ancak bu ilişkilerin ortadan kaldırılmasından sonra mümkün olur.

sermaye düzenine karşı mücadele olarak tecelli etmez. Çünkü belirli bir politik rejim biçimi, sermayenin toplumsal egemenliğinin ta kendisi olmadığı gibi, onun biricik ve alternatifsiz politik kılığı da olamaz.

Fakat mevzu burada da kalmaz. Celal arkadaşın söylemiyle, “*Proleter devrim surf ‘dinle devlet işlerini ayırıştırma’yla yetinerek kendini geliştiremez. Tam politik özgürlük için dinin insanın tüm üretken etkinlik alanından sökülüp atılması gerekir.*” Bir başka ifadeyle, “*proleter laik-*

leşme sürecinin rotası dinden tam kurtuluşun rotasıdır”. Öyle midir gerçekten? Proletaryanın toplumsal devrimini “*proleter laik devrim*” olarak kavramlaştırdığınızda, sosyalist devrimin ve proletarya iktidarının önüne dine karşı savaş stratejisi koymuş olursunuz. Genel olarak dine karşı mücadeleden değil, sermayeleşen dine ve sermaye iktidarının dinsel meşrulaştırılışına karşı mücadeleden bahsettiğinizi vurgulasanız bile, “*proleter laik devrim*” anlayışınızın şaşmazcasına varacağı ufuk burasıdır.

Toplumsal hayatın sadece “*dinin desteklediği tüm sömürü ve egemenlik ilişkilerinden*” değil, aynı zamanda dinin kendisinden de arındırılması, “*dinin sönmülendirilmesi*” ve hatta “*sökülüp atılması*” başlıca devrimci bir amaç olarak alındığında, bunun tek anlamı dine politik savaş açmaktır. Zaten Kıraç’ın laikliğin ömrünü “*son komünist sönmülenmeye dek*” uzatmasının esas nedeni de budur. “*Dinsel çelişki, sömürü ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması, ancak dinlerin büsbütün ortadan kaldırılmasıyla mümkündür*” sözü de, bu politik savaşın gerekliliğine işaret eder. Çünkü, aslında bu pozitivist görüşün tam tersine, dinlerin büsbütün ortadan kaldırılması ancak dinsel çelişki, sömürü ve ayrımcılığın ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Daha tam bir ifadeyle vurgularsak, dinsel inançların maddi temeli insanların karşısına yabancı güçler olarak dikilip hayatlarını egemenlik altına alan iktisadi ve siyasi ilişkiler olduğuna göre, bu inançların tarihe karışması ancak bu ilişkilerin ortadan kaldırıl-

masından sonra mümkün olur. Oysa denklemi böyle baş aşağı kurmak, dini ortadan kaldırmak amacıyla politik iktidar gücünü ve devrimci zoru kullanmayı meşrulaştırır. Ve ama, tıpkı Engels'in Dühring'i eleştirirken söylediği gibi, bu kez sosyalist jandarmayı dinin üzerine salmak sadece onun ömrünün uzamasına yardım eder.

Öte yandan laiklik, Celal arkadaşın belirttiğinin tersine, kadın özgürlük mücadelesine içkin değerlerden biri de değildir. Kadın devrimi, proletarya devrimiyle beraber toplumsal devrimin bir bileşeni olduğu içindir ki, ne laiklik ilkesini bayraklaştırıp burjuva hegemonya altına girerek ne de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin aşılması hedefini laiklikle anlamlandırarak ilerleyebilir.

Oysa "*Proleter laik devrim, kuşkusuz bir 'kadın/cinsiyet devrimi' olarak da yaşanacaktır. Laiklik ilkesinin tarihsel serüvenin de gösterdiği gibi her laikleşme girişiminde cinsiyetler-arası eşitlik talebini direngen bir devrimci gelenek taşıyagelmiştir*" dediğinizde, bir kadın devrimi görüşü oluşturmak yönünde attığınız ileri adımı, onu laiklik mücadelesine eşitleyen bir indirgemecilikten kurtulamadığımız için, kendi elinizle kötürümleştirirsiniz. Kadın özgürlük hareketinin şimdi faşist politik islamcı iktidarda cisimleşen erkek egemen rejime karşı direnişini laiklik sınırlarına sıkıştırmış olursunuz. Üstelik bunun anlamı, kadınların, genel olarak erkek egemen düzene, toplumsal ve siyasal hayatta erkek egemenliğinin bütün biçimlerine karşı mücadelesinin yerini, erkek

egemenliğinin yalnızca politik islamcı biçimine karşı mücadelesinin almasıdır.

Hasılı, laikliği proleter devrime doğru genişletip derinleştirdiğini sandığı yerde, Celal Kırac, aslında proleter devrimi laikliğe doğru daraltıp sığlaştırmaktadır.

Politik Düzlem: Laiklik Ezilenlerin Devrimci Kopuşunu Sağlayabilir Mi?

Teoriden politikaya, tarihselden güncele, soyuttan somuta doğru

Kırac'ın bir ucu böyle kister istemez kemalist laikliğe bağlanmış "proleter laiklik" çizgisini formüle eden görüş açısı, ne Alevi-Sünni ne de laik-şeriatçı karşıtlıklarının Türkiye ve Kürdistan topraklarındaki tarihsel ve siyasal ağırlıklarını anlayabilir.

geçerken, Celal arkadaşına sorumuz olsun: Onun, yürüttüğü teorik ve politik bakımdan böylesine iddialı bir laiklik tartışmasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün bir tarihine damga vurmuş laik-şeriatçı ve Alevi-Sünni karşıtlıklarına, bunlar ekseninde gelişmiş politik saflaşma ve kavgalara ancak yarım cümleyle değinmesini nasıl açıklamalıyız? "*Laiklik adına 'faşist devleti' savunma açmazından kurtulamayan Ulusalçıların 'devletçiliği' karşısında, pro-*

leter bir laiklik anlayışı 'halkçı'dır' demekle yetinmenin, yani Türk burjuva devletleşmesinin ve Türk uluslaşmasının yapıtaşı olan kemalist laikliğin burjuva düzen siyasetindeki tarihsel ve güncel yerinin, politik islamcılık ile kemalist laiklik arasındaki siyasi çatışmanın gelişim seyrinin, toplumda laiklik-şeriatçılık ikilemi temelinde yaratılan gerici kutuplaşmanın onyıllar boyunca burjuva egemenliğini yeniden üretmeye yaradığı gerçeğinin bir çırpıda üzerinden atılmanın anlamı nedir?

Tarihe politik yaklaşımını böyle bir uzun atlamayla ve *"ağır bedellerle ulaşılan 'laik uygarlığın' tüm tarihsel kazanımlarını savunan bir çizgi"* sözleriyle tanımlayan ideolojik-politik duruş, tarihsel ilerlemeyi her şeyden önce burjuva laiklikle örtüştürdüğü için, kaçınılmazcasına kemalist laikliğin savunusuna kapı aralıyor. Nitekim Kıraç, *"1923 Devrimi'nin önemi yadsınamayacak laik kazanımları"* vurgusuyla, bu savunuya varıyor. Ve bir kez buraya varılınca da, Kıraç'ın durduğu ideolojik-politik pozisyon ile KP'nin *"Cumhuriyet devrimlerini ve cum-*

huriyetin tarihsel kazanımlarını savunmak, cumhuriyetin aydınlanma eserini korumak" gibi söylemlerle dile getirdiği köhnemiş politik pozisyonu arasında, ne yazık ki, öyle büyük bir mesafe kalmıyor.

Burada tekrar pahasına altını çizmeliyiz ki, Türkiye Cumhuriyeti'nde laiklik ilkesi, Mustafa Kemal liderliğindeki Türk burjuva devletleşmesinin ve Türk uluslaşmasının kaldıracıdır. Laiklik sopası gerek bütün düzeniçi muhalefet odaklarını tasfiye etmekte, gerekse Türk uluslaşmasını zorlamakta hayli işlevsel olmuştur. Haddi hesabı olmayan bir ırkçı zulümle bastırılmış Kürt ulusal isyanlarının milliyetçi ve laik devlet ideolojisi tarafından *"dinci gerici"* olarak damgalanması yeterince aydınlatıcıdır. İrkçi asimilasyona ve sömürgeleşmeye direnen Kürtler, İslam medeniyeti orijinli kültür ve geleneklerden kopmayan dindar yoksullar, Mustafa Kemal'in tekçi diktatörlüğüne itirazı olan burjuva muhalifler ve ona biat etmeyen islami cemaatler milliyetçi laiklik sopasının zalimliğine fazlasıyla maruz kalmıştır. Tek din ve tek mezhep anlayışıyla yapılanan Türk

burjuva devleti, Sünni-Hanefi inancı ayrıcalıklı kılmış, onun dışındaki din ve mezhepleri yok saymış veya zulüm ve asimilasyon cenderesine almış, fakat Sünni-Hanefi inancın toplumda resmi devlet anlayışından farklılık gösteren biçimlerini de gayrimeşru sayıp baskıya tabi tutmuştur. Celal arkadaşın “1923 Devrimi’nin önemi yadsınamayacak laik kazanımları” diye nitelendirdiği ve sahip çıkmakla “proleter laiklik” anlayışının politik muhtevasını daha baştan sakatladığı olaylar dizisinin esasını, kemalist laikliğin bu halk düşmanı, zorba ve karşıdevrimci uygulamaları oluşturmuştur.

Kıraç’ın bir ucu böyle ister istemez kemalist laikliğe bağlanmış “proleter laiklik” çizgisini formüle eden görüş açısı, ne Alevi-Sünni ne de laik-şeriatçı karşıtlıklarının Türkiye ve Kürdistan topraklarındaki tarihsel ve siyasal ağırlıklarını anlayabilir. Son derece derin tarihsel köklere sahip bu karşıtlıklar, faşizmin işçi sınıfı ve ezilenleri karşıdevrimci tarzda saflaştırdığı toplumsal zemindir. Bir yandan Maraş’tan Çorum’a ve Sivas’tan Gazi’ye değin tarihimizde derin izler bırakmış olan kitle katliamları bu toplumsal karşıtlıklar üzerinde tezgahlanmıştır. Diğer yandan aynı karşıtlıklar, 28 Şubat darbesinden cumhuriyet mitinglerine uzanan süreçte, egemen sınıf tarafından bu kez farklılaşan argümanlarla ama yine karşıdevrimci amaçlarla kullanılmıştır. Laik-şeriatçı kutuplaşmasının biçimi değişmiş, fakat faşist rejimin halk yığınlarını karşıdevrimci tarzda saflaştırmasında tuttuğu yer süregelen olmuştur.

Nihayetinde kemalist laiklik, faşist Türk burjuva devleti yapısal rejim kriz içinde debelendikçe, dikiş tutmaz hale gelmiştir. Rejim krizinin kaynaklarından biri olan politik islamcılık Erdoğan liderliğinde gerçek bir iktidar gücüne ulaştığında ve saray da devlet aygıtının gerçek zirvesine dönüştüğünde, kemalist laikliğin Türk burjuva devleti ile Sünni inançtan halk yığınları arasında neden olduğu tarihsel çatlak kapanmıştır. Bu aynı zamanda, kemalist laikliğin çöküşü, resmi devlet ideo-

Denilebilir ki, “proleter laiklik” anlayışı, söz konusu kendiliğinden kitle bilincinin sol teori ve politika katındaki bir ifadesidir, kendiliğindenciliğin çizgileştirilmesidir. Gezi’ye bakan vülger materyalist göz, orada yalnızca laiklik için halk direnişi görüyor.

lojisinin milliyetçilikle aşılınmış politik islamcı içerikte yeniden yazılışı demektir.

Politik islamcılık ile kemalist laiklik, Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca, birbirine karşıt olan ama birbirini koşullayan iki başlıca karşıdevrimci çizgi olarak, nihayetinde burjuva düzen sınırları dahilinde çekişmiştir. Ve antagonist bir çelişki oluşturmadıkları için, bu çekişme burjuva düzenin politik bakımdan yeniden üretilmesinin ötesinde bir sonuca yol açmayan çözümsüzlük

kısırdöngüsüdür. İkilemin bir kutbuna “*proleter laiklik*” aşısı yaparak da aşılamaz bu kısırdöngü. Aşmak için onu tümüyle kırıp atmak, inanç özgürlüğü mücadelesinin diliyle konuşmak gerekir.

Celal arkadaşın, Alevilerden kadınlara, yaşam tarzı serbestliğini savunanlardan aydınlara ve gençlere değin, Erdoğan diktatörlüğünün toplumsal ve siyasal hayatı dinsel-leştirme zorlamalarına karşı çıkan kesimleri siyaseten etkileyip birleştirme arayışından hareket ettiğine

Emekçi solda laiklik eksenli politikanın CHP’yle ittifak arayışına öncelik verişinin ve ama inanç özgürlüğü eksenli politikanın içinde Kürt özgürlük hareketinin de bulunduğu cepheleşmeye öncelik verişinin kategorik bir ikilem olması tesadüf müdür?

kuşku yok. Evet, politik bakımdan meselenin düğüm noktalarından biri tam da burası ve bu noktada onunla ortaklaşıyoruz. Böyle bir politik arayış, üstelik faşist politik islami diktatörlüğün dinsel dayatmalarının gitgide tırmanacağı açık olduğuna göre, kesinkes gerekli. Fakat aramızdaki ayrım, söz konusu arayış nasıl ve hangi yoldan ilerlenebileceği sorusunu yanıtlamaya başladığı anda, hemen belirginleşiyor.

Bu ayrımın nasıl boy verdiğini anlamak için, hemen akla gelen bir po-

litik momente, Haziran ayaklanması günlerine dönebiliriz. Emek-sermaye ve devlet-halk çelişkilerinin evrensel keskinleşmesi temelinde ama Türkiye ve Kürdistan topraklarının tarihsel ve güncel siyasal ikliminin özgünlükleriyle patlak veren Gezi-Haziran ayaklanmasında, emekçilerin hiç azımsanmayacak bir bölümü iktidarın politik islami niteliğine tepkiyle ve laikliği savunma motivasyonu ile yer aldı. Nesnel bakımdan devrimci nitelik taşıdığı tartışmasız olan ayaklanmada laik kitle bilincinin tipik dışavurumu, örneğin Gezi’nin özgürleştirildiği gün, orada belki yüzbinlerce insanın “Şerefine Tayyip” sloganıyla kadeh kaldırıp alkollü içki yasağını yırtmasıydı.

Kısaca söylersek, AKP ve DAİŞ tehdidi altındaki toplumsal kesimler için laikliğin reel değeri, “dinci tehdide karşı savunma siperi” olmasındadır, devrimci bakımdan daha fazlası ya da daha sınıfsalı değil. Denilebilir ki, “*proleter laiklik*” anlayışı, söz konusu kendiliğinden kitle bilincinin sol teori ve politika katındaki bir ifadesidir, kendiliğinden-ciliğin çizgileştirilmesidir. Gezi’ye bakan vülger materyalist göz, orada yalnızca laiklik için halk direnişi görüyor ve bu direnişçi kitlenin de ancak laiklik bayrağını sallamakla etkilenebileceğini sanıyor. Oysa laiklik ekseninde bir politikayla bu kitlenin kendiliğinden direnişçi bilincinin devrimcileştirmesi, mesela ayaklanmanın üzerinden henüz bir yıl geçmeden yapılan yerel seçimlerde gidip yine CHP’ye oy verme gerçeğinin değiştirilmesi asla mümkün olmaz.

Başka bir ülkede değil de Türkiye ve Kürdistan’da bulunduğumuzdan, burada laiklik en etkin ideolojilerden biri olduğundan ve siyaseten daima burjuva düzenin hizmetine koşulduğundan, iktidarlaşan politik islamcılığa karşı laiklik zemininde kalındığı müddetçe, düzenin ona karşı kutbunu yeniden üretmenin ötesine geçilememiştir ve geçilemeyecektir. Mesele sadece bir kavramın kullanılması veya kullanılmaması değildir. Devrimci çizgi kendi ideolojik ve programatik yaklaşımını, aynı zamanda güncel politik taktiğini kurarken, burjuva ideolojik-politik çizgi ve kavramlarla arasına bir sınır çekmek zorundadır. İnanç özgürlüğü kavramında ifadesini bulan devrimci politika, bu sınırı çektiği gibi, emekçi ve ezilen kitleleri laiklikle sınırlı bir görüşün ve duruşun ötesine taşıma kapasitesine de sahiptir.

Celal arkadaşın tanımladığı “*proleter laiklik*” anlayışı ise, elbette demokratik bir muhteva taşır, fakat küçük burjuva reformizmi üretmenin ötesine geçemez. Laiklik kavramının önüne “özgürlükçü” veya “demokratik” ibaresini eklemeniz nasıl ki onu laiklik olmaktan çıkartmazsa, “proleter” kelimesi de sihirli bir etkide bulunamaz ve laikliği kurtaramaz. “*Proleter laiklik*” anlayışı, özünde laik halk yığınlarının “dinci tehdide karşı” politik savunma refleksini yansıttığı içindir ki, düzeniçi ve savunmacı kalan, faşist politik islamcı rejimin reforma tabi tutulmasından ileriye gidemeyecek olan bir politik pozisyon alıştı. Laiklik bayrağını yükseltmekle kendini tanımlayan bir sol politik çiz-

gi, emekçileri ve ezilenleri politik özgürlüğün fethedilmesi hedefinde birleştirip devrimci tarzda mevzi-lendirecek, politik islamcı ve kemalist laikçi karşıtlaşmasına dayalı kısırdöngüyü kırıp atacak, inanç özgürlüğünden yoksunluğa mahkum edilmiş toplumu özgürleştirecek bir yol açma yeteneği gösteremez. Zira oyunu burjuva karşıdevrimci blokların kurduğu siyasi sahada çakılır, düşünsel dokusu burjuvazinin hegemonik kavramlarıyla örülüdür. Laiklik kulvarındaki politikayı proleter devrim adına da kursa, en iyi ihtimalle, düzensizleştirilebilecek bir halk topluluğunun düzeniçi bir siyasete endeksli hali karşısında çaresiz kalır.

Emekçi sol hareketin politik kümelenmelerinde, inanç özgürlüğü çizgisi ile Kürt özgürlük hareketiyle ittifaka yakınlık arasındaki ilişki, ve tersinden, laiklik çizgisi ile Kürt özgürlük hareketiyle ittifaktan sosyalşoven kaçınma arasındaki ilişki ortadadır. Emekçi solda laiklik eksenli politikanın gidip CHP’yle ittifak arayışına öncelik verişinin ve ama inanç özgürlüğü eksenli politikanın içinde Kürt özgürlük hareketinin de bulunduğu cepheleşmeye öncelik verişinin neredeyse kategorik bir ikilem olması tesadüf müdür? Her kim ki laikliği savunuyor, adına “proleter laiklik” veya “özgürlükçü laiklik” dese de, onun adeta kural olarak CHP’ye yakın ama HDP’ye mesafeli durması olgusu yeterince açıklayıcıdır. Laiklik söylemi temelinde politika yapan emekçi sol örgütlerin politik pozisyonları, “*laik devrimci güçler*”in kemalist laikçi yaklaşımla

kendi arasına kalın bir duvar örme-
sinin mümkün olmadığını pratikte
fazlasıyla kanıtlamaktadır.

Dahası, laiklik temelli politika,
yoksul dindarları AKP'nin oy de-
posu olmaktan kurtarma yeteneğine
de sahip değildir. Oysa faşist politik
islamcı iktidarın toplumsal ve siya-
sal hayatı dinselleştirme saldırılarını
boşa çıkarma görevinin, Erdoğan'ın
politik güç devşirdiği Sünni inançtan
dindar emekçilerin sınıfsal ve siya-
sal ayrışmasını hızlandırmak gibi bir
boyutu da vardır. Ama saray iktida-

**İşçi sınıfı ve ezilenleri
laiklik-islamcılık kar-
şıtlığıyla belirlenmiş
burjuva hegemonya
alanından çıkarmak,
sorunun yalnızca politik
özgürlüğün kazanılmasıyla
çözülebileceği bilincini
halklaştırmak ancak inanç
özgürlüğü için mücadele
hattından başarılabilir.**

rının toplumsal tabanını daraltmak
da, işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci
birliğini meydana getirmek de la-
iklik politikasıyla mümkün olmaz.
Zengin-yoksul ve devlet-halk çeli-
şkilerinin derinleşmesiyle artması
olası siyasal ve sınıfsal ayrışmaları
değerlendirecek bir politik esneklik
sergilemek, örneğin Antikapitalist
Müslümanlarla veya gelişebilecek
diğer Müslüman demokratik akım-
larla halkçı demokratik cepheye itti-
fak kurmak laiklik mücadelesiyle hiç
başarılamaz.

Faşist politik islamcı Erdoğan dik-
tatorluğu karşısında komünistler, ya-
şam tarzı dinsel baskı altına alınan,
hatta yalnızca laiklik söyleminden
dolayı baskıyla karşılaşan insanla-
rın demokratik haklarını savunurlar.
Erkek egemen dinsel zorlamalar
karşısında kadın özgürlük mücade-
lesinin büyütülmesine odaklanırlar.
Sünni-Hanefi egemen mezhebin tek-
çi dayatmalarına karşı demokratik
Alevi hareketinin direnişini örgüt-
lerler. Faşist politik iktidarın dev-
let eliyle dindar nesiller yetiştirme
projesine, okulların ve müfredatla-
rın gitgide dinselleştirilmesine karşı
çıkırlar. Liseli ve üniversiteli genç-
liğin bilimsel ve demokratik eğitim
talebini yükseltirler. Sermayenin
sömürge egemenliğini dinsel ilişki
ve söylemlerle meşrulaştırma giri-
şimlerini teşhir ederler. Kürtaj hak-
kının sınırlanmasını, giyim tarzının
baskılanmasını, dini nikahın norm-
laştırılmasını, çocuklara tecavüzün
aklanmasını ya da alkol tüketiminin
yasaklanmasını mücadele konusu
yaparlar. Komünistler bütün bunla-
rın savaşımını en önde vermelidirler.

Bununla beraber, ancak inanç öz-
gürlüğü temelli bir programdır ki,
tüm bu mücadeleleri ortak bir de-
mokratik direniş potasında birleştire-
mek ve faşist politik islamcı iktidar
karşısında devrimci tarzda mevzi-
lendirmek mümkün olabilir. İşçi sı-
nıfı ve ezilenleri laiklik-islamcılık
karşıtlığıyla belirlenmiş burjuva he-
gemonya alanından çıkarmak, soru-
nun yalnızca politik özgürlüğün ka-
zanılmasıyla çözülebileceği bilincini
halklaştırmak ancak inanç özgürlüğü
için mücadele hattından başarılabilir.

İnanç özgürlüğü savunusuyla, insanların inançları ve yaşam tarzlarından dolayı herhangi bir dinsel baskıya uğramasına söylemde ve pratikte karşı çıkılarak, laiklik duyarlılığına sahip kesime pekala seslenilir. Buna karşın, daha kolay seslenip etkileyebileceğini sanarak laiklik kavramına ve çizgisine sarılmakla, bu kesimi düzensiz bir politik mevzilenişe çekme görevi başarılamaz. Tıpkı Kürt ulusunun eşitliği ve özgürlüğünü, Kürt ulusal silahlı savaşımının meşruluğunu dile getirmekten kaçınarak ve politik ajitasyonu sosyal-şoven bir geri vitese takarak, Türk emekçileri daha kolay kazanabileceğini sanmaya benzer bu yanılgı.

Faşist politik islamcı iktidara karşı mücadele arzusu biriktiren laik görüşlü halk yığınlarıyla politik etkileşim kesinkes şarttır. Komünistler politik islamcı gericiliğe karşı laiklerle demokratik işbirliğine de girerler. Hatta laiklik eksenini inanç özgürlüğü eksenine birleştirmek de mümkündür. Ama bu, laiklik durumu değişmediği müddetçe dışsal bir birleştirme, geçici ve kısmi bir ittifak ilişkisi olur. Laiklik durumu inanç özgürlüğü eksenine doğru çekilip dönüştürülebildiğindeyse, içsel bir birleştirme, yani devrimci mevzilen-dirme, devrimcileştirme haline gelir.

Halk içindeki laiklik yanlıları, öyle şartlar meydana gelir ki, faşist politik islamcı iktidara isyan edebilirler. Komünistler demokratik bir içerik taşıyan böyle bir isyanı muhakkak örgütlemeye ve ileriye götürmeye çalışırlar. Fakat ayırım noktası, bu tür bir isyanın burjuva laik düzenin

restorasyonuna mı, yoksa burjuva iktidarın yıkılmasına mı bağlanacağındadır. Laiklik temelinde kurulan politika nesnel olarak birinci yolu izler. Çünkü laik-şeriatçı karşıtlığının bir tarafında durmakla yetinen ve laikliğin küçük burjuva reformist yorumuna denk düşen çizgi, bu halk kitlelerinin kendiliğinden demokratik bilincini devrimci bir kopuşla yeni bir düzeye yükseltmez, tersine, devrimci olanı kendiliğinden bilinç sınırlarına çekerek aşındırmaya hizmet eder. Bu hizmet ediş, elbette öznel

Mücadele arzusu biriktiren laik görüşlü halk yığınlarıyla politik etkileşim kesinkes şarttır. Komünistler politik islamcı gericiliğe karşı laiklerle demokratik işbirliğine de girerler. Hatta laiklik eksenini inanç özgürlüğü eksenine birleştirmek de mümkündür.

niyetlerden değil, tarihsel, toplumsal ve siyasal nesnellikten türer. Örneğin, demokratik Alevi hareketinin CHP'nin yürüncesinden kopmakta bu kadar zorlanmasının nedeni, her şeyden önce, Alevi halk kitlelerini CHP'ye ideolojik ve siyasal olarak bağlayan laiklik köprüsünün halen yıkılmamasında aranmalıdır.

Devam edelim. Celal arkadaş, "halkın hakları" mücadelesi olarak kavramlaştırdığı sosyal ve demokratik haklar mücadelesini, "dinin sermayeleşmesi ve sermayenin dinsel-

leşmesi” formülasyonu ile tarif ettiği “neoliberal yenisömürge kapitalizmi” koşullarında, genel olarak “proleter laiklik” mücadelesinin şemsiyesi altına alıyor. Ama böyle yaptığı için de, sosyal ve demokratik haklar mücadelesini devrimin örgütlenişine bağlamak yerine, laiklik mücadelesine indirgemiş oluyor.

İnananların ve inanmayanların hakları, yaşam tarzını, giyim ve davranış biçimlerini, cinsiyetler ve cinsel yönelimler arasındaki ilişkileri özgürce belirleme istekleri ya da kamusal eğitimin ve hizmetlerin dinden tamamen ayrıştırılması talepleri, bütün bunlar demokratik haklar kapsamındadır. Politik islamcı iktidarın dinsel baskısı karşısında, bu tür haklar uğruna laiklikle demokratik içerikli ve reformist bir savunma hattı kurabilirsiniz, ama daha fazlası değil. Zira Kürtlerin ulusal özgürlüğü ya da işçilerin politik ve sendikal örgütlenme özgürlüğü için mücadelelerin laiklik bayrağıyla yürütülemeyeceği tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Laikliği, bütün demokratik hakları savunmanın, hatta genel olarak politik özgürlük için mücadelelerin şemsiyesi olarak kabul ettiğinizde, dönüp dolaşıp gideceğiniz yer CHP’nin dümen suyudur.

Öte yandan, Müslüman halkların nüfusunun ağırlığını oluşturduğu ülke-

lerde İslam dininin sermaye tarafından kullanıldığını, hatta neoliberal dönüşümlerin politik islamcı tondan hükümetler eliyle yapıldığını söylemek tabii ki doğrudur. Saray iktidarı ve AKP hükümeti, Türkiye’de bu dönüşümlere imza atarken, gerek emekçileri ve ezilenleri dinsel ideolojik argümanlarla itaatkar kılmakta gerekse sosyal hakların yerine dinsel ve cemaatsel ilişki biçimlerini geçirmekte hayli mesafe almıştır. Kıracı, bu gerçekliğe bakarak, “sermayenin dinselleşmesi, dinin sermayeleşmesi” argümanı ile, laiklik için mücadeleyi kestirmeden sermayeye karşı mücadeleye bağlıyor. Fakat söz konusu gerçeklik, bütün toplumsal ve siyasal tablonun yalnızca bir bölümünü temsil ediyor.

İş cinayetlerine, grev yasaklarına, güvencesiz ve ucuz işgücü sömürsüne, kent rantının yağmalanmasına, sosyal hizmetlerin ticarileştirilmesine, bilginin metalaşmasına, ekolojik yıkıma karşı mücadeleler, hiç de Celal arkadaşın onlara yakıştırdığı gibi, “aynı zamanda bir laikleşme hareketi” veya “aslında, dinin sermayeleşmesine ve sermayenin dinselleşmesine karşı da mücadele” olarak gelişmiyor. İşçilerin, emekçilerin, yoksulların sınıfsal hareketleri olarak gelişen bu mücadeleleri, sırf politik islamcı iktidarla karşılaşıyorlar

veya dinsel argümanlı siyasi baskı ve ideolojik manipülasyon biçimlerini de göğüslemek zorunda kalıyorlar diye, tutup “laikleşme hareketi” bünyesine katmaksı Kıracı’ın aşırı sübjektivizmi oluyor.

Demek ki, “sermayenin dinselleşmesi, dinin sermayeleşmesi” hoş söylemi, her kapıyı açan bir anahtar değil. İşbirlikçi tekeli Türk burjuvazisinin, TÜSİAD’da örgütlü sermaye oligarşisinin büyük bölümünün hangi siyasi partiyi desteklediğine, laiklik konusunda hangi politik pozisyonda durduğuna bir bakın. Diktatör Erdoğan’la gerilim halindeki sermaye oligarşisi, Amerikan ve Avrupa emperyalizmi laiklik karşıtı politik islamcı bir çizgi mi izliyor, örneğin CHP’ye düşmanlık mı besliyor? Peki, laiklik görüşlü emekçilerin toplumsal ve ekonomik bakımdan egemen olan bu en iri sermaye bölüğünden kurtuluşu laiklikle mi olacak?

Laiklik kumaşına “proleter” bir yama yaptığımızda, laiklik mücadelesini sermaye karşıtı bir mücadeleye dönüştürmüş olmazsınız. Çünkü laiklik, genel olarak sermayeye karşıtlık değil, en fazlasından politik islamcı sermayeye karşıtlık oluşturabilir. O da, politik islamcı sermayenin “sermaye” niteliğine değil, “politik islamcı” niteliğine bir muhalefettir. Yani laiklik mücadelesiyle, genelde neoliberal dönüşüme değil, bu dönüşümün ancak politik islamcı formlarına karşıtlık meydana getirebilir. Ve böyle olduğu içindir ki, laiklik temelinde bir mücadele çizgisi burjuva politik iktidarın veya sermaye politikalarının bir biçimine muhalefet

etrafında kurulurken, burjuva politik iktidarın ve sermaye politikalarının seküler biçimlerinin tesis edilmesinden daha fazla bir sonuç getirmez. Bu, elbette sizin niyetinizden doğmaz, ama hem bir politik ilke hem de bir ideolojik varyant olarak laikliğin nesnel karakterinden ileri gelir.

Son olarak, bakışımızı bir de Türkiye’den Ortadoğu’ya doğru çevirelim. Türkiye ve Kürdistan devriminin bölgesel ve enternasyonal perspektiflerini sunacaksanız, mesela Ortadoğu’daki din ve mez-

Laiklik kumaşına “proleter” bir yama yaptığınızda, laiklik mücadelesini sermaye karşıtı bir mücadeleye dönüştürmüş olmazsınız. Çünkü laiklik, genel olarak sermayeye karşıtlık değil, en fazlasından politik islamcı sermayeye karşıtlık oluşturabilir.

hep karşıtlıklarını ve çatışmalarını, egemen ve ezilen inanç toplulukları arasındaki saflaşmaları ve düşmanlaşmaları ortadan kaldırma iddiasında olacaksınız, bunu nasıl yapmayı düşünüyorsunuz? Üzerinde kurucu bir siyasal ve toplumsal ilke olarak laiklik yazan bayrağı proletaryanın ellerinde yükselteceğinizi söylediğinizde, bu konuda aslında hiçbir şey söylememiş olduğunuzu nasıl fark etmiyorsunuz?

Dünyasal ölçekte politik dinsel gericiliğin en açık, en kanlı ve en

despot biçimine karşı en başarılı, en radikal ve en birleştirici mücadele örneği, yani faşist politik islamcı DAİŞ'i yenilgiye uğratmakta olan Rojava devrimi ne anlatıyor size? Politik dinsel gericiliğe karşı yani başınızda verilen bu muazzam mücadeleye bakmadan, onun devasa deneyim cephaneliğinden laiklik anlayışınız açısından herhangi bir sonuç çıkarmaya çalışmadan, laiklik teorisi ve politikası yapmakta bir tuhaflık yok mu?

Tuhaflığın nedeni, Celal arkadaşın politik islamcı gericiliğin günümüzdeki en etkili akımına karşı yürütülen bu en başarılı mücadeleye gözlemlerini kapamadan "*proleter laiklik*" anlayışını inşa etmesinin imkansızlığında yatıyor belki. Zira Rojava devriminde halkların devrimci özgürlük güçleri ile politik islamcı DAİŞ çeteleri arasındaki mücadele örneği, "*proleter laiklik*" anlayışının politik

dargörürlüğüne, Batılı laisizm taklitçiliğine, bütün mücadele potansiyelini esasen laiklerden ibaret görme yanılığına işaret ediyor dolaysızca.

Rojava, herhangi bir dinin veya mezhebin, herhangi bir ulusun veya milliyetin egemenliğini tesis eden bir rejimi değil, tüm inanç ve uluslardan halkların eşit, özgür ve gönüllü birliğini kurma doğrultusunda bunca yol aldıysa, emekçileri ve ezilenleri DAİŞ'e karşı mücadele cephelerine seferber etmekte bunca etkili ve başarılı olduysa, bunu laiklik bayrağını dalgalandırarak yapmadı. İnançlara özgürlük, uluslara ve ulusal topluluklara özgürlük, politik özgürlük bayrağını yükselttiği, cepheleşmeyi laik-şeriatçı karşıtlığından değil özgürlük-faşizm çelişkisinden kurduğu, yeni bir siyasal ve toplumsal program ortaya koyabildiği içindir ki, o küçük Rojava, çok uzaklara ışık saçan bir devrimin toprağı olabildi.

Başûr'da Bağımsızlık Referandumu Ve Devrimci Tavır

Ziya Ulusoy

Kürdistan'ın diğer parçalarının sömürgeci uluslarından komünistler ve tutarlı demokratlar için acil görev, Güney ve diğer bütün Kürdistan parçalarının ayrılma ve demokratik referandumla kendi kararını verme, Kürdistan'ın birliğini sağlama hakkını şartsız tanımak, kendi ülkesindeki sömürgeci burjuva devletin Güney Kürdistan'ın referandum sonuçlarına saygı duymasını sağlamak ve olası savaş tehdidine karşı mücadele etmektir. Bu vesileyle sömürgeci ulus emekçilerinde tutarlı bir demokratizmin gelişmesini sağlamak güncel bir sorumluluktur.

25 Eylül'de Başûrê Kürdistan'da bağımsızlık üzerine referandum büyük ihtimalle yapılacak.

KDP, Güney Kürdistan parlamentosunu biçimsel olarak bile işletmediği, bölge yönetim başkanlığı seçimini yaptırmadığı, parlamento başkanının Hewler'e girişini engellendiği siyasi kriz ile IŞİD'e karşı Musul'da peşmergenin başarısı gibi iki karşıt etkenin belirlediği koşullarda referandum kararını verdi. Referandum komitesinin başına Mesut Barzani'yi getirdi.

2005'te yapılan seçimlerle birlikte, bağımsızlığa evet mi hayır mı sorusu da oy pusulasında seçmenin önüne konmuş, % 90 üzerinde evet çıkmıştı. Şimdi de Başûr halkının büyük bölümü muhtemelen bağımsızlık yönünde oy kullanacak.

Komünistler, her ulus gibi Kürt ulusunun kendi kaderini kendisinin tayin etmesi ilkesini, bu ilkenin bir ögesi olan ulus olarak birleşme hakkını Güney Kürdistan için de savunurlar. Bu ilkesel yaklaşımla, somut koşullarda özgürlük ve sosyalizm için mücadelenin çıkarına nasıl bir tavır alınması gerektiğini, buna göre Kürdistan ve Türkiye'de birbirini tamamlayacak politik duruşların ne olması gerektiğini ortaya koyarlar.

Koşullar Ve Bağımsızlık

Irak merkezi yönetimi, Şii burjuvazisinin egemenliğini ve Şii politik islamcı rejimi inşa ediyor. Ordusu ve Şii milisleri, askeri bakımdan 2005 yılıyla kıyas kabul etmez derecede güçlendi. Merkezi yönetim, buna dayanarak, karşı olduğunu her zaman

tekrarladığı Bağımsız Kürdistan'a askeri saldırıyı göze alabilecek düzeye geldi. 2014'te doruk noktasına varmış olan Sünni-Şii çelişmesini ABD yardımıyla yeniden yumuşatarak, bu bakımdan da dezavantajlı durumunu değiştirdi.

Federal Kürdistan yönetiminin baskın gücü KDP, parlamentoyu 2 yıldır tasfiye ederek, Barzani'nin seçimsiz fiili başkanlığını sürdürerek, antidemokratik baskıları ağırlaştırarak, siyasal bakımdan en zayıf zamanını yaşıyor. Bağımsızlık referandu-

Federal Kürdistan yönetiminin baskın gücü KDP, siyasal bakımdan en zayıf zamanını yaşıyor. Bağımsızlık referandumunu bu durumun üzerini örtmede ve yeniden kitle desteğini geliştirmede kullanmaya çalışıyor.

munu bu durumun üzerini örtmede ve yeniden kitle desteğini geliştirmede kullanmaya çalışıyor. Barzani, Erdoğan'a özenip referandumu tek adam diktatörlüğünün kaldırılmasına dönüştürmeye çalıştıysa da, siyasal güçsüzlüğünün ağır sonuçlara yol açacağını fark edip, referandum için şimdi YNK'den oğul Talabani'yle anlaşarak bu işi kotarmak istiyor.

Öte yandan, Barzani ve KDP'nin siyasal etkisi ve saygınlığı, Rojava devrimine düşmanlık ve uzantısı olan ENKS (Suriye Kürdistanı Ulu-

sal Konseyi) ve Roj peşmergelerinin saldırı girişimleri nedeniyle de büyük oranda düştü. Barzani, referandum için ikna ettiği birkaç YNK yöneticisi ve kendi bölgesindeki bazı küçük partiler haricinde, Güney'in Gorran gibi ikinci büyük partisiyle ve YNK'nin yetkili kurullarıyla referandum konusunda diyaloga bile girmedi. Bilindiği gibi bunun nedeni, başkanlığını seçimsiz sürdürmesi ve parlamentoyu tasfiye etmesiydi. Kürdistan'ın diğer parçalarında, PKK, PYD, PJAK başta olmak üzere kendisine biat etmeyen Kürt partileri ve güçleriyle bağımsızlık referandumuna destek görüşmeleri yapmadı ve anlaşma yoluna gitmedi.

Koşullardaki ve KDP'nin siyasi tavrındaki bu zayıflık ve dezavantajlara rağmen, bazı avantajlar da var.

KDP ve YNK, Kerkük'ü alarak ve Musul savaşına katılarak, askeri ve siyasal bakımdan güçlerini artırdılar. Özellikle KDP, Erdoğan aracılığıyla 2014'te yaptığı "ver Kerkük'ü al Şengal'i" satışında öyle bir batağa saplanmıştı ki, Mahmur'u da IŞİD'e vermek zorunda kalmış ve başkent Hewler'den kaçmaya başlamıştı. Bu, KDP'nin tarihi yenilgisine dönüşmek üzereydi. Mahmur'u da Şengal'i de IŞİD'den kurtaran, YPG ve HPG'nin öncü savaşçılığıydı. KDP'nin, aslında bu direniş yolunun açılması sayesinde, Irak Şii iktidarıyla ve ABD'yle ittifak içinde ve YNK'yle birlikte yürüttüğü Musul savaşında kazandığı askeri başarı, siyasal bakımdan da gerilemesini durdurdu.

Şimdi KDP bunu politik ranta çevirmeye çalışıyor. Bağımsızlık refe-

savaş açmış ve işgal gerçekleştirmiş durumda, Efrîn'e saldırılarla devrimin kantonlarını yok etmek istiyor. Hem de Güney'in bağımsızlık referandumunu engellemek için tehdit ediyor. Erdoğan'ın olası bağımsız devlet ilanını savaş bahanesi yapacağından kuşku duymamak gerekir.

KDP ve Erdoğan kuyrukçuluğu yaparak olası bağımsız Güney Kürdistan'a nefes aldıracaklarını sananlar, Erdoğan çetesinin sömürgeci savaş planına karşı Kürt halkının bilincini körelttiler. Dahası,

KDP ve Erdoğan kuyrukçuluğu yaparak olası bağımsız Güney Kürdistan'a nefes aldıracaklarını sananlar, Kürt halkının direnen güçler etrafında kenetlenmesini önleyerek, Kürdistan'ın sömürgecilerinin işini kolaylaştırdılar.

Kürt halkının direnen güçler etrafında kenetlenmesini önleyerek, başta Türk sömürgecileri olmak üzere Kürdistan'ın sömürgecilerinin işini kolaylaştırdılar.

Erdoğan'ın benzer bir tehdit de İran mollalarından geldi. YNK'nin "iyi" ilişkiler içinde olmaya çalıştığı, KDP'nin de en azından barışçı ilişki umduğu İran molla rejiminin genelkurmay başkanı tümgeneral

Muhammed Bakiri, Kürdistan'da referandum konusunun gündeme getirilmesinin bölgede yeni sorunların ortaya çıkması için bir başlangıç olacağını öne sürdü. İranlı general, "*Bu asla Irak'ın komşuları tarafından kabul edilebilir değildir*"⁴ diye konuştu ve Besicleri silah altına çağırdı.

Suriye rejiminin Rojava'da bölgesel özerklik ve federasyonu kabullenmediğini dikkate alırsak, bağımsız Güney'e karşı tutum takınacağını tahmin etmek zor değil. Gerçi İran ve Türkiye'den farklı olarak Esad rejimi, başını kendi savaşından kaldıracak gücü olmadığı için Güney'e savaş açamaz.

Kendisini yeterince güçlü görürse, olası bir bağımsızlık ilanına karşı savaşacak ilk hükümet Irak'ın Şii yönetimi olacaktır. Hükümet sözcüsü Saad el Haditi "*Hiçbir taraf kendi başına, diğer taraflardan izole bir şekilde Irak'ın kaderine karar veremez. Irak, anayasal açıdan, demokratik, federal ve tam egemen bir ülkedir. Herhangi bir tarafın atacağı adım anayasaya bağlı olmalıdır*"⁵ diyerek hükümetin tavrını açıkladı. Başbakan Abadi, "*Irak'ta Kürtler dahil herkesin tek bir anayasaya bağlı olarak yaşadığını*" söyledi ve bu anayasanın tek taraflı bağımsızlık referandumuna izin vermediğini belirtti. Abadi, "*Referandumu anayasaya aykırı ve gayrimeşru görmemizin nedeni de bu*" dedi. "*Tankları mı göndereceğiz? Bunu yapmayacağım*"⁶ dese de, bunu referandum için söylediğini ama bağımsızlık ilanı

[4] KRDnews haber portalı, 16.07.17

[5] BBC Türkçe, 09.06.17

[6] www.gazeteduvar.com.tr, 26.07.17

durumunda tankları da göndermeye çalışacağını belirtmek gerekir.

İran, Türk ve Irak sömürgecileri, Barzani rejimi altında kurulsa bile bağımsız Kürdistan'a savaş açmaktan geri durmazlar.

Emperyalistler Bağımsız Kürdistan'a Karşı

Emperyalistlerden bağımsız Kürdistan ilanına destek bekleyen iki karşıt cephe vardı. Birincisi, bizzat destek almak isteyen KDP-YNK ile onların destekçisi Kürt ulusalcıları. Fakat emperyalistlerin olası desteğine şiddetle karşı çıkan sömürgeci güçler ve onların tetikçisi her türden şovenler de böylesi bir desteğe yüksek ihtimal verdiler. Her iki kesim de yanıldı.

ABD emperyalizminin sözcüleri, referandumu ve olası bağımsız Kürdistan sonucunu desteklemeyeceklerini açıkladılar. ABD dışişleri bakanlığı sözcüsü Heather Nauert, “*Birleşik, istikrarlı, demokratik ve federal bir Irak'ı destekliyoruz. Irak Kürdistanı'nın meşru özlemlerini anlıyor ve takdir ediyoruz. Kürdistan bölgesindeki yetkililere şu an için bağlayıcı olan bir karar olmasa bile referanduma gitmenin, önceliklerden kaçınılacağına yol açacağı endişelerimizi aktardık*”⁷ diye konuştu.

ABD, merkezi Irak hükümeti kendisiyle işbirliğini sürdürdüğü ve bu olanak elinden kesin olarak çıkmadığı sürece, Irak'ın federal bir devlet olarak kalmasından ve Güney Kürdistan'ın ayrılmamasından yana. Bunu eski Irak ve Türkiye büyükel-

çisi Jammes Jeffrey anlaşılır sadelikte açıklıyor: “*Amerika Irak'ın bölünmesine sıcak bakmıyor. Bundan dolayı öyle bir kararla mutlu olacağını sanmıyorum.*”

Eski büyükelçi ABD yönetiminin görüşlerini ne derece yansıtır bilenebilir. Ama o yalnızca şu koşullarda bağımsızlık öneriyor: “*İran'ın Irak geneline müdahale etmesi, ülkenin bölünme ihtimali ve IŞİD'in başka bir formata geçmesi olasılığına karşı bağımsızlık dosyası her Kürt liderinin çantasında olmalı.*”⁸

Dört sömürgeci devlet tarafından kuşatılmış olan Güney, olası bağımsızlık ilanında kapitalist-emperyalist dünyanın elverişli koşullarını yakalayıp değerlendirebilirse süreci hafif atlatılabilir. Fakat bu koşulların elverişli olmadığı görülüyor.

Sonuç olarak ABD, emperyalist çıkarları gereği, Irak merkezi iktidarı kendi işbirlikçisi oluşu, iç nedenlerle bölünmediği veya İran'ın baskın etkisine girmediği sürece, bağımsız Kürdistan'ı desteklemeyecek.

Emperyalist rekabetin şiddetlenmekte olduğu güncel koşullara rağmen, Irak'ta egemenlik sahibi ABD'nin rakipleri olarak ne Almanya ne de Rusya bağımsız Kürdistan'dan yana!

[7] Evrensel, 09.06.17

[8] www.rudaw.net, 25.06.17

Alman emperyalizmi dışişleri bakanı S. Gabriel aracılığıyla bu tavrını açıkladı: “Irak’ın birliğini tehlikeye düşürmek, hatta devlet sınırlarını yeniden çizmek istemek doğru yol değildir.”⁹

Rusya, Güney yönetimiyle çatışmalı bir ilişkiye sahip olmasa da, esasen İran’la müttefik olduğu gibi Irak Şii yönetimiyle de ilişki geliştirme politikası izliyor. Bağımsızlık referandumuna ilişkin tavrı da, dışişleri bakanlığı sözcüsü Zaharova tarafından dile getirildiği üzere, bu

KDP, bu koşullarda bağımsız Kürdistan mücadelesinin önderi olarak yeniden kitle desteğini genişletmek, yapabilirse bir nevi başkanlık rejimiyle iktidarı elinde toplamak ve bunu antidemokratik tarzda kalıcı kılmak için uğraşiyor.

doğrultuda: “Bu vesileyle Rusya’nın Irak’ın birliği ve toprak bütünlüğünü desteklediğini biz kez daha belirtmek isterim. IKYB ile Bağdat yönetimi arasındaki mevcut sorunların yapıcı diyalog yoluyla çözülmesi gerektiğini düşünüyoruz.”¹⁰

Emperyalistlerin bu tavırlarının yanı sıra, BM de referandumu denetleyeceğine dair çıkan haberleri yalanladı.¹¹

Özetle, emperyalist devletlerin ve onların egemenliğindeki BM’in bağımsızlığa destek vermeyecekleri, Katalonya ve İskoçya’da olduğu gibi federal ve özerk devleti tanımakla yetinecekleri anlaşılıyor.

Emperyalistler arası çelişkiler kimi zaman sömürge ve ezilen ulusların bağımsızlık hareketlerinin amaçlarına ulaşmalarında etkili olmuştur. Örneğin, 1905’te özerk parlamentosunun aldığı ayrılma kararıyla kurulan Norveç’e İsveç krallığının savaş açmasını engelleyen, diğer burjuva devletlerin İsveç’le çelişkisi oldu. Bu sayede Norveç savaşı bir devlet kurabildi. Bangladeş ise, 1971’de Pakistan’ın soykırımcı savaşı altında, Hindistan ordusunun Bangladeş’e girmesiyle bağımsızlığını kazandı.

Dört sömürgeci devlet tarafından kuşatılmış olan Güney, olası bir bağımsızlık ilanında kapitalist-emperyalist dünyanın elverişli koşullarını yakalayıp değerlendirebilir süreci hafif atlatabilir. Fakat bu koşulların elverişli olmadığı görülüyor.

Irak Arap burjuvazisi, Şii-Sünni bölünmesi içinde. Bu bir nevi “zayıf Irak devleti” demektir ki, Güney yönetimi bunu da değerlendirmeye çalışıyor. Fakat bir bölüm emperyalist devletin olası Türkiye ve İran saldırılarını engellemek için tavrı takınmamaları halinde, bu iki sömürgeci devlet sahada savaşı dayatmaktan geri durmaz. O durumda, zayıf Irak yönetimi güçlü bölge devletlerinin desteğiyle Güney’i kolay-

[9] www.rudaw.net, 08.06.17

[10] www.haberler.com, 08.06.17

[11] www.demokrathaber.org, 15.06.17

ca yenilgiye uğratarak, federal devleti dahi gerileteceği de facto bir sonuç yaratabilir. Üstelik burjuva Güney yönetiminin halk üzerindeki siyasal etkisinin zayıflığı, düzenli ordu savaşında hava kuvvetleri gibi tayin edici bir güçten yoksunluğu ve peşmergelelerin parçalılığı, Güney'in siyasal ve askeri zayıflığıdır.

Barzani-KDP, bağımsızlık referandumu kararını parlamentoya dayandırmaksızın tek başına alarak ve referandum sonrası 1 Kasım gününü başkanlık seçimi tarihi olarak belirleyerek, Kerkük ve Musul'da IŞİD'e karşı zaferi içte parti iktidarının zaferine tahvil etmek istiyor. KDP, anlaşılan o ki, bu koşullarda bağımsız Kürdistan mücadelesinin önderi olarak yeniden kitle desteğini genişletmek, yapabilirse bir nevi başkanlık rejimiyle iktidarı elinde toplamak ve bunu antidemokratik tarzda kalıcı kılmak için uğraşiyor. Barzani, bu amaçla ve tabii merkezi Irak rejimine karşı elini güçlendirmek için de referandumu kullanacak, fakat bağımsızlık ilan etmeyecektir.

Peki, İspanya-Katalonya'dakinden farklı olarak, Irak-Güney Kürdistan'da olayların akışı bağımsızlığa götürür mü? Bağımsızlık ilan edilmediği sürece, bugünün koşullarında merkezi Irak hükümeti, Güney Kürdistan'a tankla girmeyeceğini vurguluyor. Irak'ın emperyalist patronu ABD yöneticilerinin de, karşı olmalarına rağmen "meşru özlem" diye tanımladıkları bağımsızlık ilanı gerçekleşmediği müddetçe, Irak yönetiminin veya diğer sömürgecilerin savaşa başvurmasına karşı çıkacağı görülüyor.

Diğer önemli bir etken de, Irak'ta Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkından yana olan komünist ve devrimci hareketin zayıflığıdır. Eğer bu etken güçlü olsaydı, gönüllü ve özgür birlik temelinde iki cumhuriyetin -ayrılma hakkını koruyan- federatif birliği programıyla mücadele yürütecek komünistlerin, yine de şovenistlere ve sömürgeci burjuvaziye karşı bağımsızlık referandumundan yana olmaları gerekirdi. Bu yolla, hem Kürt işçi ve ezilenlerine ulusal özgürlükten yana

Türkiye, PKK'ye karşı Barzani-KDP yönetimini destekledi. Orada askeri üsler elde etti. Böylece, Kuzey'in özgürlük hareketini yenmek amacıyla ve yeninceye kadar, federal Güney Kürdistan'ı sineye çekme politikasını oluşturdu.

oldukları güvenini vererek işçilerin birliğini güçlendirir, hem de Kürt ulusunun ayrılma hakkını şartsız savunma bilincini Arap işçileri arasında referandum vesilesiyle yaymış olurlardı.

KDP Ve YNK: Geçmiş Programları

Bu iki parti, Güney'de Kürt ulusal hareketinin başlıca öncüleri oldular. Bağımsızlık, bu partilerin kurucularının da istek ve duygusuydu. Mesut Barzani ve Celal Talabani bu duyguyu çoğu zaman dillendirdiler.

Fakat başta bu iki parti olmak üzere, yakın geçmişten ‘70’li yıllara gelinceye değin hemen bütün Kürt ayaklanma liderleri ve partileri, gerçekçi program talebi olarak bölgesel özerkliği (veya federasyonu) dile getirdiler. Sovyetler Birliği’nin desteğiyle ilan edilen Mahabad Cumhuriyeti’nin liderleri ve Kasımlı liderliğindeki İ-KDP de buna dahildi. Başûrê Kürdistan’ın başlıca ulusalcı hareketleri olarak onyıllar boyunca silahlı mücadele yürüten I-KDP ve YNK de, bağımsız değil

Bu ülkelerdeki ezilen ulusların bağımsızlığı neden emperyalizme yarasın? Bu ulusların kendi devletlerine sahip olmalarına, en azından sahip olma özgürlüğüne en çok kim karşı çıkabilir? Başta bu ülke egemen burjuvazileri ve onları destekleyen gerici akımlar!

bölgesel özerk (veya federe) Güney Kürdistan’ı program edinmişlerdi. Ancak günümüzde kurulan Gorran’ın programında bağımsızlık amacına yer verilecekti. (Fakat Gorran lideri Newşirvan Mustafa da, 2005’te federal Güney statüsünü resmileştirmede ön planda yer alanlardan biri olarak, federal devlet statüsünü savundu, bağımsızlığı değil.)

‘70’li yıllarda yeni-sömürge ülke halklarının dünya çapındaki devrimci dalgası, bu durumu da değiştirdi. Türkiye ve Kuzey Kürdistan

komünist ve devrimci hareketinden çok sayıda örgüt Kürt ulusunun ayrı devlet kurma özgürlüğünü kayıtsız şartsız savundu. Bunlar arasında yer alan radikal Kürt devrimci örgütler PKK, Rızgari, Kawa vd. bu hakkı savunmakla kalmadılar, doğrudan Bağımsız Birleşik Kürdistan’ı program edindiler.

ABD’nin 1. Irak savaşında yenilen Saddam’ın Güney Kürdistan üzerindeki egemenliğine karşı 36. paralelden Kuzey’e “koruyucu” uçuş yasağı getirdiği koşullarda, KDP ve YNK, 1993’te, Kürdistan parlamentosundaki tartışmalarda federasyonu savundular ve parti programlarını özerk devletten federal devlete yükselttiler. Fakat yine de, federasyonu ancak 2003 savaşından sonra, 2005’te yeni merkezi federal Irak devleti ABD himayesinde kurulurken ilan edeceklerdi. Diğer bir ifadeyle, Güney Kürdistan, ABD himayesinde 1991’den itibaren fiilen neredeyse ayrı devlet olmasına rağmen, bu iki parti, federal devleti bile ancak 2005’te ilan edebildi. Çünkü ABD’nin izin verdiği sınıraşma iradeleri ve güçleri yoktu. Yani sıra, birbirleriyle savaşacak denli çıkar çatışması içindeydiler ve bu, Güney’i daha da güçsüz kılmıştı.

Onlar, dağıtılan Baas devletinin enkazı yerdeyken dahi, ayrı bir Kürt devleti yerine, federasyonla yetindiler. ABD himayesinde olmanın kaçınılmaz bir sonucu olarak, bu sınırdan ileri geçemediler. Özgüçlerine güvenmektense ABD’nin ve bölge devletlerinin sınırlamasına boyun eğdiler.

Keskin şeytani zekaya sahip bütün yerel şovenistlerin günde beş vakit

üfördükleri “ABD ikinci İsrail’i kuruyor” yalanının aksine, Amerikan emperyalizmi ayrı bir Kürt devletinden yana değildi. ABD, Irak’ta merkezi iktidarı ele geçirmişti. Kendi çıkarı açısından, yerelde Kürdistan’ın Güney parçasını ayırmak yerine, hakim olduğu merkezi Irak iktidarına bağlı bir biçimi tercih etti. Bugünkü Federe Güney Kürdistan devleti o tarihte resmi statüye kavuşurken, en çok zorlanılan sorunlar, başta Kerkük olmak üzere sınırlarının nerele ri kapsayacağı, peşmergenin “ordu” olarak devam edip etmeyeceği ve giderlerinin nasıl karşılanacağıydı.

Bilindiği üzere ve Kürdistan sömürgecileri ile onların uydusu şovenistlerin üfördüklerinin tersine, ABD, federe devletin ayrılma hakkının bir biçimi olarak referandum hakkına da karşı, Arap burjuva liderlerinin “eşitler içinde birinci” olmasını kabul etti. ABD, Irak’taki başlıca üç güç arasında, Kerkük ve diğer tartışmalı yerlerin nereye bağlanacağına dair 2007’ye değin referandum yapılmasında, birleşik fede-

ral Irak cumhurbaşkanının ve belirli bakanların Kürt olmasında ve petrol gelirlerinin burjuva “hakkaniyet”e göre bölüşülmesinde mutabakat sağladı. Bunlar federal Irak Cumhuriyeti anayasasına yazıldı.

Fakat federe devletin ayrılma hakkının biçimi olarak bağımsızlık referandumu kabul görmedi ve her iki parti de bunu kabul etmek zorunda kaldılar. O tarihte Irak merkezi yönetiminin Bedir milisleri dışında hiçbir askeri gücü yoktu ve bu da peşmergeyle kıyaslanamayacak denli zayıftı. Ama ABD, merkezi federal Irak formülünü emperyalist çıkarına daha uygun gördü. Bu, tayin edici oldu.

Türkiye ve İran, sömürgeci boyunduruk altında tuttıkları Kürdistan parçaları için kışkırtıcı bir örnek olur korkusuyla, Güney’in bağımsız olmasını “casus belli” (savaş nedeni) sayıyorlardı. Hatta Türkiye, federal Güney’i de uzun süre “casus belli” olarak gördü, ama efendisi ABD’nin engelini aşamadı, dahası Bakur’da PKK önderliğindeki ulusal özgürlük mücadelesine karşı yürüttüğü kirli

savaşta sonuç alamadıkça “salam politikası” uygulamaya geçmek zorunda kaldı. PKK’ye karşı Barzani-KDP yönetimini destekledi. Orada askeri üsler elde etti. Böylece, Kuzey’in özgürlük hareketini yenmek amacıyla ve yeninceye kadar, federal Güney Kürdistan’ı sineye çekme politikasını oluşturdu.

Barzani-KDP ise, Ankara’nın “salam politikası”nı kendisiyle stratejik işbirliği gibi göstererek, burada iktisadi çıkar birliği de görerek, kaderini

Komünistlerin özgürlük ve gönüllük temeli üzerinde yükselen federatif cumhuriyetler birliği hedefi, ezilen-sömürge uluslardan işçilere güven vererek onları sosyalizm mücadelesinde, devrimci işçi hareketinde birleştirme temel amacına tabidir.

sömürgeci Türk devletiyle ve özellikle diktatör Erdoğan’la birleştiren bir politika benimsedi.

Bu koşullarda Türkiye’nin Irak Şii yönetimini zayıflatmak için, adeta protektoratı olacak bir bağımsız Güney Kürdistan’ı destekleyeceği görüşü yaygınlaştı. Elbette bunlar gerçekçi değildi. Yine de, Güney Kürdistan yönetiminin etkin gücü Barzani-KDP, 25 Eylül’de bağımsızlık referandumuna giderken, Türkiye’nin kendisini destekleyeceği havasını yaymaya devam ediyordu.

Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı Güney İçin De Olmalıdır

Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de şovenizmin zehirli etkisi, Kürtlerin bağımsız-ayrı devlet hakkına karşı geniş bir yelpazeden siyasi akımların oluşturduğu ve geniş yığınları etkileyen bir korkuluk yaratmış durumda. Oysa her ulusun olduğu gibi Kürtlerin ve Güney parçasının da kendi kaderini tayin etme hakkı olmalıdır. Bu, kayıtsız şartsız tanınması gereken demokratik bir özgürlüktür.

UKKTH (ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı) ve bunun barışçıl yöntemlerinden biri olan referandum, demokratik özgürlük mücadelesinin bir parçasıdır. Sömürü ve zulüm altında olan tüm ezilen sınıf, ulus ve inançların, burjuvazi ve emperyalizmin politik ve askeri baskısına karşı demokratik taleplerinin toplamı içinde yer alır, demokratik devrimi koşullar.

UKKTH ve referandum yapma hakkının genellikle devrimle elde edilebilmesi gerçeği, kurumsallığı önceden kazanılmış federal ya da özerk bölge parlamentosunda, elverişli uluslararası konjonktürel güç ilişkileri içinde, bağımsızlık ilanı gibi bir reform yoluyla gerçekleştirilmesi imkanını dışalamaz.

Güney Kürdistan özgülünde de, federal Kürdistan yönetiminin referandumla bu hakkı kullanması, olanaklı olduğu gibi demokratiktir.

Yeni-Sömürgelerde UKKTH Demokratik İlkesi Terk Edilebilir Mi?

Devrimci ve emekçi sol harekette, demokrasi ve özgürlük mücadelesi-

nin diğer taleplerinden farklı olarak, çok uluslu yeni-sömürge ülkelerdeki ezilen-sömürge ulusların KKTH'nı savunma isteksizliği önemli bir eğilim olarak var.

Bunun en çarpıcı savunusu KP tarafından yapılıyor. Bu partinin liderleri, UKKTH'nı bugün gerici rol oynamakla suçluyor ve reddediyorlar: *“Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, ... dönem değişti ... bu hakka emperyalizm el koydu ... Ortadoğu'nun bugününde herhangi bir halkın kendi kaderini tayin hakkını, komşu kardeş halklarla iradi bir birliktelik yönünde değil de, bağımsızlık yönünde kullanması durumunda yalnızca bundan kazanacak olan emperyalizm olacaktır.”*¹²

Bu görüş, günümüzde de yanlış ve şovenist olduğu gibi, özellikle vurgu yapılan bölgemiz için çok daha derin bir şovenist çürümeyi ifade eder.

Ortadoğu'da boyunduruk altında olup da ayrı devlet kurma koşullarına sahip birkaç halktan (Filistin, Kürtler, Azeriler, Beluciler) başka ulus yok. Sömürgeci devletler ise Türkiye, İran, Irak, İsrail ve bir ölçüde Suriye. Bu ülkelerdeki ezilen ulusların bağımsızlığı neden emperyalizme yarasın? Bu ulusların kendi devletlerine sahip olmalarına, en azından sahip olma özgürlüğüne en çok kim karşı çıkabilir? En başta bu ülke egemen burjuvazileri ve onları destekleyen gerici akımlar!

Emperyalist devletler ise işlerine geldiği biçimde davranırlar. Bu ülkelerde merkezi iktidar işbirlikçiyse, bundan yarar sağlayan emperyalist

devletler merkezi iktidarın gücünün zayıflamasına ve “bölünmeye” karşı çıkarlar. İktidar emperyalizmin işbirlikçisi değilse, şu ya da bu ölçüde “bölücülüğü” destekleyebilirler.

KP'nin ve liderlerinin karın ağrısı, yalnızca, ABD ve AB emperyalistlerinin memnuniyetsiz oldukları İran ve Suriye'deki mevcut merkezi iktidarları zayıflatmak için başlıca muhalefet potansiyelini kışkırtmaları değildir. Türkiye ve Irak'ta merkezi iktidarlar ABD ve AB emperyalist-

İsrail sömürgeciliğine karşı Filistin'in ayrı devlet kurma özgürlüğünü tanımak ve ama Türk sömürgeciliğine karşı Kürtlerin bağımsız devlet kurma özgürlüğünü tanımamak, “kendi ulusunun burjuvazisinin” sömürgeciliğiyle uzlaşmak demektir ve sosyal-şoven çürüme örneğidir.

lerinin işbirlikçisi oldukları ve söz konusu emperyalistler bu iktidarları destekleyip “bölücüler”e karşı çıktıkları halde, emperyalistler ve yerel sömürgecilerle aynı cephede yer alma pahasına, Kürtlerin KKTH'nı ve bağımsız devlet kurmasını reddediyor KP liderleri. *“Yalnızca emperyalizm bundan yarar sağlar”* şovenist efsanesini yayıyorlar. Onlar Perinçek ve Y. Küçük'ün ayak izlerinden gidiyorlar.

[12] ANF'den Aydemir Güler Röportajı, www.haber.sol.org.tr, 18.06.17

Sınırların Değişmesinden Korkmalı Mı?

Komünistler ve devrimci proletarya, ekonomik ve sosyal gelişmenin gerekleri açısından büyük devletler daha elverişli olduklarından, küçük ulus-devletler yerine, halkların özgürlük içinde bir araya geldiği yeni halk cumhuriyetleri birliklerini tercih ederler. Fakat bu böyledir diye, halklar hapisanesi niteliğindeki ilhakçı-sömürgeci büyük devletleri asla savunmazlar.

Komünistlerin özgürlük ve gönüllülük temeli üzerinde yükselen federatif cumhuriyetler birliği hedefi, ezilen-sömürge uluslardan işçilere güven vererek onları sosyalizm mücadelesinde, devrimci işçi hareketinde birleştirme temel amacına tabidir. Bu nedenle komünist hareket, ezilen ve sömürge ulusların ayrılma özgürlüğünü kayıtsız şartsız tanıyarak ve uğruna mücadele ederek, bu temel amacında başarılı olmaya çalışır.

Bu amaç doğrultusunda komünistler, ulusların ayrılma özgürlüğünü gerçekleştirmekle kalmazlar, aynı zamanda özgürlüğü birlik yönünde değerlendiren ezilen-sömürge uluslar için federatif cumhuriyetlerin birliği formunu kurarlar, ayrılma hakkını o form altında da kayıtsız şartsız tanır ve sürdürürler.

Burada Marks ve Stalin'e iki noktada göndermede bulunmak gerekir.

Birincisi, İrlanda sorununda düşüncesini değiştiren Marks, sonradan federatif biçimde birleşmeye gidilse bile İrlanda'nın ayrılmasının İngiliz işçiler arasında etkili olan gericilik ocağının tasfiyesi anlamına geleceğini görmüştür. Dolayısıyla ayrılmayı desteklemiştir: "Ben, İrlanda'nın İngiltere'den ayrılmasının olanaksız olduğunu düşündüm: Şimdi bunun kaçınılmaz olduğuna inanıyorum, her ne kadar ayrılmadan sonra Federasyonun gelmesi olası ise de."¹³ "İngiltere'de gericilik, İrlanda'nın boyunduruk

[13] Marx'ın 2 Kasım 1867'de Engels'e yazdığı mektuptan, UKKTH, Lenin, s. 103

altında tutulmasıyla beslenmekte ve güçlenmektedir.”¹⁴

İkincisi, Yugoslavya’da ulusal sorunla ilişkin tartışmada, Semiç’in Yugoslavya’nın ezilen uluslarının ayrı devlet kurma hakkını kararlılıkla savunmayan ve sınırların değişmesinden ürken fikrini, Stalin, “Yugoslav devletinin bugünkü sınırlarının, ulusal sorunun çözümü için bir çıkış noktası ve meşru temel yapılamayacağı” eleştirisiyle karşılar. “Ulusların kendi kaderini tayin sorunu, yani Yugoslavya’nın sınırlarını(n) radikal bir şekilde değiştirilmesi sorunu ... ulusal programın temeli” olması gerektiğini vurgular.¹⁵

Özsel olarak, UKKTH, komünistler açısından demokrasinin vazgeçilmez ilkesidir ve devrimci içeriği ayrı devlet kurma özgürlüğüdür.

Emperyalist sömürgeciliğe karşı bu ilkeyi savunmak ama çok uluslu yeni-sömürgelerde bu ilkeyi çeşitli gerekçelerle reddetmek oportünizmin sosyal-şovenizme varmış türüdür. Somut olarak da, İsrail sömürgeciliğine karşı Filistin’in ayrı devlet kurma özgürlüğünü tanımak ve ama Türk sömürgeciliğine karşı Kürtlerin bağımsız devlet kurma özgürlüğünü tanımamak, “kendi ulusunun burjuvazisinin” sömürgeciliğiyle uzlaşmak demektir ve sosyal-şoven çürüme örneğidir.

“Bir emperyalist devlete karşı ulusal kurtuluş savaşımından, bazı durumlarda bir başka büyük devlet tarafından aynı ölçüde emperyalist amaçları için yararlanılması hali

de, sosyal-demokratların, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını reddetmelerine neden olamaz.”¹⁶ Emperyalist devletlerin işine geldiği yer ve koşulda rakip emperyalistlere karşı ve hatta bağımlı hale getiremediği yerel iktidarlara karşı ulusal ayrılıkları kışkırtması dahi, sosyal-şoven oportünizmin tersine ve Lenin’in yukarıda alıntılıadığımız sözlerinde vurgulandığı gibi, bu ilkeyi savunmayı engellemez. Türk tekelci burjuvazisi cumhuriyeti savunuyor ve emperyalistler de rejimin cumhuriyet olmasını

Referandumda
bağımsızlık
yönünde evet için
mücadele edilmelidir.
“Bağımsızlığa evet”in,
KDP diktatörlüğünün
değil, Güney halklarının
demokratik talebinin
ürünü olacağı
vurgulanmalı ve bu bilinç
geliştirilmelidir.

destekliyor diye KP’nin cumhuriyeti savunmaktan vazgeçtiğini duydunuz mu? KP, demokrasinin cumhuriyet ilkesinden vazgeçmez, ama UKKTH ilkesinden vazgeçer. Çünkü kendi ulusundan burjuvazinin ve bölge devletlerinin Kürdistan ve diğer ezilen uluslar üzerindeki boyunduruğunun kırılmasını istemez.

Kürtlerin, Filistinlilerin veya diğer ulusların bağımsız devletleşmeleri-

[14] Age, s. 106

[15] Stalin, Eserler, c. 8, s. 189

[16] Lenin, age, s. 146

nin somutta desteklenip desteklenmeyeceği ise, bunlardan her birine öncülük eden sınıfın ve siyasi hareketin niteliğine göre somut olarak tespit edilir, ama bu, bağımsızlık hakkını kararlıca tanımakla çelişmez. Demokrasi ve özgürlüğün bu ilkesini savunmamak, Lenin'in vurgusuyla, sosyalizm amacına ihanettir.

Referandumla İlişkin Tavır

Güney Kürdistan referandum yapılmalıdır, ama KDP-Barzani yönetiminin antidemokratik başkanlık rejimi

Bu süreçte, bölgedeki işgaller ve gerici savaşlara karşı bölge halklarının demokratik, halkçı veya sosyalist federal veya konfederal cumhuriyetler birliğinin propagandasını yapmak, bölgesel devrimci amaç bakımından, büyük önem taşıyacaktır.

biçimindeki diktatörlüğünün aracı olarak değil. Referandum demokratik bir hak ve araç olduğuna göre, Güney'de demokratik özgürlüklerin ve halk katılımının geliştirilmesi için vesile yapılmalıdır.

Parlamentonun işlevli kılınması ve demokratikleştirilmesi, halklar ve işçi sınıfının mücadele koşullarını görece iyileştirecektir. Buradan hareketle, referandum kararını KDP değil, parlamento vermeli, referandum zamanını da parlamento kararlaştırmalıdır. Toplantı ve gösteri özgürlü-

ğü, örgütlenme özgürlüğü geliştirilmelidir. Referandum döneminde bu iyileştirmeler yapılmalıdır. Önceki gösterilerde halka kurşun sıkarak katil devlet görevlileri cezalandırılmalıdır. Şengal'in ve yerel özgünlüğe sahip Kerkük gibi yerlerin kendi referandumlarıyla istemeleri koşuluyla, Güney Kürdistan'a bağlı özerk bölgeler görüşü benimsenmelidir.

Referandumda bağımsızlık yönünde evet için mücadele edilmelidir. "Bağımsızlığa evet" in, KDP diktatörlüğünün değil, Güney halklarının demokratik talebinin ürünü olacağı vurgulanmalı ve bu bilinç geliştirilmelidir.

Kürdistan'ın diğer parçalarındaki tüm demokratik ve devrimci güçlerle, kesimsel ve genel konferanslar ile ulusal kongre gerçekleştirilerek güç birliği yapılmalı ve ulusal birlik hakkı bilinci yayılmalıdır. Ulusal kongre kararları en azından yol gösterici, eğer sağlanabilirse bağlayıcı olmalıdır. Bu yol, olayların akışı içinde sömürgeci bölge devletleri Güney'e savaş açarlarsa, tıpkı IŞİD saldırısı karşısında yaşandığı gibi, Kürdistan ulusal özgürlük mücadelesinin birikimi olan devrimci silahlı güçlerin ortak savunma birliği kurmasının, hatta öncesinde sömürgecileri savaştan caydırabilecek bir güç oluşturmasının da yolu olacaktır. Bu yol, Kürdistan'ın birleşme hakkını gerçekleştirmenin de yolu olacaktır.

Koşullar bağımsızlığı hemen gerçekleştirmeye elverişli olmasa bile, referandumdan çıkacak yüksek oranda evet oyu en acil iki hedefi gerçekleştirmenin aracı yapılmalıdır: Güney Kürdistan federal devletinin

ayrılma hakkının Irak anayasasına konulması ve tartışmalı bölgelerin nereye bağlanacaklarına dair mevcut anayasada da var olan referandum hakkının uygulanması.

Irak'taki komünist ve tutarlı demokratik güçler, Kürdistan'ın ayrılma ve referandum hakkı ile referandum sonucunu kabul etmek gerektiğini kararlılıkla savunmalı, sonucun savaşa dönüştürülmesine kararlılıkla karşı çıkmalıdır. Tartışmalı bölgelerin statüsünün o bölge halklarının kararıyla belirlenmesini ve özgün bölgelerin özerkliğini savunmalıdır. Bu mücadeleyi, halklar ve değişik uluslardan işçiler arasında hem Baas hem de işgal dönemi yönetimlerinin geliştirdiği milliyetçi ve dinsel-mezhepsel düşmanlık ve güvensizlikleri gidermenin, ileride özgürlük içinde birliği inşa etmenin aracı yapmalıdır.

Kürdistan'ın diğer parçalarının sömürgeci uluslarından komünistler ve tutarlı demokratlar için acil görev, Güney ve diğer bütün Kürdistan parçalarının ayrılma ve demokratik referandumla kendi kararını verme, Kürdistan'ın birliğini sağlama hakkını şartsız tanımak, kendi ülkesindeki sömürgeci burjuva devletin Güney Kürdistan'ın referandum sonuçlarına saygı duymasını sağlamak ve olası savaş tehdidine karşı mücadele etmektir. Bu vesileyle sömürgeci ulus emekçilerinde tutarlı bir demokratizmin gelişmesini sağlamak güncel bir sorumluluktur.

Kürdistan'ın diğer parçalarının demokratik, devrimci ve yurtsever bütün güçlerinin görevi, bağımsızlık ve demokratik referandum hakkını,

Kürdistan'ın birleşme özgürlüğünü kararlılıkla savunmaktır. Ulusal konferanslar ve kongreyle Kürdistan halklarını, sömürgecilerin Güney'e olası saldırılarına karşı birleşik ulusal direnişe hazırlamaktır.

Bu süreçte, bölgedeki işgallere ve gerici savaflara karşı bölge halklarının demokratik, halkçı veya sosyalist federal veya konfederal cumhuriyetler birliğinin programatik propagandasını yapmak, temel bölgesel devrimci amaç bakımından, büyük önem taşıyacaktır.

Sorunun can alıcı noktası, Kürdistan'ın ulusal kurtuluş hakkının demokratik ve halkçı bir yönde mi gelişeceği, yoksa ulusal/yerel burjuva bir grubun antidemokratik diktatörlüğünün aracı mı yapılacağıdır.

Türkiye ve Kürdistan'da komünistler iki boyutlu bir politika izlerler:

Birincisi, Türk halkı ve işçileri arasında, sömürgeci şovenizmin etkisine karşı tavizsiz mücadele etmek. Bu açıdan, Türkiye'de, Erdoğan faşizminin Güney'e de yönelik sömürgeci savaş tehdidine ve şovenist ajitasyonuna karşı cephe-den mücadele yürütmek gerekir. Güney'in ayrı devlet kurma ve referandum yapma hakkını şartsız ve tavizsiz, 'ama'sız savunmak bunun için önemlidir.

İkincisi, Bakurê Kürdistan'da, KDP yanlısı ulusal dargörüşlü parti ve kesimlerin, soykırımcı saldırganlığına rağmen Erdoğan'ı Güney devletine izin verir diye desteklemiş olmalarını teşhir etmek. Hatta Erdoğan'ın, buna izin verseydi bile KDP'yle ittifak içinde Güney'i sömürgeci Türkiye'nin protektoratı yapacağı gerçeği vurgulanmalıdır. Dolayısıyla onların, içeride KDP diktatörlüğü altındaki ve dışarıda Erdoğan faşizminin protektoratı biçimindeki bir Kürdistan amacının Kürt halkına da düşmanlık olduğu belirtilmelidir. Güney'de ise halkçı demokratik bir iktidarı hedefleyen, halkı bu yönde etkileyip bağımsız bir örgütlü güç oluşturmasını kolaylaştıran tarzda politika yapmak önemlidir. Ancak Güney'in bağımsız devlet kurma ve referandum hakkı savunularak, demokratikleşmeyi hem fiili hem de yasal olarak geliştirerek, bu tarz politika uygulanabilir.

Sonuç olarak, bağımsızlık referandumu, Kürt ulusunun Güney'de

KKTH'nı ve demokratik referandum hakkını kullanmasıdır. Meselenin bir temel boyutu budur. İkinci temel boyut ise, KDP'nin, antidemokratik yönetimini ve diktatörlüğünü, Musul-Kerkük zaferi vasıtasıyla yeniden saygınlık ve statüye kavuşturma politikasıdır. Referandumu ikinci özellikten kurtararak birincisinin baskın olacağı bir kulvara sokmak, Kürdistanlı komünist, devrimci ve demokrat-yurtsever hareketlerin görevidir. Ulusal birlik yolunu bu sayede açmaya çalışmak, doğan bu fırsatı değerlendirmek de söz konusu görevin bir parçasıdır.

Sorunun can alıcı noktası, Kürdistan'ın ulusal kurtuluş hakkının demokratik ve halkçı bir yönde mi gelişeceği, yoksa ulusal/yerel burjuva bir grubun antidemokratik diktatörlüğünün aracı mı yapılacağıdır. Ve sömürgeciliğin sözünün/eyleminin hiçbir biçimde geçerli kılınmaması Kürdistan halklarının kayıtsız şartsız hakkıdır.

Rojava Devriminin Önemi, Sorunları Ve Geleceği

Arîn Çîya

Rojava devrimi, ne mevcut egemenlerin ne de emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda hareket ederek, üçüncü bir yol seçti. O, fırsatları değerlendirerek iktidara ulaştı ve duraksamaksızın yeni bir toplum inşasına girişti. O, farklı dinden, mezhepten, ulustan insanları bir araya getirerek, bugüne kadar Ortadoğu'nun değişmez kaderi sayılan ayrılıkları yeni bir toplum inşası temelinde ortadan kaldırma yoluna girdi. Küçük Rojava, Ortadoğu çapında devasa adımlar attı. Ortadoğu halklarının kurtuluşuna bir ilk örnek oluşturdu.

Rojava Devriminin Uluslararası Önemi

SSCB ve Doğu Avrupa halk cumhuriyetleri yıkılarak tarih sahnesinden çekildiklerinde, kapitalist emperyalizmin sözcüleri hep bir ağızdan “tarihin sonu”nu ilan etmişti. Kapitalizm kesin olarak zafer kazanmıştı. İşçi sınıfı ve ezilenler artık bir daha kapitalist sistemi yıkmaya, devrime yeltenmezdi. Çünkü iktidarın devrimle ele geçirildiği bu ülkelerde kapitalizmin alternatifi olarak ilan edilen sosyalizm, dışarıdan bir saldırıyla değil, o ülke halkları tarafından ortadan kaldırılmıştı. Sosyalizmin ulusal sorunları çözdüğü, halkların eşit ve gönüllü birliğini sağladığı iddiası da tarihe karışmıştı. Daha dün bir arada kardeşçe yaşayan sosyalist devletlerdeki halklar şim-

dilerde birbirini boğazlıyordu. Sosyalizm bir yanlış hayaldi. Yok olup gitti. Bundan böyle devrim ancak nostaljinin konusu olabilirdi.

1990'lı yıllar ve 2000'lerin ilk on yılı bu burjuva ideolojik saldırının ağır baskısı altında geçti.

Kuşkusuz, pek çok ülkede devrimci mücadele sürüyor, komünistler sosyalizm umudunu diri tutmaya çalışıyor. Ne ki, bu çabalar ideolojik saldırıyı savuşturmaya yetmiyordu.

Arap devrim süreci bu ideolojik saldırıya en etkili yanıtlardan biri oldu. Bilinçli ve örgütlü devrimcilerin değil, ezilenlerin kapitalizme karşı kendiliğinden bilincinin bir anda milyonları saran bir öfke seline dönüşmesinin ifadesiydi bu süreç. Ezilenler itaat etmeyi reddederek ayaklanıyordu.

Bu, dünyanın şu ya da bu yerinde zaman zaman görülen ayaklanmalardan farklıydı, emperyalizmin emperyalist küreselleşme evresinde ortaya çıkmıştı. Arap devrim süreci ezilenlerin kapitalizmin varoluşsal krizine verdiği bir yanıtı. Ezilenler sonu ilan edilen tarihin sahnesinde yeniden boy veriyor, egemenlerin çizdiği tarihin rotasını değiştirmeye yelteniyordu. Evrensel nitelik kazanan emek-sermaye ve devlet-halk çelişkileri, bu çelişkilerin en şiddetli düzeye ulaştığı Arap coğrafyasında bir ayaklanma zinciri olarak dışa vuruyordu. Arap coğrafyasında başlayan ayaklanmalar Avrupa’da “Öfkeli hareketi” olarak milyonların protestolarını tetikliyor, etkisini “İşgal et” eylemleriyle ABD’ye kadar hissettiriyordu.

Gezi-Haziran ayaklanması aynı devrim dalgasının Türkiye’deki karşılığıydı. Aynı evrensel çelişkilerin Türkiye’nin özgül koşullarında yarattığı basınç milyonları kapsayan bir başkaldırıya yol açmıştı.

Bir ülkede (Tunus) başlayan ayaklanma bir anda bölgesel bir nitelik

kazanmış ve Avrupa’dan ABD’ye devrimci dalgaları tetiklemişti. Emperyalist küreselleşme sürecinde varoluşsal krize saplanan kapitalizm koşullarında bölgesel devrimin ve birbirini tetikleyen dalgalar biçimindeki dünya devriminin, sürecin karakteristik bir özelliği olduğu ortaya çıktı.

Rojava devrimi de bu sürecin ürünüdür. Böyle olduğu içindir ki, sadece Suriye’deki Kürtlerin devrimci bir hamlesi, Kürt ulusal devriminin bir parçası olarak ele alınamaz. O bölge devriminin ve dünya devrimi dalgasının Rojava’daki devrim koludur. Buna karşın diğer ayaklanmalardan farklı bir rotada ilerledi. Arap devrimci sürecinde harekete geçen milyonların kendiliğinden bilinci burjuva liberalizmin, demokratizmin etkisi altındaydı, onun sınırlarını aşacak bir programa ve önderliğe sahip değildi. İktidar bilincinden yoksundu. Bundan dolayıdır ki, emperyalist burjuvazi, politik islamcı gerici duruma müdahale ederek inisiyatifi ele geçirebildi.

Rojava devrimi ise ne kendiliğindenciydi, ne de burjuva liberalizmin ve demokratizmin ideolojik hegemonyası altında gelişti. Rojava devrimi, örgütlü ve silahlı halkın devrimci fırsatları değerlendiren devrimci önderliğinin eseridir. İktidar sömürgeci Suriye devletinden Kürt ulusal devrimcilerinin eline geçti. Rojava devrimi bir ulusal kurtuluşçu devrim olarak başladı, fakat ulusal devrimle sınırlı kalmadı, yeni bir toplumsal düzen kurmayı hedefleyen bir toplumsal devrim olarak gelişti. Bunun henüz bir sosyalist inşa toplumu olmadığı açıktır, fakat bu bir sosyalist insanın toplumsal maddi temelini hazırlayan halkçı demokratik bir düzendir. Rojava devrimi, yüzü sosyalizme dönük halkçı demokratik bir devrimdir.

Kuşkusuz, Rojava devrimi yeni bir başlangıç değildir, son iki yüz yılda onlarca halkçı demokratik devrim gerçekleşti. Rojava devrimi yeni bir başlangıç değildir, ama yeniden bir başlangıçtır. Onun uluslararası önemi buradan gelmektedir. Kapitalist emperyalizmin karanlık dünyasında Rojava devrimi dünya ezilenleri için yanan bir ışıktır. Belki geçtiğimiz yüzyılın ortalarında halkçı demokratik devrimlerden herhangi biri olarak kayda geçerdi Rojava devrimi. Bugünkü gericilik koşullarında ise bir fenerdir. Kapitalizmin varoluşsal krize saplandığı, emek-sermaye ve devlet-halk çelişkisinin tüm dünyada sınıf ilişkilerini belirleyen evrensel bir nitelik kazandığı günümüzde, Rojava devriminin feneri dünya ezilenleri için yol gösterici bir umut ışığıdır.

1848'den Bugüne

Bugünkü durum bir ölçüde 1848'de Avrupa'nın batısını saran devrim dalgasıyla kıyaslanabilir. O yıl Avrupa'nın pek çok kentinde işçiler ve kent burjuvazisi "demokratik cumhuriyet" talebiyle ayaklanmıştı. Bu bölgesel bir devrim dalgasıydı. Rojava devriminin de içinde olduğu, Tunus'ta başlayarak Ortadoğu'yu saran bölgesel devrim süreciyle ilk bakışta bir paralellik kurulabilir. Ne var ki, bu paralellik gerçekliğe teka-bül etmez.

Rojava devrimi ise ne kendiliğindenciydi, ne de burjuva liberalizmin ve demokratizmin ideolojik hegemonyası altında gelişti. Rojava devrimi, örgütlü ve silahlı halkın devrimci fırsatları değerlendiren devrimci önderliğinin eseridir.

Kapitalizm o günlerde devrevi bir kriz yaşıyordu. Bir-iki yıl içinde kriz aşıldı. Emek-sermaye çelişkisi bir sonraki devrevi krize kadar şiddetini kaybetti. Bugün ise kapitalizm varoluşsal kriz içinde. Emek-sermaye çelişkisi şiddetini kaybetmediği gibi, gün geçtikçe keskinleşiyor. Yoksulluk ve işsizlik dönemsel olarak azalmıyor, aksine yükseliyor ve kronikleşiyor. O dönem kapitalizm henüz gençlik çağında ve esasen Avrupa'nın kuzeybatısında belirleyi-

ciydi. Avrupa'nın ve dünyanın geri kalanında kapitalizm öncesi üretim biçimleri başat konumdaydı. Kapitalizmin gelişmekte olduğu ülkelerde ise proletarya azınlıkta ve yalnızca birkaç büyük sanayi şehrinde etkin- di. Büyük bir köylü nüfus şehirleri kuşatmaktaydı. Dolayısıyla, şehir ayaklanmaları ülkeye yayılamıyor, başka bir ülkedeki şehre sıçrayabiliyordu. Burjuvazi kolayca işçi sınıfını satıyor, köylüleri arkasına alan devlet şehir ayaklanmalarını hızla ezebiliyordu. Bugün ise kapitalizm

Rojava devrimi yeni bir başlangıç değildir, ama yeniden bir başlangıçtır. Onun uluslararası önemi buradan gelmektedir. Kapitalist emperyalizmin karanlık dünyasında Rojava devrimi dünya ezilenleri için yanan bir ışıktır.

dünyanın her yanında egemen. İşçi sınıfı çoğunluğu oluşturuyor. Köylülük dünyanın büyük bölümünde küçük bir azınlık. Orta sınıflar eriyor. Kapitalist üretim ilişkileri emekçi sınıflardan hiçbirine gelecek umudu vermiyor. Bundan dolayıdır ki, bir noktada başlayan bir ayaklanma bir anda bütün halk sınıflarını, halk gençliğini kapsayarak ülkeye, bir ülkede başlayan ayaklanma bölgeye yayılabiliyor ve oradan dünyanın diğer taraflarına dalgalar halinde ulaşabiliyor.

Yine o yıllarda, genellikle feodal aristokrasi mali aristokrasi ile ittifak halinde devlet yönetimini elinde bulunduruyordu. Burjuvazi ile proletarya da demokratik cumhuriyet talebiyle dönemsel ittifaklar kuruyordu. Bugün ise burjuvazi her yerde egemen. En gelişkin haliyle bile burjuva demokratik cumhuriyet konuşmuş bir kabuktan ibaret. Burjuva devlet bir avuç tekelci sermayedarın kolektif egemenlik aracı. İşçi sınıfı ve ezilenlerin büyük mücadele ve bedellerle burjuva devlete kabul ettirdiği kazanımlar, bugün bir bir yok ediliyor. Devletle halk arasında uçurum derinleşiyor. Bazı ülkelerde bu derinleşme bir kopuşa tekabül ediyor. Bundan dolayıdır ki, şu ya da bu nedenle başlayan bir halk hareketi bir anda devlete yönelebiliyor.

Paris Komünü İle Benzerlik

Rojava devrimi pek çok bakımdan Paris Komünü ile benzerlik taşır. Paris Komünü de oluşan iktidar boşluğunun öncü inisiyatifi ile doldurulmasının ürünüdür. Her iki devrim de yeni bir toplumsal düzen kurmaya girişmiştir. Komün, Rojava devriminden daha ileri bir toplumsal düzen kurmayı hedefledi, ama bunun çok azını yerine getirme fırsatı buldu. Rojava devrimi ise hem çok daha geniş bir coğrafyada hem de çok daha uzun bir süre ayakta kaldı ve kalmaya devam ediyor. Böylece hedeflediklerini yavaş da olsa yerine getiriyor. Tüm dünyanın gözleri önünde yeni bir toplumsal düzen inşa ediyor. Asıl benzerlik ise kendisinden sonrasına bıraktığı miras ve yol gösterici pratiktir. Komün kendi-

sinden sonraki bütün devrimleri etkiledi, bir çeşit kutup yıldızı oldu. Rojava devrimi de bu rotada ilerliyor.

Rojava 21. yüzyılın Komün'üdür. Onun programını rehber almaktadır. Aşağıdan yukarıya komünlere ve konseylere dayalı devrimci cumhuriyet programı Rojava'da hayat buluyor. Halk kooperatiflerde örgütleniyor. Kadınlar aşağıdan yukarıya her yönetim kademesinde varlar, kadın devrimi yolunda büyük adımlar atıldı. Yeni yaşamın kültürel altyapısı zenginleşiyor.

Söz edilmesi gereken bir başka benzerlik de, devrime önderlik edenlerin politik niteliğidir. Komün, komünistlere ilham kaynağı oldu. Onun hedeflerini parti programlarının değişmezi haline getirdiler. Ne ki, Komün yönetiminde komünistler küçük bir azınlıktı. Anarşistler, komünist olmayan sosyalistler çoğunluktaydı. Rojava devriminin önderliğini yapan Öcalan çizgisi komünist değil, anarşizmin, postmodernizmin, sivil toplumculuğun bileşimi olan, küçük burjuva sosyalizmine tekabül eden bir dünya görüşüdür; 1800'lü yıllardaki Bakunin, Proudhon, Kropotkin, Lassale gibi düşünürlerin görüşlerinin yeni bir sentez halinde bugüne uyarlanmasıdır. Tıpkı Komün'de olduğu gibi Rojava'da da pratik başka işliyor. Sosyalizmin maddi teknik temelini inşa edecek bir halk devleti kurma ve onu bölgesel devrimin üssü haline getirmekten başka bir geleceği yok Rojava devriminin. Öcalan çizgisi kaçınılmaz olarak bu doğrultuda pratikleşiyor. Aksi takdirde devrim ayakta kalmaz, yıkılıp gider.

Tarihin İronisi

Rojava devrimi, devrim ve sosyalizm için "tarihin sonu"nu ilan eden kapitalist emperyalizmin sözcülerine bir yanittir. O aynı zamanda emperyalist küreselleşme evresinin felsefi ifadesi olan postmodernizme, bu felsefenin politikadaki izdüşümü olan sivil toplumculuğa da esaslı bir yanittir.

Postmodernizm, her şeyin birbirinden kopuk, kendi başına durumlar olduğunu ileri sürer. Her durum diğerinden bağımsız olarak kendini yaşayabilir. Hegemonik ilişkiden

Rojava 21. yüzyılın Komün'üdür. Onun programını rehber almaktadır. Aşağıdan yukarıya komünlere ve konseylere dayalı devrimci cumhuriyet programı Rojava'da hayat buluyor. Halk kooperatiflerde örgütleniyor.

kurtulmanın yolu kendi başına durumlar olarak var olmaktır. Herkes, her grup kendini yaşamalıdır. Sivil toplumculuk bu felsefenin siyasetteki izdüşümüdür. Sınıflar ve sınıf mücadelesi yoktur, ortak çıkar gruplarının etkinlikleri vardır. Bu gruplar kendi başına varlıklardır, birbiriyle çatışmalı değil pozitif etkileşim içindedirler. Düzeni değiştirmeyi değil, çıkarları doğrultusunda düzeltmeyi esas alırlar. Parti hegemonik bir ilişkidir, onun yerini sivil toplum kuramaz.

luşları almalıdır. Toplumsal kurtuluş fikri bir kenara bırakılmalı, sivil toplum kuruluşlarının günlük çıkarları için mücadele esas alınmalıdır. Bu felsefe ve politikanın en soldan temsilcileri, devrimin artık büyük “D” ile değil küçük “d” ile yazılması gerektiğini, yani kapitalizmi yıkararak yeni bir toplumsal düzen inşa etmek yerine, kapitalizmin aşırılıklarını gidermek için “gerçekçi” mücadeleler verilmesi gerektiğini ileri sürerler. Onlara göre, kapitalizmin çatlaklarına sızarak onun rahat-

Tıpkı Komün’de olduğu gibi Rojava’da da pratik başka işliyor. Sosyalizmin maddi teknik temelini inşa edecek bir halk devleti kurma ve onu bölgesel devrimin üssü haline getirmekten başka bir geleceği yok Rojava devriminin.

sız edilmesi, o çatlaklarda yeni bir hayat inşa edilmesi başlıca hedef haline getirilmelidir.

Öcalan çizgisi bu felsefe ve politikanın etkisi altında yeniden şekillenmiştir. Kuşkusuz, kendine özgü bir sentezdir bu çizgi. Yine de post-modernizmin ve sivil toplumculuğun çizgi üzerindeki basıncı hemen görülebilir. Bir devletin sınırları içinde ondan ayrıksı olarak, kendi başına bir varlık olarak konfederal bir toplum inşa edilebileceği, uluslararası tekellerin dünya pazarına egemen

olduğu koşullarda birbirinden bağımsız kooperatiflerin küçük ticarete dayanan yeni bir ekonomi inşa edilebileceği fikri bu basıncın en göze batan iki örneğidir.

Öcalan çizgisi Rojava devriminde pratikleşti. Bu çizginin savunucuları Rojava devriminin bu çizginin doğruluğunu kanıtladığını belirtiyor. Oysa bu, gerçeği tam olarak ifade etmez. Rojava’da halkçı bir devlet inşa ediliyor ve birbirinden bağımsız kooperatiflerle yeni bir ekonominin inşa edilemeyeceği her geçen gün biraz daha anlaşılıyor.

Rojava Devriminin Bölgesel Önemi

“Coğrafya kaderdir” der İbni Haldun. Elbette burada kastedilen iktisadi, sosyal ve siyasi coğrafyadır.

Ortadoğu, emperyalist sömürgeciliğin ve barbarlığın en şiddetli yaşandığı coğrafyaların başında gelir. Onun son iki yüz yıldaki kaderi bu gerçeklik tarafından belirlenmiştir. Kendi kaderini tayin yönünde attığı her adım dönüp dolaşıp kapitalist emperyalizmin sınırlarına hapsoldü. Yüzyılın başında sınırları cetvelle çizerek ülkeler yaratan emperyalistler, bu ülkeleri yönetecek hanedanları da kendileri tayin etti. Kuşkusuz, bu hanedanlara karşı isyanlar, darbeler eksik olmadı. Ama bunların hiçbiri “kader”i değiştirmeye yetmedi. Emperyalist sömürgecilik, yeni ya da eski yerel egemenler üzerinde kendini yeniden inşa etti. Cetvelle çizilen sınırlar da neyse o kaldı.

Ortadoğu söz konusu olunca, yerleştiği topraklar üzerinde bir ulusal pazar yaratarak büyüyen ve gelişen

bir burjuvaziden de söz edilemez. Önce Osmanlı feodal sömürgeciliği, ardından da kapitalist emperyalizmin sömürgeciliği bağımsız burjuva gelişmenin önünde engel oldu. Batılı emperyalistler Osmanlı feodal sömürgeciliğine karşı yerli egemen feodal aristokrasi ile işbirliği yaptı. Bu işbirliğini aşan bağımsızlıkçı ayaklanmalar sonucu iktidarın el değiştirdiği ülkeler oldu elbette, S. Arabistan bunlardan biridir. Ne ki, bu mücadeleye önderlik edenler feodal aristokratlardan başkası değildi. Böyle olduğu içindir ki, feodalizme karşı burjuva ulusal devrimciliği bu coğrafyada gelişmedi. Aristokratik egemenliğe karşı emekçi sınıflarla ortaklaşan burjuvazinin demokrasi mücadelesinden de söz edilmez.

Sonraki yıllarda emperyalist sömürgeciliğe karşı Mısır'da, Irak'ta, Suriye'de başkaldırıları oldu. Bu başkaldırıları esasen burjuva ulusal karakterliydi. Fakat buradaki "burjuvalık", kendi ayakları üzerine oturmuş burjuvazinin bir siyasal eylemi olarak ortaya çıkmadı. Burjuvazi bağımsız örgütlü bir siyasal ve ideolojik kuvvet haline gelemedi. Bu boşlukta başlıca örgütlü iki siyasal güç ortaya çıktı: birincisi ordu, ikincisi politik islam. Burjuvazi ideolojik ve politik dayanaklarını bu iki güç içinde yaratmaya çalışıyordu. Dünyayı saran antisömürgeci mücadelenin etkisi de, her iki kesim içinde burjuva ulusalcı eğilimlerin yeşermesine zemin oluşturdu. Bundandır ki, bu coğrafyadaki ulusal devrimler burjuva demokratik devrimler yolunda ilerlemedi. Ordu darbeleri burjuva modernizmi bir ölçüde üretti, ama

bu modernizmin içinde burjuva demokrasisi hiç olmadı. Ordunun darbeleri ya da politik islamın muhalefeti sınıf mücadelesinin ana eksenini oluşturdu. Halk sınıflarının tarihinde pek çok ayaklanma var, ama bunlar yine de ana doğrultuyu değiştirmeye yetmedi. Halk sınıfları da genellikle ordunun şu ya da bu kanadından yahut politik islamın şu ya da bu fraksiyonundan dayanaklar arayarak siyaset sahnesinde yer bulmaya çalıştı. Bundandır ki, halk sınıfları içinde de demokrasi kültürü, bilinci,

Rojava devrimi Ortadoğu'nun kaderini değiştiriyor. Bu değişim Arap ayaklanmaları ile başladı. Çünkü bu ayaklanmalarla Ortadoğu ezilenleri, orduya ya da din ve mezhep ayrımcılığına dayanmadan, politika sahnesine bağımsız bir güç olarak çıktı.

eylemi kadük kaldı. Halk sınıfları bir demokrasi okulundan geçmedi. Temel yönetici güç olan ordunun denetiminde yapılan seçimler ya da aşiret reislerinden oluşan meclislere çeşitli konularda danışma, bu coğrafyada demokrasi olarak sunuldu.

Ortadoğu'ya şöyle kabaca baktığımızda, çoğunlukla şeyhlerin, kraların ve ordu kökenli diktatörlerin yönettiği ülkeler görürüz. Burada iki istisna Türkiye ve İsrail'dir. İsrail Batı tipi burjuva demokrasisi ile yönetiliyor. Onun burjuva demok-

rasisi siyonizmi, dolayısıyla bölge halklarına düşmanlığı esas alır. İsrail emperyalizmin bölgedeki en önemli dayanağıdır. Siyonizm gericilikten başka bir şey üretmez. Bu nedenle, burjuva anlamda da olsa bölgedeki demokrasi oluşumuna katkısı olmadığı gibi, varlığı ile bu oluşumun başlıca engellerinden biridir. Türkiye’de ise son on yıldır ordunun etkisi kırıldı. Bu kırılma burjuva demokrasisi yolunda bir açılıma yol

Emperyalist sömürgeciliğe karşı Mısır’da, Irak’ta, Suriye’de başkaldırılar oldu. Bunlar esasen burjuva ulusal karakterliydi. Fakat buradaki “burjuvalık”, kendi ayakları üzerine oturmuş burjuvazinin siyasal eylemi olarak ortaya çıkmadı.

açmadı, aksine kemalist faşist diktatörlüğün yerini politik islamcı faşist diktatörlük aldı.

Din ve mezhep savaşları ile aşiretçilik bölgenin kaderi olarak görülüyor. Hiç değilse son yüz yıldır bölgede meydana gelen olaylara bakarak bunu bir gerçekliğe tekabül ettiği ileri sürülebilir. Ne ki, bu kaderin sebebi ne din, ne mezhep, ne de aşiretçiliktir. Bu kaderi yaratan emperyalizm ve onun işbirlikçileridir. Bunun sebebi ne Müslümanlık, ne onun mezhep farklılıkları, ne de aşiretlerin varlığıdır. Eğer sebep bu olsaydı, ortaçağ boyunca Hristiyan ülkeler

arasında süren din ve mezhep savaşlarının bugün de sürüyor olması gerekirdi. Sürmedi, süremezdi, çünkü daha ileri bir toplumsal düzen arayışı içinde olan burjuvazi ve onun emekçi müttefikleri din, mezhep ve aşiret engelini söküp attılar. Ortadoğu’da ise feodal ve emperyalist sömürgecilik nedeniyle burjuvazinin ve proletaryanın gelişimi çok yavaş oldu. Sömürgeciliğe muhalif ya da egemenlik mücadelesi veren sınıflar din, mezhep ve aşiret varlıkları üzerinden politik çıkarlarını ifade etme yoluna gittiler. Aşiret reisleri, din şeyhleri politik güçleri oranında sermaye sahibi oldular. Din, mezhep ve aşiret, burjuva-feodal sınıflar için bir engel değil, sermayelerini koruyup büyütme için bir varlık biçimi oldu. Bunlar ideoloji üretiminin ve siyasal mücadelenin başlıca aparatları olunca, sosyal hayatın düzenlenmesinde de etkili olmaları kaçınılmazdı.

Ortadoğu’da din, mezhep ve aşiretler hesaba katılmadan politika yapılamaz denir. Doğrudur, çünkü Ortadoğu’da bunlar yalnızca dinsel değil, politik varlıklardır. Ama coğrafyanın bu kaderi ortadan kaldırılabılır, tıpkı Hristiyan Avrupa’nın bu kaderi ortadan kaldırması gibi. Ne ki bu, Avrupa’yı taklit ederek başarılamaz. Müslüman ülkelerdeki laikçilerin en büyük hatası bu taklitçiliktir. Bunlar laikliğin dayanağını genellikle seküler orduda buluyorlar. Tıpkı Hristiyan Avrupa’daki gibi din, mezhep ve aşiretlerin baskıyla, yasaklarla ortadan kaldırılabilmesine inanıyorlar. Oysa Avrupa’da olan, alt tabakaların feodal aristokrasiye başkaldırısıdır ve dayanağını

yeni bir toplum biçiminde, kapitalizmde bulur. Din ve mezhep feodal aristokrasinin hizmetindedir. Feodal aristokrasiye başkaldırı, kaçınılmaz olarak din ve mezheplere başkaldırırını beraberinde getirir. Ortadoğu'da da din, mezhep ve aşiret burjuva feodallerin hizmetindedir, fakat aynı zamanda emekçi sınıfların da kendi çıkarlarını ifade etmelerinin araçları olagelmıştır. Avrupa burjuvazisi feodalizme karşı mücadelesinin bir gereği olarak dine savaş açtı. Ortadoğu'da ise dünün feodal aristokratlarının çoğu bugün burjuva-feodal haline geldi.

Ortadoğu'da ne dine karşı savaşarak, ne de din, mezhep, aşiret farklılıklarına dayanarak mevcut sorunlar aşılamaz. Bunun yegane yolu, bunlardan hiçbirine dahil olmadan, taraf ya da karşıt olmadan, yeni bir siyasi ve iktisadi toplum inşasına girişmekten geçer. Dolayısıyla politik cephe-ler din, mezhep ya da aşiretçilik temeli üzerinden değil, istenen toplum biçimi üzerinden oluşmalıdır.

Rojava devrimi Ortadoğu'nun kaderini değiştiriyor. Aslında bu değişim Arap ayaklanmaları ile başladı. Çünkü bu ayaklanmalarla Ortadoğu ezilenleri, orduya ya da din ve mezhep ayrımcılığına dayanmadan, politika sahnesine bağımsız bir güç olarak çıktı. İlk kez bu düzeyde aşağıdan bir halk hareketi ile bir demokrasi, politik özgürlük talebi dile getirildi. İlk kez bu düzeyde bir demokrasi bilinci açığa çıktı. Fakat hareketin ufku burjuva sınırların ötesine geçemediği için dönüp dolaşıp politik islamın ve ordunun saflaşması içinde eridi, emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin denetimine girdi.

Rojava devrimi, ne mevcut egemenlerin ne de emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda hareket ederek, üçüncü bir yol seçti. O, fırsatları değerlendirerek iktidara ulaştı ve duraksamaksızın yeni bir toplum inşasına girişti. O, farklı dinden, mezhepten, ulustan insanları bir araya getirerek, bugüne kadar Ortadoğu'nun değişmez kaderi sayı-

lan ayrılıkları yeni bir toplum inşası temelinde ortadan kaldırma yoluna girdi. Küçük Rojava, Ortadoğu çağında devasa adımlar attı. Şu ya da bu dinin, şu ya da bu ulusun, mezhebin veya aşiretin egemenliğine dayalı siyasi sistemi, ya da Baas tipi bir diktatörlüğü reddederek yeni bir yol seçti. Ortadoğu halklarının kurtuluşuna bir ilk örnek oluşturdu.

Ortadoğu'da Araplar egemen ulusu oluşturur. Kürtler ikinci büyük çoğunluğu oluşturmalarına karşın devletsizdir, Güney ve Batı Kürdistan

Rojava devrimi halklar arasında boy veren şovenizm ve derin güvensizliklere son verme yolunda devrimci-demokratik adımlar attı. Kuzey Suriye Federasyonu ile birlikte ilk kez Kürt ve Arapların gönüllü, eşit, demokratik birliği sağlandı.

uzun yıllar burjuva Arap devletlerinin sömürgesi altında yaşadı. Arap şovenizmi ve sosyal-şovenizmi, egemen Arap halkları arasında egemen bilinç biçimlerinden biriydi. Kürtler arasında da Arap halkına karşı derin bir güvensizlik hüküm sürüyordu. Rojava'da devrim olunca, Rojava'da yaşayan Arap halkı durumun tersine döneceği, bu kez Kürtlerin egemen ulus politikası güdeceği korkusunu yaşadı. O güne kadarki egemen ulus alışkanlıkları ve bunun yarattığı egemen ulus kibri ile devrime mesafeli

durdu. Bunun böyle olmadığını, devrimci Kürt önderliğin, egemen ulus iktidarı inşa etmek yerine, eşit ve gönüllü birliği, halklar arasında kardeşleşmeyi esas aldığını görürce, Arap halkı devrim kurumlarına, YPG'ye katılmaya başladı. Rojava devrimi halklar arasında boy veren şovenizm ve derin güvensizliklere son verme yolunda devrimci-demokratik adımlar attı. Kuzey Suriye Federasyonu ile birlikte ilk kez Kürt ve Arapların gönüllü, eşit, demokratik birliği sağlandı. Bu, bütün tarihsel güvensizliklerin ortadan kalktığı anlamına gelmez; yine de, bugüne kadar yapılanlar halklar arasında güvensizlikleri ve egemen ulus bilincinden kalma hastalıkları giderme yönünde önemli adımlardır. Bilhassa Kuzey Suriye Federasyonu'nun inşasının, tek başına, Ortadoğu devrimimiz bakımından büyük bir adım olduğu açıktır.

Rojava'da yapılanlar Ortadoğu'ya uygulanabilirse, yalnızca Ortadoğu'nun kaderinde değil, onunla birlikte dünyanın gidişatında muazzam değişiklikler olur. Arapların Kürtlerle, Şiiilerin Sünnilerle, Hristiyanların Müslümanlarla, aşiretlerin birbiriyle yeni bir toplum inşa etme temelinde birleştiği, ordunun halkçı iktidarın denetimi ve yönetimi altında olduğu bir toplum düzeni çok uzak bir hayal sayılırdı. Bütün bunlar Rojava'da gerçekleşiyor. Orada gerçekleşenler neden bütün Ortadoğu'ya mal edilmesin ki!

Rojava Devriminin Kürdistan İçin Önemi

Rojava, Kürdistan coğrafyasının en küçük bölümünü oluşturur. Kürt-

ler, geçmişteki feodal özerk devletlerden sonra, ilk kez Rojhilat'taki Mahabad şehrinde bir cumhuriyet kurdu. İkinci Dünya Savaşı sırasında İran'da doğan iktidar boşluğunun ve SSCB'nin desteğinin cumhuriyetin kuruluşunda etkisi büyük. Mahabad bir ilk olarak çok değerli bir girişimdi; ne yazık ki, fazla uzun yaşamadı. Bu kısa ömrün dışsal nedenleri kadar içsel sebepleri var. Cumhuriyetin önderliğini Mahabad ticaret burjuvazisi yapıyordu. Kürtlerin ezici çoğunluğu aşiretler halinde yaşıyordu. Aşiretlerin çoğu cumhuriyetin oluşumuna iştirak etmedi. Dahası, kimileri İran devletiyle işbirliği içine girdi. Rojhilat çapında bir ulusal birlik yakalanamadı. Mahabad bir şehir cumhuriyeti olarak kaldı. Mahabad bölgedeki diğer ezilen halklarla, örneğin Azerilerle dostane ilişkiler geliştirdi, müttefik oldu, ama Azerilerle ortak bir cumhuriyet kurmaya da yanaşmadı. İran Komünist Partisi'nin başlattığı ayaklanmaya katılmaktan imtina etti. Hal böyle olunca, SSCB de bölgeden zorunlu olarak çekilince, Mahabad yalnız kaldı ve İran devleti tarafından ortadan kaldırıldı.

Rojava ise Mahabad'ın gerçekleştirmekten kaçındığı ne varsa yerine getirdi. Rojava düzeyinde büyük ölçüde Kürt ulusal birliğini sağladı. Bölgedeki diğer halklarla ortaklaşarak, ulusal, dinsel ve mezhepsel farklılıkları bir kenara bıraktı. Kendi gücüne dayanarak güçlü bir halk ordusu inşa etti. Halkçı demokratik bir düzen kurmaya girişti. Ufkunu Rojava Kürtlerinin kurtuluşu ile sınırlamadı. Kürt-Arap ve diğer halkların

ittifakıyla tüm Suriye'de demokratik halkçı bir toplumsal düzene ulaşmayı bir hedef haline getirdi.

Kürtlerin sınırlı da olsa kendi kaderlerini tayin hakkı elde ettiği ikinci örnek Güney Kürdistan'dır. Uzun yıllara yayılan ulusal kurtuluş mücadelesi, 2003'te ABD'nin Irak'ı işgalinin ardından, bağımlı federasyon biçiminde bir kazanımla sonuçlandı. KDP ve YNK'nin önderlik ettiği bu kazanım, biçim olarak, burjuva ulusal demokratik niteliktedir. Önderlik burjuva karakterlidir ve aşiretsel

Rojava devrimi halkçı demokratik bir düzen kurmaya girişti. Ufkunu Rojava Kürtlerinin kurtuluşu ile sınırlamadı. Kürt-Arap ve diğer halkların ittifakıyla tüm Suriye'de demokratik halkçı bir toplumsal düzene ulaşmayı bir hedef haline getirdi.

bağlar bu karaktere feodal bir içerik vermektedir. KDP'de daha dar anlamda bir çeşit sülale aristokrasisi hakimdir. Önderliğinin bu niteliği nedeniyle halkçı demokratik bir düzen hedefi hiçbir zaman güdülmeyi. Dahası, burjuva demokratik biçim de çarpıktır. Burjuva demokratik seçimlerle oluşmuş meclis, Barzani burjuva aristokrasinin keyfiyeti ile askıya alındı. Biçimsel de olsa bir ulusal pazar, bir ulusal ordu oluşturulamadı. Güney Kürdistan KDP ve YNK'nin egemenlik alanlarına bölünmüş du-

rumda. Her parti kendi bölgesinin hakimi. Adeta iki ülke oluşmuş gibi.

Rojava devrimi ise yalnızca ulusal kurtuluşu değil, yeni bir toplumsal düzeni hedefliyor. Başûr'un önderleri burjuva-feodal ulusalcılığı temsil ederken, Rojava halkçı demokratik ulusalcılığı esas alıyor. Rojava'da bölgeler hakimiyet alanlarına bölünmedi. Tüm coğrafya halkçı demokratik temelde yönetiliyor. Yalnızca Kürtlerle ilişkili değil, diğer halklarla eşit, gönüllü, demokratik birlik sağlanıyor. Halk meclislerine, komünlere dayanan sistem tüm coğrafyada halkın egemenliğini sağlıyor.

Rojava halklarından oluşan güçlü bir halk ordusu savunmayı üstleniyor. Kadınlar, her kademede ve ordu da yer alıyor, Rojava'nın savunması ve devrimin toplumsal inşasında etkin rol oynuyor. Rojava'da bir kadın devrimi yaşanıyor. Bunlar, Kürdistan toplumu için olduğu kadar, Ortadoğu'da alışlagelen toplumsal alışkanlıklar, bilinç biçimleri bakımından da büyük devrimci öneme sahip gelişmeler.

Varlıklı ailelerin yönetimindeki Başûr'dan farklı olarak, Rojava'da emekçilerin iktidarı hüküm sürüyor. Bugüne kadar Kürtler, toprak ağalarının, aşiret reislerinin, şeyhlerin, ticaret burjuvazisinin peşinden gitti, kurtuluşu onların liderliğinde aradı. Rojava'da ilk kez Kürt halkı, Kürt emekçileri, örgütlü bir halk gücü olarak, kendi kaderinin efendisi olmaya başladı. Kendi içinden çıkmış halkçı bir önderlik altında komünlere, konseylere dayalı yeni bir toplumsal düzen inşa etmeye girişti.

Rojava devrimi ile, Kürt ülkesini dörde bölen Sykes-Picot anlaşması bütünüyle miadını doldurdu. O gün çizilen sınırlar bugün geçersizdir artık. Rojava bu yönde atılan devrimci bir adımdır. Kürt ulusu için bu, yeni bir dönüm noktasıdır. Kürt ulusunun tek çatı altında birleşme imkanı hiç bu kadar yakınlaşmamıştı.

Bu gelişme, Kürt halkı ile aynı coğrafyayı paylaşan diğer halkların uyanışına elverişli zemin oluşturmakta, her parçada birleşik devrimin imkanlarını büyütülmektedir.

Rojava devrimi ile birlikte Kürtler tarih sahnesine yeni bir giriş yaptı. Kürtler dünya ezilenleri nezdinde hiç olmadığı kadar haklı saygın bir yer kazandı.

Rojava Devriminin Sorunları

Rojava devrimi 5. yılını geride bıraktı. Rojava devriminin hakimiyet alanı, başladığından bu yana bir hayli genişledi. Buna karşın, Rojava devrimini savunmak, sınırlarını korumak öncelikli yerini koruyor. IŞİD'e karşı mücadelenin zaferle sonuçlanması bu önceliğin ortadan kalkacağı anlamına gelmeyecek. Suriye rejimi Kuzey Suriye Federasyonu'nu resmen tanımadıkça, savaş yeni biçimlerde devam edebilir. Bu kez Suriye rejimi ile savaş öne çıkabilir. Ayrıca, sömürgeci Türk devletinin saldırıları yeni bir boyuta sıçrayabilir. Buna karşı teyakkuzda olmak gerekir. Halihazırda mevcudu 100 bini geçen bir ordu, Rojava gibi bir ülkede gelir ve insan kaynaklarının büyük bölümünü yutmaktadır. Bu, Rojava devriminin ekonomik ve toplumsal inşasını yavaşlatan önemli unsurlardan biridir.

Sömürgeci rejimin olumsuz mirası özellikle ekonomik inşayı yavaşlatan sebeplerin başında gelir. Çoğunlukla Kürtlerin yaşadığı Rojava, Suriye'nin tahıl ambarıdır. Suriye'nin tahıl üretiminin büyük çoğunluğu Rojava'da yapılır. Rojava tahıl ambarıdır, ama değirmeni yoktur. Halkı rejime mecbur etmek için devlet değirmenleri Rojava dışına kurmuştur. Aynı durum pamuk üretimi için de geçerli. Rojava'da pamuk üretimi de yapılır, ama eğirme fabri-

kaları yoktur. Toplanan pamuk rejim sahasına götürülerek işlenir. Suriye petrolünün büyük kısmı Rojava topraklarından çıkarılır, ama Rojava'da petrol rafinerisi bulunmaz. Çıkarılan petrol Suriye'nin içlerinde kurulu rafinerilere taşınır. Suriye sömürgeciliği yerüstü ve yeraltı zenginliklerinin sömürülmesine dayalı bir ekonomi inşa etmiştir. Motorlu taşıt tamirciliği, küçük zanaatçılık dışında, neredeyse hiç sanayi yoktur. Her türlü sınai mamul Suriye merkezinden Rojava'ya getirilir. Öyle ki,

Rojava devrimi ile, Kürt ülkesini dörde bölen Sykes-Picot anlaşması bütünüyle miadını doldurdu. O gün çizilen sınırlar bugün geçersizdir artık. Rojava bu yönde atılan devrimci bir adımdır. Kürt ulusu için bu, yeni bir dönüm noktasıdır.

tekstil gibi en basit sınai üretimden bile yoksundur Rojava. Sınai üretimi deyim yerindeyse sıfırdan başlamak zorunda. Bu da hem büyük miktarda sermayeyi hem de nitelikli işgücünü gerektirir. Rojava'da ise ne birikmiş sermaye, ne de nitelikli işgücü var. Dışarıdan bir destek katkı olmadığı müddetçe, sermaye ve nitelikli işgücü oluşumu uzun zamana yayılabilir.

Sömürgeciliğin olumsuz mirasına rağmen, Rojava ekonomisinin hızla toparlanması için olanaklar azımsanamayacak kadar fazla. Rojava'nın

petrolü ve verimli geniş arazileri var. Bu kaynaklar merkezi bir plana bağlı olarak hızla değerlendirilebilir. Sanayileşme için gerekli altyapı hızla oluşturulabilir. Tam da burada, yukarıdaki yavaşlatıcı nesnel engellerin yanı sıra, öznel engeller karşımıza çıkar.

Öcalan'ın küçük burjuva sosyalizmi çizgisi bu öznel engellerin başında gelir. Rojava'da küçük kooperatiflere dayalı küçük ticaretle yeni bir toplumsal düzen inşa edilemez. Bu yolda ısrar, kendi kendine, devrim

Tekstil gibi en basit
sınai üretimden bile
yoksundur Rojava.
Sınai üretimi deyim
yerindeyse sıfırdan
başlamak zorunda. Bu
da hem büyük miktarda
sermayeyi hem de nitelikli
işgücünü gerektirir.
Rojava'da ise ne birikmiş
sermaye, ne de nitelikli
işgücü var.

yoluna engel dikmekten başka bir sonuç üretmez. Kooperatifçilik olabilir, fakat bu, merkezi plana bağlı bir organizasyonla ileri bir adıma dönüştürülebilir ancak. Oysa Rojava'da eski mülkiyet ilişkilerine dokunmadan, o temel üzerinde kooperatifçiliğe dayalı bir ekonomi inşa edilmeye çalışılmaktadır. Bu yalnızca kolektif küçük burjuva mülkiyeti büyütür. Uygulandığı şekliyle kooperatifçilik çoğunlukla küçük sermaye ortaklığından başka bir şey değildir.

Halbuki bu bambaşka şekilde örgütlenebilir. Baas rejimi büyük toprak mülkiyetine bazı sınırlamalar getirmişti. Devlet toprakları da nüfuzlu ailelere kiralanıyordu, onlar da üretime hiç katılmadan toprakları köylülere yüzdelik karşısında kiralanıyordu. Bu sistemde henüz köklü bir değişiklik yapılmış değil. Bu sistemin kesinkes değiştirilmesi şart. Bu yapılmadığı takdirde, halkın ekonomik yaşamında köklü bir değişiklik yaratılamaz ve aynı zamanda iç pazar bütünlüğü hızla oluşturulamaz. Bir merkezi planla yapılan üretim ve ticaret sonucu elde edilen kazanç merkezi bütçeye toplumsal sermaye olarak aktarılamaz. Oluşan kaynaklar da küçük kooperatif mülkiyetinin keyfiyetinde kaybolup gider.

Ekonomik temelde devrimci dönüşümleri hızlandırmak, Rojava devrimimizin önündeki çözülmesi gereken en temel sorundur. Mülkiyet ilişkilerinde köklü devrimci altüst oluşlar yapılmazsa, devrimimizin bir sosyal devrim olarak geliştirilmesi görevi başarısızdır. Eski ekonomik temel ve mülkiyet ilişkileri korunarak bu görevin başarılamayacağı ortadadır. Devrimimizin bugünkü aşamasında savunması buradan başlar.

Bir diğeri, aşağıdan yukarıya kömün ve konseylere dayalı yeni bir siyasal sistemin örgütlenmesinde yaşanan sorunlardır. Rojava devrimi silahlanmış halkın öncü kadrolarının girişimi ile gerçekleşti. Dolayısıyla, devrimden önce oluşmuş konseylere üzerinde yükselmedi. Bunlar devrimden sonra öncü iradeyle oluşturuldu. Bu, ister istemez, "kadro ve yerli" ikilemine yol açıyor. Halkın

komün ve konseylere ilgisinin artırılması devrimin başlıca görevlerinden biri olarak duruyor. İlgisi bir ölçüde artırılmış, örgütlenme düzeyi yükseltilmiş olsa da, henüz olması gereken düzeyin uzağındadır. Öncünün verdiği ilk itilim gerekli ve yerindedir. Buna karşın, son kararı bir parti kadrosunun verdiği bir komün ya da meclisin yaşama şansı bir yere kadardır. Burada handikap şudur: Biryandan savaş devam etmekte ve diğer yandan iktisadi ve siyasi alanda yeni bir toplumsal inşa için öncü iradeye olan gereksinim bütün şiddetle sürmektedir. Ne ki, bu aynı durum omurgasını konseylerin oluşturduğu yeni toplumsal sistemin oluşumunu zorunlu olarak geciktirmektedir. Burada yapılması gereken, öncü iradeden vazgeçmeden, son kararı veren değil de halk iradesinin oluşumuna öncülük eden, halkı bilinçlendirerek ikna eden bir ilişkinin kurulmasıdır. Bu da süreci hızlandırmaz, ama daha sağlam ve sağlıklı bir temel oluşturur, devrimin bir toplumsal devrim olarak gelişmesini kolaylaştırır.

Öcalan çizgisi her ne kadar bir devlet oluşumunu benimsemiyor ya da içermiyorsa da, Rojava'da bir devlet inşa ediliyor. Teori ne derse desin, pratik budur. Ordusu, polisi, mahkemeleri, hapishaneleri olan, vergi toplayan bir aygıt var. Buna siz devlet demesiniz de, o gerçekte bir devlet olarak oluşuyor. Burada sorun, onun bir devlet olup olmaması değil, nasıl bir devlet olduğudur. Kapitalizmin dünyaya hakim olduğu, sınıf mücadelesinin sürdüğü bir dünyada, devlet ezilenler için kapitalizme ve emperyalizme karşı bir sa-

vunma ve içerde büyük mülk sahibi sınıfların direnişini bastırma aracıdır. Toplumsal ekonomi ancak bir devlet aparatı üzerinden toplumsal mülkiyet haline gelebilir. Ayırt edici nokta, devletin bir avuç azınlığın ezilenler üzerindeki baskı aygıtı olup olmasıdır. Buradan bakınca işçi sınıfı ve ezilenlerin devleti, bugünkü anlamda devlet olmayan devlettir. Halk çoğunluğunun kendi kendini yönettiği, üretim araçları üzerindeki mülkiyetin kolektif olduğu bir toplumsal sistemden bahsediyoruz. Nihayetinin-

Ekonomik temelde devrimci dönüşümleri hızlandırmak, Rojava devrimimizin önündeki çözülmesi gereken en temel sorundur. Mülkiyet ilişkilerinde köklü devrimci altüst oluşlar yapılmazsa, devrimimizin bir sosyal devrim olarak geliştirilmesi görevi başarılamaz.

de halk devleti, siyasi ve ekonomik gücün emekçi sınıfların elinde merkezileşmesinden başka bir şey değildir. Devletsizliğe ancak bu yoldan ilerlenebilir. Bu gerçek kavranmazsa, siyasi ve ekonomik gücün halkın elinde merkezileşmesi sağlanmazsa, devrimin gelişimi yalpalır.

Bu daha uzak bir geleceğin sorunu olarak görülebilir. Fakat yanıltıcı bir görüşür. Zira siyasi çalkantının az çok durulduğu bir anda, hem ABD ve diğer Batılı emperyalistler hem de

Suriye rejimi ve Rusya, siyasi olarak denetim altına alamadıkları Rojava devrimini ve halkını, ekonomik yoldan satın alarak ya da kuşatma altında tutarak, ekonomik teslimiyete zorlayacaklardır. Eğer halklar siyasi inşaya olduğu kadar bağımsız ekonomik inşaya inandırılmazsa, devrimi ayakta tutmak mümkün olmayacaktır. Halkın yaşamını daha bugünden değişikliğe uğratabilecek etkin önlemler alınmalı, ekonomik altyapının yeni temelde inşası için seferberlik ruhuyla adım atılmalı, atıl askeri kuvvetler aynı zamanda bu inşanın öznesi olarak değerlendirilmelidir. Bunun dışında, kolektif emek taburları örgütlenmesi ile büyük tarım alanlarının ekimi, yolların ve altyapının inşası ve onarımı gerçekleştirilebilir. Devrimin kolektif ruhu pratikte yeniden ve yeniden üretilmeli, halkın günlük duygu ve düşünceleri altüst edilmelidir, ideolojik dönüşüm ancak bu yolla gerçekleşebilir. Durmaksızın Öcalan çizgisinin propagandası ya

da öğretilmesi yoluyla bu dönüşüm sağlanamaz. Rusya'da Lenin-Stalin, Çin'de Mao, Arnavutluk'ta Enver Hoca ilkokuldan üniversiteye kadar okutuldu, ama bu, sistemin ayakta kalmasına yetmedi. Kapitalizmin parlak ışıkları ve dağıttığı rüşvetler bu ülkelerdeki halk yığınlarının bilincini yamulttu. Bu dersi bir daha almaya gerek var mı?

Rojava'nın sorunları devrimin sorunlarıdır. Halkçı demokratik devrimin silahlı savunmasını geliştirmek, iktisadi ve siyasi inşasını sosyalizm inşası doğrultusunda ilerletmek komünistlerin görevidir.

Ne Rojava devriminin ne de komünistlerin görevi elbette bununla sınırlı değildir. Rojava yalnız kalırsa, yaşama süresi o kadar kısaldır. Rojava'yı çoğaltmakla, ülke devrimlerini bölgesel devrime dönüştürmekle ve demokratik Ortadoğu federasyonu oluşturmakla Rojava devrimi ayakta kalabilir.

ABD-YPG İlişkisi Ve Antiemperyalizm

Rodî Azad

YPG'nin ABD'ye taviz verdiğiine dair bir emare çıkmış değil. ABD, YPG'yi ÖSO'ya dahil etmek istedi, başaramadı; sonuçta YPG, varlığıyla ABD'yi ÖSO'yu desteklemekten vazgeçirdi. YPG, ABD ile ittifakı sayesinde Türk devletinin Rojava'ya dönük işgal planını boşa çıkardı. Yine bu askeri taktik ittifak sayesinde Rojava devriminin sınırlarını Rakka'ya kadar genişletti. ABD'yle kurulan ittifakın riskler taşıdığını kim inkar edebilir, ama böyle bir riskten kaçınmanın sonuçları, yalnızca Rojava Kürtleri için değil, Türkiye dahil bütün Ortadoğu ve dünya için çok daha ağır olurdu.

YPG'nin ABD ile geliştirdiği ittifak hem Türkiye'de hem dünyada tartışılıyor. Değerlendirmeler ağırlıklı olarak olumsuz eleştirilerden oluşuyor. Bu eleştirilerin bir kısmı, Kürtlerin kazanım elde etmesini hazmedemeyen çeşitli türden Türk ırkçısı faşistlerden geliyor, bir kısmı sömürgeci faşist Türk devletinin yarıdakçısı politik islamcılardan. Emperyalistlerin önünde atmadıkları takla kalmayan havuz medyasının kiralık kalemleri, Aydınlikçi ulusal faşistler, IŞİD destekçisi Adımlar dergisi, Hizbulkontra'nın politik devamcıları ve benzerleri, sırtlarını emperyalist sermayeye, ABD uçaklarına, NATO tanklarına dayayarak topladıkları mevziden, YPG'ye antiemperyalist nutuklar atıyorlar. Bunlarla fikir münakaşası yapacak değiliz.

Bizi asıl ilgilendiren kendilerini sosyalist olarak tanımlayanlardan gelen eleştiridir. Bunlar iki grupta toplanabilir.

Birinci grupta Türkiyeli sosyalşovenistler var. YPG-ABD ilişkisini eleştiren Türkiyeli solcuların büyük çoğunluğu bu grupta yer alır.

İkinci gruptakiler ise kapitalist emperyalizmdeki değişiklikleri kavramayan, çoğunluğu Türkiye dışındaki solculardır.

Bazı Gerçekler

Konuyu tartışmaya başlamadan önce bazı bakımlardan duruma açıklık getirmeye ihtiyaç var.

Birincisi, YPG-ABD ilişkisi Rojava devrimi ile değil, Kobanê direnişinin belirli bir safhasında başladı. Sanki en başından beri böyle bir iliş-

ki varmış gibi tartışmak gerçekleri çarpıtmaktır.

İkincisi, YPG, ABD ile ilişkisini taktik askeri işbirliği olarak niteliyor. ABD'nin de bundan öte bir tanımlaması yok. ABD, YPG ile ilişkidir ama henüz PYD ile bir ilişkisi yoktur. İlişki siyasi bir hüviyet kazanmamıştır bile. ABD bugüne kadar ne PYD'yi ne de Tev-Dem'i Cenevre görüşmelerine çağırды. Aksine Rusya'nın bu yöndeki girişimlerine taş koydu.

YPG, ABD ile ilişkisini taktik askeri işbirliği olarak niteliyor. ABD'nin de bundan öte bir tanımlaması yok. ABD, YPG ile ilişkidir ama henüz PYD ile bir ilişkisi yoktur. İlişki siyasi bir hüviyet kazanmamıştır bile.

Üçüncüsü, PYD'nin Rusya'da temsilciliği açıldı. Rusya Rojava Kürtlerinin siyasi haklarından söz ediyor ve onların Cenevre görüşmelerine katılmaları gerektiğini belirtiyor. Rusya-PYD ilişkisi de taktik siyasi işbirliğinin ötesine geçmiş değil. Rusya Kürtlerin ABD'yle olası siyasi yakınlaşmasını engelleyerek onları Esad'la barıştırma, daha doğrusu Rojava devriminin genişleyerek Suriye'yi kapsamamasını engelleme arayışında.

Dördüncüsü, ABD'nin Fırat'ın doğusunda 7 askeri üssü var, bu üslerde

koalisyonla bağlı 1300 askeri personel bulunuyor. Rusya'nın da Fırat'ın batısında 4 askeri üssü bulunuyor. Bunlardan Tertus ve Humeymim, ABD üslerinin tümünden daha büyük askeri kapasiteye sahip.

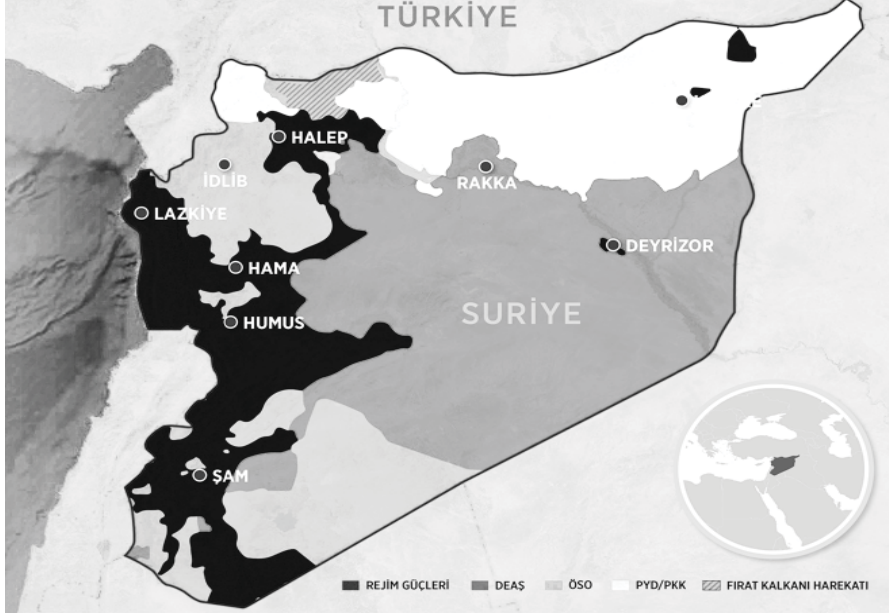
Beşincisi, ABD YPG'ye silah desteğinde bulundu. Bunlar yeni, modern ve etkili silahlar. Ama bunların hepsi konvansiyonel taktik nitelikte. IŞİD'a karşı mücadelede işe yarasalar da, Türkiye'nin ve İran'ın füzelerine, uçaklarına karşı koyacak türden değiller. Mesela, Rusya'nın Suriye'ye verdiği silahların yanında bunlar çok hafif kalır.

ABD'nin Rojava Kürtleriyle İttifakı Ne Zaman Başladı

ABD ile kurulan taktik askeri işbirliğinin hangi koşullar altında gerçekleştiğini hesaba katmadan yapılan eleştiriler yerli yerine oturmaz. Olayları kabaca hatırlayalım.

Arap devrim süreci Suriye'ye kadar uzanmış, Suriye'de de gösteriler başlamıştı. Emperyalistlerin ve Türkiye, S. Arabistan, Katar gibi ülkelerin desteği ve teşviki ile muhalif gruplar kurulmuş, daha sonra bunlar arasındaki politik islamcılar da kısa sürede inisiyatifi ele geçirmişti. Bu politik islamcılardan da IŞİD bağımsız bir hat oluşturarak öne geçmişti. Musul ve Rakka'nın IŞİD'in eline geçmesi dengeleri değiştirmişti.

Bu süreçte Suriye, kuzeydeki askeri ve siyasi varlığını alt düzeye indirerek, kuvvetlerini Şam ve çevresinde yoğunlaştırmıştı. PYD önderliğindeki Kürtler, özsavunmalarını güçlendirerek, doğan iktidar boşluğunu Kobanê'den başlayan

devrimci bir hamleyle doldurmuştu. Kobanê’de başlayan devrimci hamle Cizîrê ve Efrîn kantonlarının oluşturulmasıyla devam etmişti. Rojava Kürtlerinin ulusal statü elde etme yönündeki bu hamlesi sömürgeci Türk devletini alarma geçirmişti. Ne yapıp edip Kürtlerin fiili kazanımlarının uluslararası yasallığa kavuşması engellenmeliydi. Koşullar doğrudan işgale uygun olmadığı için IŞİD’i Kürtlere saldırttı. IŞİD Türk devletinden aldığı yardım ve Musul’dan ele geçirdiği modern ağır silahlarla saldırdı. O güne kadar IŞİD’i durdurabilen bir kuvvet çıkmamıştı. Kürtler muazzam bir direniş sergiledi. Kobanê yeni yüzyılın Stalingrad’ı oldu. Kobanê direnişi dünyanın gündemine oturdu. Direnişi destekleme çağrıları yankı buldu, dünya halklarının baskısı etkili oldu. Böylece emperyalist koalisyon, aynı zamanda kontrolden çıkıp kendileri için de tehlikeli olmaya

başlamış IŞİD’e karşı savaşan en etkin güce, yani YPG’ye hava desteği sunmak zorunda kaldı. Özgürlük savaşçıları olarak dünyanın sempatisini kazanan Kürtlerle tam o anda askeri ittifaka girmeseydi, ipliği pazara çıkardı.

Hatırlardadır, Kobanê kuşatma altındaydı ve Türk devleti sınırları kapatmıştı. Kobanê direnişini yürüten kuvvetlerin temel taleplerinden biri de Türkiye’den Kobanê’ye bir yardım koridoru açılmasıydı. 6-8 Ekim serhıldanı ve dünya halklarının baskısına Türk devleti daha fazla dayanamadı, kısıtlı amaçlarla da olsa bu koridor kısa bir süre için açıldı.

IŞİD barbarlığı karşısında dünyanın ilerici insanlığı yekvücut olmuş, emperyalistler ve yerel gerici güçler harekete geçmek zorunda kalmıştı. ABD’nin öncülüğündeki koalisyon desteklemeseydi de, Türkiye koridor açmasaydı da, Barzani’nin peşmergeleri gelmemiş olsaydı da, Kobanê

direnışı sürerdi. Kobanê düşseydi sonuç Şengal'deki gibi olur, binlerce kişi katledilir, genç kadınlar köle pazarlarına sürülürdü. Kazandığı zaferin sarhoşluğuyla IŞİD hakimiyet alanını genişletmek için saldırılarını Türkiye'ye de yöneltirdi.

YPG ABD'yle neden ittifaka girdi diyenler, sanki bütün bunlar olmamış, bunlar yaşanmamış gibi yazıp çiziyorlar. Belirli koşullar altında devrimci mevzileri korumak için en tehlikeli düşmanla dahi uzlaşmalar yapılabilir, taviz verilebilir. Bunun sayısız örneği sayılabilir.

Bir kısım sol parti, örgüt ve gazete çevresi YPG'nin ABD ile kurduğu taktik askeri ittifakı dillerine dolamış durumdalar. YPG'ye ne yapmaması gerektiğini söylüyorlar, ama kendilerinin ne yapması gerektiğinden bahsetmiyorlar.

Kaldı ki, YPG'nin ABD'ye taviz verdiğine dair bir emare çıkmış değil. ABD, YPG'yi ÖSO'ya dahil etmek istedi, başaramadı; sonuçta YPG, varlığıyla ABD'yi ÖSO'yu desteklemekten vazgeçirdi. YPG, ABD ile ittifakı sayesinde Türk devletinin Rojava'ya dönük işgal planını boşa çıkardı. Yine bu askeri taktik ittifak sayesinde Rojava devriminin sınırlarını Rakka'ya kadar genişletti. ABD'yle kurulan ittifakın riskler taşıdığını kim inkar edebilir, ama bö-

le bir riskten kaçınmanın sonuçları, yalnızca Rojava Kürtleri için değil, Türkiye dahil bütün Ortadoğu ve dünya için çok daha ağır olurdu.

Başta KP olmak üzere, bir kısım sol parti, örgüt ve gazete çevresi YPG'nin ABD ile kurduğu taktik askeri ittifakı dillerine dolamış durumdalar. YPG'ye ne yapmaması gerektiğini söylüyorlar, ama kendilerinin ne yapması gerektiğinden bahsetmiyorlar. Örneğin, dünyanın ayağa kalktığı Kobanê direnişi sırasında bu çevreler Kobanê direnişini desteklemek için kılını dahi kırırdatmadı. Kobanêliler emperyalistlerden değil ezilenlerden medet umdu, emperyalist koalisyon Kürt direnişinin kırılmayabileceğini gördükten sonra dahil oldu. Bu emperyalistler niye dahil oldu diye feveran edenler ise oralı bile olmadı.

Bu duyarsızlığın altında yatan nedir? Güçlü antiemperyalist duygular mı, Türk sosyal-şovenizmi mi?

Şovenizm, Sosyal-Şovenizm Ve Sınıf Bilinci

Şovenizm, hangi içerikte olursa olsun, bir ulusun diğerlerinden üstünlüğü anlayışından ürer. Başka ulusları boyunduruk altına almak, topraklarını işgal etmek ve sömürgeleştirmek böylece ideolojik bir temelle kavuşturulur. Şovenizm ağacı burjuva ulusçuluğun işgalci, sömürgeci toprağında boy verir. Meyvelerini daima burjuva egemenler toplar. Bu yolla işçi sınıfı ve ezilenler burjuva ideolojisinin katarına bağlanırlar.

Sosyal-şovenizm, işçi sınıfı ve ezilenler arasındaki sol sosa bulan-dırılmış şovenizmdir. İşçi sınıfı ve

ezilenlerin burjuva sınıf çıkarlarına tabi kılınmasının en kestirme yollarından biridir bu. Egemen ulus burjuvazisi egemen ulustan işçi ve emekçileri burjuva düzene bu sayede adeta mihlar. Bundan dolayıdır ki, şovenizme olduğu kadar sosyalşovenizme karşı mücadele, başka ulusları boyunduruk altında tutan, sömürge sahibi ülkelerde sınıf mücadelesinin mihenk taşıdır. Ezen ulusun proletaryasının birinci görevi, ezilen ulusun ulusal demokratik haklarını sonuna kadar savunmaktır. O ancak bu zemin üzerinden kendi burjuvazisinin ideolojik hegemonyasından kurtulur ve sınıf bilinci kazanır.

Bir ulusun diğerinden üstünlüğünü, birinin diğerine egemenliğini reddetmek, ezilen, boyunduruk altına alınan, toprakları işgal edilen, sömürgeleştirilen ulusun eşitliğini, kendi kaderini tayin etme hakkını koşulsuzca kabul etmekle mümkündür. Egemen ulusa mensup işçi sınıfı, kendi burjuvazisinden kopmak için, egemen ulus ayrıcalıklarını reddederek ezilen ulusla aynı mücadele cephesinde buluşmalı, sömürgecilğe karşı aynı mevzide savaşmalıdır. Bunu yapmayan ezen ulusa mensup bir işçi sınıfı, ne yaparsa yapsın burjuva egemen sınıfın dümen suyundan kurtulamaz.

Ezen Türk Ulusunun Burjuvazisi Ve Proletaryasının Karşıt Tutumları

Türk işçisi sınıf bilincine Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını koşulsuzca savunduğunda kavuşur. Başka türlü, sınıf bilinci ne kadar

gelişirse gelişsin, Kürtlerin ulusal demokratik hakları için savaşmadıkça, egemen ulus burjuvazisinin kapsam alanından çıkamaz, dönüp dolaşıp onun hizmetine koşar. Kürt ulusunun kaderini tayin hakkı için savaşım, Kürtler için ulusal kurtuluş bilinci ise, Türk işçi sınıfı için sınıf bilincidir. Türk işçi sınıfının kurtuluşu Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkından geçer. İkincisi gerçekleşmeden birincisi gerçekleşemez. Kürt ulusunun kendi kaderini tayin yönündeki her kazanımı Türk işçi sınıfının yararınadır.

**Ezen ulusun
proletaryasının
birinci görevi, ezilen
ulusun ulusal demokratik
haklarını sonuna kadar
savunmaktır. O ancak bu
zemin üzerinden kendi
burjuvazisinin ideolojik
hegemonyasından
kurtulur ve sınıf
bilinci kazanır.**

Türk burjuvazisi içinse durum tam tersinedir.

Sömürgeci burjuva Türk egemenlerinin Kürtlerin kendi kaderlerini tayin etmesine bir varoluş, bir beka sorunu olarak yaklaşması anlaşılabilir. Kürdistan'ın parçalarından herhangi birinin kendi kaderini tayin etmesi halinde bunu diğerlerinin izeyeceğinden korkuyorlar. Yeraltı ve yerüstü zenginliklerini yağmaladıkları bir sömürge elden çıkmış olacak. Bununla kalsa iyi, siyasi olarak kü-

çölmüş bir coğrafyaya sıkışacaklar. Böyle bir gelişme ezilen diğer halklara, mezheplere devrimci ufuk kazandıracak. Sömürgeciliğin yıkıldığı yerde faşizmle ayakta kalmak çok daha zor olacak. TC'nin üzerinde yükseldiği bütün kolonlar kırılarak dağılacak. Kürdistan'ın kurtuluşu koşullarında burjuva Türk egemenliğinin ayakta kalması neredeyse imkansızlaşacak. Bu nedenle burjuva Türk egemenlerinin derdi sıradan bir ırkçılık değildir, Kürt düşmanlığına dayalı ırkçılık Türk burjuvazisinin

Ezilen, sömürge boyunduruğuna vurulmuş bir ulusun birinci ve öncelikli derdi sömürge boyunduruğunun kırılmasıdır. Eğer “dar ulusal çıkarlar”dan kastedilen buysa, bunun peşinden koşmaktan daha doğal ne olabilir!

çıplak sınıf çıkarlarının günceldeki karşılığıdır. Bugün nefret kustukları Kürtlere “müzakere süreci”nde düzdükleri övgüler de aynı sınıf çıkarlarının bir başka tezahürüydü. Politik islamcı bir faşistin diktatörlük hevesine boyun eğmeleri de aynı doğrultudaki egemen sınıf çıkarlarının bir gereği idi.

Türk Sosyal-Şovenistlerinin Zihin Haritası

Burjuvazinin tutumu belli, sınıf çıkarlarının içeriği de belli. Ya Türkiye

işçi sınıfı adına konuştuğunu söyleyen, onun adına politika sahnesinde yer aldığını iddia eden bir kısım solcu neden Kürt kazanımlarına bu denli mesafeli, neden söz konusu Kürtler olunca egemen ulusun diliyle konuşuyor, onun aklıyla düşünüyor?

Kürt ulusal hareketini dar ulusal çıkarlar peşinde koşmakla, sosyalizm amacı gütmemekle, ulusal haklar uğruna emperyalizmden medet ummakla eleştiriyorlar. Bunların hiçbiri gerçek değil. Yine de, bir an için böyle olduğunu varsayalım, ezen ulusa mensup komünistlerin tutumu ne olmalı?

Ezilen, sömürge boyunduruğuna vurulmuş bir ulusun birinci ve öncelikli derdi sömürge boyunduruğunun kırılmasıdır. Eğer “dar ulusal çıkarlar”dan kastedilen buysa, bunun peşinden koşmaktan daha doğal ne olabilir! İşçi sınıfı için boyunduruk sermayedir, sömürge ulus içinse sömürgeciliktir. Sermaye boyunduruğunu kırmaya çalışan işçi sınıfı “dar sınıfsal çıkarlar” peşinden koşmakla eleştirilebilir mi?

Amacının sosyalizm olduğunu iddia eden Türk ulusundan sosyalistlerin, en dar içerikte bile olsa, Kürt ulusunun ulusal demokratik mücadelesini desteklemeleri, işçi sınıfına bunu benimsetmek için var güçleri ile çalışmaları gerekir. Türk işçi sınıfı şovenizmden, dolayısıyla burjuvazinin ideolojik ve politik hegemonyasından ancak bu yoldan uzaklaştırılabilir. Türk işçi sınıfı, bırakalım devrimciliği, demokratik sınıf bilincine ancak buradan kavuşturulabilir. Türk sosyalistlerinin birinci görevi Kürtlere akıl vermek değil,

Türk işçi sınıfına antişovenist bilinci taşımaktır. Bunu yapmayan bir Türk sosyalist, mensup olduğu ezen ulusun burjuvazisinin değirmenine su taşır. Kürtleri dar ulusal çıkarlar peşinde koşmakla eleştireyim derken, kendisi, egemen ulusun çıkarlarını savunur hale düşer. Kürtlerin dar ulusal çıkarları peşinde koşmaları, sömürge bir ulus olarak hakkıdır, ama egemen ulusun ayrıcalıklarını korumaya kalkmak burjuvazinin kuyruğuna takılmaktır.

Kendini sosyalist olarak tanımlayan Türkiyeli solculardan biri Kürt özgürlük hareketine seslenirken şöyle diyor: “Bağımsızlık ve eşitlik olmadan özgürlük olmaz. Kendi kaderini tayin hakkı sosyalizmedir.”¹

Sarf edilen her bir kelime için sayfalarca yazılabilir. Örneğin “bağımsızlık”tan kastedilen nedir, sınıfsal bağımsızlık mı, ulusal bağımsızlık mı? Ya da “eşitlik” neyin eşitliği, sınıfların mı, ulusların mı, cinslerin mi, tek tek insanların mı? Böyle genel geçer parlak kavramlarla sosyal-şovenizm gizlenmek isteniyor. Bunu şimdilik bir kenara bırakalım. “Kendi kaderini tayin hakkı sosyalizmedir” deniyor. Söz konusu olan ulusların kaderini tayin hakkı ise, bunun sosyalizme varmadan da gerçekleştirilebileceği onlarca örnekle kanıtlanabilir. Yine de, diyelim ki, kişi buna inanıyor ve Kürtlere “kendi kaderini tayin etmek istiyorsan sosyalizm için mücadele etmelisin, sosyalizm kurulduğunda sen de kurtulmuş olursun” diye sesleniyor. Ne yazık ki, durum bu kadar safiyane değil.

Kürtlere “kendi kaderini tayin hakkı sosyalizmedir” diyenler, söz konusu kemalizm olunca bunu birden unutuveriyorlar.

Kürtleri dar ulusal çıkarlar peşinde koşmakla suçlayanlar, onları sosyalizmden uzak durmakla eleştirenler, kemalizmi aynı doğrultuda eleştiriyor mu? Bir “cumhuriyetin kazanımları” teranesi tutturmuş gidiyorlar. “Cumhuriyetin kazanımları”ni sahipleniyorlar da, Kürdün demokratik ulusal kazanımlarını koruma çabasını küçümsüyorlar. “Cumhuri-

Kürtleri dar ulusal çıkarlar peşinde koşmakla suçlayanlar, onları sosyalizmden uzak durmakla eleştirenler, kemalizmi aynı doğrultuda eleştiriyor mu? Bir “cumhuriyetin kazanımları” teranesi tutturmuş gidiyorlar.

yetin kazanımları” dediğiniz, Kürt ulusunun varlık hakkının dahi reddedilerek her türlü ulusal demokratik hakkının gasp edilmesi, faşist tek parti diktatörlüğünün inşa edilmesidir. “Cumhuriyetin kazanımları” işçi sınıfının söz, örgütlenme ve eylem özgürlüğünün yok edilmesidir. Kürt ulusunun kazanımları ise bütünüyle demokratik mahiyettedir, işçi sınıfının yararındır. Buna karşın “cumhuriyetin kazanımları”ni alkışlıyorken, onda tarihsel burjuva ilerlemeciliği

[1] İlker Belek, sol portal, 16.02.2017

keşfederken, sıra Kürdün kazanımına gelince, sosyalist değil diye ateş püsküreceksin! Türk'e gelince burjuva ilerlemeci, Kürde gelince sosyalist kesiliyorsun! Buna, başkasına marksist-leninist, kendisine oportünist deniyor literatürde.

Kimileri diyor ki, Kürt ulusal hareketi emperyalizmle işbirliği yapıyor, ABD askeri oluyor. Bunlar gerçek değil. Eğer Kürdün başkasının askeri olmak yerine kendi ulusal çıkarlarının peşinden koşmasını istiyorsan, en başta ona "ABD askeri olma" dediğin gibi "Türk askeri olma" demen gerekmez mi? Kürt emperyalizmin askeri olmasın, ama Türk sömürgecilerin de askeri olmasın. Böyle bir çağrı, Kürtlere, "başkasının askeri olma kendi kurtuluşunun askeri ol, kendi ulusunun askeri ol" anlamına gelir. Böyle bir çağrı yayınlarsa, bir nebze de olsa tutarlı olurlar. Eğer bu çağrıyı yapılmazsa, "Kürtler ABD emperyalizminin askeri olmasın, Türk sömürgeciliğinin askeri olarak kalsın" denmiş olur. Kaldı ki, ezen

ulusa mensup tutarlı bir sosyalistin, Kürtlere çağrı yapmadan önce, Türk işçilerine "sömürgeci Türk devletine askerlik yapma, Kürt kardeşine kurşun sıkma" demesi gerekir. Gel gör ki, bu çevrelerden bugüne değin böyle bir çağrı hiç gelmedi.

ABD'nin bölgede bir Kürt devleti kurmak istediğini belirtiyorlar. Neredeyse kırk yıldır tekrarlanıp duruyor bu terane. Eğer gelecekte bir ya da birden çok Kürt devleti kurulacaksa, bu ABD böyle istediği için değil, dünyanın en uzun ulusal kurtuluş savaşını veren Kürtlerin eseri olacaktır. ABD ve diğer emperyalistlere de mecburen buna razı olmak düşecektir. Kürtler Türkiye'den koparak ayrı bir devlet kursa, bundan Türk işçi sınıfı nasıl bir zarar görecektir? Kuzey Kürdistan Türkiye'nin sömürgesi olmaktan çıkmış olacak, hepsi bu. Burjuvazi bunu bir beka sorunu yapıyor da, kendine sosyalist diyen Türkler bundan neden korkuyor? Türkiye ne kadar meşruysa, aynı durumdaki bir Kürdistan o

kadar meşrudur, ne bir fazla ne bir eksik.

Bu bir yana, komünistler ezilen, sömürge bir ulusun kendi devletini kurma hakkını koşulsuz olarak savunur, onu meşru görür, ama eğer bu mücadeleye önderlik edenler sonunda emperyalizmin işbirliğine demir atarsa o önderliği desteklemez, onunla ortaklık kurmaz. Yani onu meşru görmek ile onunla ittifak kurmak aynı şey değil. Barzani'nin önderliğinde de olsa Güney'de bağımsız bir Kürdistan meşrudur, ama bu, Barzani'yle ittifak yapmayı gerektirmez.

Bunların derdi emperyalizmle mi, Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkıyla mı? Bunu test etmek kolay. Herhangi bir emperyalist ülkeyle taktik düzeyde dahi hiçbir ilişkisi olmayan bir Kürt ulusal hareketinin ulusal kurtuluş mücadelesini destekliyorlar mı? Mesela Rojava'nın, Başûr'un, Bakur'un, Rojhilat'ın ayrı ayrı bağımsızlıklarını kazanmasını ve bunların tek bir devlet olarak birleşme hakkını savunuyorlar mı?

Hayır, savunmuyorlar, savunmazlar da, çünkü bunu tıpkı egemen ulus şovenistleri gibi "emperyalizmin oyunu" sayıyorlar. Belli ki dertleri emperyalizmle, gerici devletlerle değil, Kürtlerin ulusal statü kazanmasıyla. Bunlar egemen ulus burjuvazisinin işçi sınıfı içindeki ajanlarıdır. Bunlar sosyal-şovenlerdir.

Türk sosyal-şovenlerinin dilleri sosyalisttir, zihinleri kemalist.

Emperyalist Küreselleşme

Eğer emperyalizmdeki değişiklikleri kavrayamazsanız, kendinizi birden faşist bir diktatörün koltuk

değnekçisi olarak bulabilirsiniz. Miloseviç'in, Saddam'ın böyle pek çok destekçisi oldu, şimdilerde ise Esad'ın var.

YPG'nin ABD ile taktik askeri işbirliğine karşı çıkayım derken, gerici faşist diktatörlerin stratejik müttefik haline gelebiliyorlar. Bu duruma düşmelerindeki başlıca neden, emperyalizm yeni evresini, emperyalist küreselleşmeyi anlayamamalarıdır.

Kapitalist emperyalistler 19. yüzyılın son çeyreğinden beri dünyayı kendi aralarında bölüşmüştü. Afrika'nın

Eğer emperyalizmdeki değişiklikleri kavrayamazsanız, kendinizi birden faşist bir diktatörün koltuk değnekçisi olarak bulabilirsiniz. Miloseviç'in, Saddam'ın böyle pek çok destekçisi oldu, şimdilerde ise Esad'ın var.

neredeysse tamamı ve Asya'nın büyük bölümü sömürgeydi. Pek çok ülke de yarı-sömürge durumundaydı. Böyle olduğu için emperyalist sömürgeciliğe başkaldırı, önderlik eden sınıfın niteliğinden bağımsız olarak, antiemperyalist bir karakter taşıyordu. Mesela, politik islamcı feodal Suudi ailesi ya da Afgan emiri İngilizlerin çıkarlarına taş koymuş, antiemperyalist ilerici bir rol oynamışlardı. Mısır'da, Suriye'de, Irak'ta İngiliz ve Fransız emperyalizminin manda yönetimine karşı ordu darbeleri ger-

çekleşmişti ve bunlar emperyalizmi bölgeden uzaklaştırdığı, onu zayıflatığı için ilerici, antiemperyalist nitelikteydi. Cezayir'den Zimbabwe'ye, Kongo'dan Hindistan'a bütün ulusal kurtuluş mücadeleleri antiemperyalist karakterdeydi. İngiltere, Fransa, Hollanda, Japonya, ABD ve diğer emperyalistlere karşı verilen antisömürgeci mücadele, bu mücadeleye önderlik edenler burjuva ya da feodal sınıf mensubu olsalar da, objektif olarak antiemperyalist karakterdeydi.

S SCB ya da Çin'in desteğiyle, geri, hatta kapitalist olmadan sosyalist inşaya sızramaya çalışan, bağımsızlığını yeni kazanmış kimi ülkeler de, SSCB ve Çin'in revizyonist yoldan kapitalizme sapmasıyla birlikte tepetaklak düştüler.

Yüzyılın başında dünya, emperyalist devletler ve sömürgeler olarak bölünmüştü. 1960'lara gelindiğinde kapitalist emperyalizmin sömürge tekeli neredeyse bütünüyle kırılmıştı. Emperyalist devletler ve sömürgelere bölünmüş bir dünya gerçeğinden bahsedilemezdi artık.

Tüm bu dönem boyunca başlıca iki kamp, başlıca iki yol vardı: ya emperyalizme karşısın, onunla mücadele ediyorsun, ya da emperyalizmden yanasın, onun safındasın.

20. yüzyılın son çeyreğine kadar kapitalist emperyalizm, kapitalist

dünya sistemine hakim oldu. Süreç içinde onun karşısında sosyalist kamp oluştu. Sosyalist kamp revizyonist çürüme içine girse de, bu iki kamp gerçeği değişmedi. İki yol, iki sistem vardı, uluslar bu iki şemsiyeden birinin altında toplanıyordu. Bağımsızlığını kazanan bir ulus ya kapitalist kalkınma yoluna ya da sosyalist inşa yoluna giriyordu. Kapitalist kalkınma yoluna giren ülkeler, en nihayetinde kapitalist emperyalist sistemde yeni-sömürgeye dönüşüyorlardı.

Dünün sömürgeleri siyasal bağımsızlıklarını elde etmişti. Kapitalist kalkınma yoluna girenlerin emperyalist ülkelerle ilişkileri giderek yeni türden bir bağımlılık ilişkisine dönüşecekti. Bu kaçınılmazdı, zira "ulusal kalkınma" sonuçta emperyalist dünya sisteminin sınırlarına hap solmak zorunda kalıyordu. Antiemperyalist bağımsızlık mücadelesinin önderleri ya da bunların mensup oldukları sınıflar şimdi emperyalizmin işbirlikçisine dönüşmüştü. Onların sınıf çıkarı emperyalistlerin çıkarıyla örtüşüyordu.

SSCB ya da Çin'in desteğiyle, geri, hatta kapitalist olmadan sosyalist inşaya sızramaya çalışan, bağımsızlığını yeni kazanmış kimi ülkeler de, SSCB ve Çin'in revizyonist yoldan kapitalizme sapmasıyla birlikte tepetaklak düştüler, bunlar kapitalist emperyalizmin eklentisine dönüştüler. Bu ülkelerin yönetici sınıfları da emperyalizmin işbirlikçisi haline geldi.

1970'lerin ikinci yarısından itibaren emperyalizmde değişiklikler olmaya başladı. Ulusal tekellerin yerini dünya tekelleri aldı. Gümrük

duvarları ile korunan ulusal pazarlar yıkıldı, dünya pazarı yeniden şekillenerek bütünleşik dünya pazarı haline aldı. Sermayenin serbest dolaşımı önündeki her türlü engeli ortadan kaldırmak emperyalist sermayenin başlıca hedefi oldu. Emperyalizm, emperyalist küreselleşme evresini yaşıyordu artık. Emperyalist dünya sistemi yeniden düzenleniyordu.

Sömürge tekelinin yıkılmasının ardından kapitalist dünya, kapitalist emperyalist ülkeler ve yeni-sömürgeçerler olarak bölünmüştü. Gümrük duvarları ile koruma altına alınan yeni-sömürge ulusal pazarında palazlanan işbirlikçi tekelci burjuvazi hakim sınıf haline gelmekteydi. Emperyalizmin çıkarlarını koruyan devlet yöneticileri ayrıcalıklı bir konum kazanmıştı. Yeni-sömürgeçerlerle emperyalist devletler arasındaki ilişkide siyaset ekonomiden daha önde duruyordu. Bu ülkelerdeki devrimci gelişmeyi bertaraf ederek bunların “sosyalist kampa” katılmalarını engellemek öncelikli amaçtı. Bu nedenle, sık sık Amerikancı darbelerle siyasi hayat yeniden dizayn ediliyordu.

İçten içten çürüyerek kendi içine çöken SSCB ve yönetici sınıf eliyle kapitalizme atlayan Çin’in ardından, emperyalist küreselleşme adeta dizginlerinden boşaldı. Emperyalist ülkelerle yeni-sömürgeçerler arasındaki ilişkide yaşanan değişimler hız kazandı. Yeni-sömürgeçerler mali-ekonomik sömürgeye dönüşmekteydi. Artık gümrük duvarları ile korunan bir iç pazara, antikomünist temelde sıkı merkezi bir devlet yönetimine ihtiyaç yoktu. Emperya-

list sermaye akışının, sömürsünün önündeki bütün engeller kaldırılmıyordu. SSCB’nin yıkılması ile onun etki alanındaki ülkeler de dünya tekelinin kontrolü altında mali-ekonomik sömürgeye dönüştürülmek isteniyordu.

Bu dönüşüm dayatması, zorunlu olarak, devlet yönetimini elinde tutan ayrıcalıklı sınıf ve gruplar ile emperyalist küreselleşme patronları arasında çelişkiye neden oluyordu. Bu çelişki ya emperyalist küreselleş-

Emperyalist küreselleşme evresinde iki değil, üç yol vardı: emperyalistler, ayrıcalıklarını kaybetmemek için emperyalist küreselleşmeye sınırlama getirmek isteyen diktatörler ve her ikisine karşı mücadele eden devrimciler.

me patronlarının dayatmalarının barışçı yoldan kabulü ya da bu ülkeçerlerin direnen elitlerinin zorla tasfiyesi ile çözülebilirdi.

Sırbistan, Irak, Libya, Suriye gibi ülke yöneticileri direnme yoluna girdiler. Bu direnişlerin ileri bir yönü yoktu. Önceleri emperyalistler bunların gerici diktatörlükleri ile uzlaşa içindeydi. Bu diktatörler halk düşmanı bir siyaset izliyordu, antiemperyalizmle uzaktan yakından ilgileri yoktu. Kendi diktatörlüklerini korumak onların başlıca amacıydı. Bunların bazıları büyük katliamlara,

soykırımlara imza atmıştı. Emperyalizme değil, emperyalizmin kendilerini tasfiye etmesine karşıydılar. Emperyalizmin yeni yönelimi karşısında, emperyalizmle eski tipten ilişkiyi sürdürmekten yanaydılar.

Uzağa gitmeye gerek yok. Türkiye'nin faşist generalleri de ayrıcalıklı konumlarını kaybetmemek için bir dönem bir hayli direndiler. Onların duruşu ile Saddam ya da Esad'ın direnişi arasında özünde bir

Fransa'da Le Pen liderliğindeki faşist ulusal cephenin yükselişinin de, Ortadoğu'da İŞİD çetelerinin devlet inşasına girişebilecekleri bir toplumsal taban bulmalarının da altında bu gerçeklik yatar. Le Pen ve Bağdadi emperyalist küreselleşmeye verilen gerici tepkinin simgeleridir.

fark yok. Saddam'ın tasfiyesi için Irak işgal edildi. Türk generallerinin tasfiyesi için de Ergenekon davaları düzenlendi.

Görülecektir ki, emperyalist küreselleşmeciler ile eski yönetici ayrıcalıklarını korumak isteyenler olmak üzere başlıca iki gerici kamp vardı. İlericiler, bu durumu göz ardı ederek, Saddam, Miloseviç ya da Esad gibilerini sömürge ulusların ulusal kurtuluşçuları gibi değerlendirirlerse, bu diktatörlerin yedeğine düşerler.

Oysa her iki kamptan da uzak durarak, işçi sınıfı ve ezilenlerin bağımsız yolunu, bir üçüncü yolu izlemek mümkündür. Emperyalist küreselleşme evresinde iki değil, üç yol vardır: emperyalistler, ayrıcalıklarını kaybetmemek için emperyalist küreselleşmeye sınırlama getirmek isteyen diktatörler ve her ikisine karşı mücadele eden devrimciler.

Daha tam söylemek gerekirse, bugün dünyada yürürlükte olan üç program vardır. Birincisi, dünya tekelinin emperyalist küreselleşme programı; ikincisi, emperyalist küreselleşme programını sınırlamak isteyen gerici, faşistlerin programı; üçüncüsü, işçi sınıfı ve ezilenlerin sosyal kurtuluş programı. Dünyada saflar bu şekilde ayrışıyor.

Rojava devrimi üçüncü programa dahildir. Ona karşı çıkanlar ikinci programın bayraktarlarıdır. Ne yazık ki, pek "sınıfçı" bir kısım solcu antiemperyalizm adına bu grubun destekçisidir.

Kapitalizmin Varoluşsal Krizi

Emperyalist küreselleşme aşamasındaki kapitalizm varoluşsal kriz yaşıyor. Bu sadece ekonomik değil, politik ve ideolojik bir krizdir de. Kronik işsizlik ve yoksulluk çitısı yükseliyor. Kapitalizm toplumsal rıza üretme yeteneğini yitirdi. Emperyalist küreselleşme politikaları herhangi bir toplumsal soruna çözüm getiremiyor. Mali sermayenin serbestçe dolaşım hakkı kazanması ve ulusal pazarların serbest ticaret yoluyla dünya pazarına bağlanması ile dünyanın bütün ülkelerinde orta sınıflardaki erime hızlandı. Emperyalist küreselleşmenin emper-

yalizmden en önemli farklarından biri budur. Emperyalizm döneminde ezen uluslar ve ezilen uluslar vardı. Emperyalist devletin işçi sınıfı da emperyalist sömürden nemalanıyordu. Sermayenin ucuz işgücü alanlarına akması ve kapitalizmin şiddetlenen varoluşsal krizi bu durumda değişikliklere neden oldu. Şimdi emperyalist uluslar ve ezilen uluslar yok, emperyalist dünya tekelleri ile onların çıkarına koşmuş devasa militarist emperyalist devletleri ve merkezinde işçi sınıfının durduğu ezilenler var.

Orta sınıfın dünya tekellerinin sert darbeleri ile sendelemesi, onun siyasi eğilimlerini yeniden şekillendirdi. O artık eski pozisyonunda kalamazdı. Emperyalist küreselleşme saldırısına karşı, Fransa'da Le Pen liderliğindeki faşist ulusal cephenin yükselişinin de, Ortadoğu'da IŞİD çetelerinin devlet inşasına girişebilecekleri bir toplumsal taban bulmalarının da altında bu gerçeklik yatar. Le Pen ve Bağdadi emperyalist küreselleşmeye verilen gerici tepkinin simgeleridir. Tıpkı kapitalizmin doğduğu ve geliştiği yıllarda loncaları ayakta tutmaya çalışan orta sınıfın gerici direnişi gibi. O günlerde kapitalizm ilerici bir rol oynuyordu, üretici güçleri geliştiriyordu. Bugünse emperyalist küreselleşmeyle orta sınıfları darmadağın ediyor, onları mülksüzleştirerek işçi sınıfının saflarına fırlatıyor, ama üretici güçleri geliştiremiyor, yıktığı orta sınıf yıkıldığıyla kalıyor.

IŞİD, toplumsal tabanı olan, bir çözüm programıyla ortaya çıkan politik bir harekettir. Onun gerici faşist niteliği bu gerçeği karartmamalı. Burjuva Türk devletinin beslemesi

çetelerden farklıdır. IŞİD emperyalist küreselleşmeye, kapitalizmin varoluşsal krizine Ortadoğu'dan verilen gerici bir yanittir.

Rojava devrimi ise emperyalist küreselleşmeye, kapitalizmin varoluşsal krizine verilen ilerici bir yanittir. Rojava devriminin de bir çözüm programı var. Antiemperyalizm tam da budur. Rojava devrimini desteklemeden, onu yanında saf tutmadan antiemperyalist olunamaz.

Devrimi ayakta tutmak ve onu IŞİD barbarlarına karşı savunmak için ABD ile girişilen taktik askeri işbirliğinin riskleri vardır. Emperyalistler devrimi yolundan saptırmak, kendi hegemonya mücadelelerinin bir aparatı haline getirmek için ellerinden geleni yapacaktır.

Devrimi ayakta tutmak ve onu IŞİD barbarlarına karşı savunmak için ABD ile girişilen taktik askeri işbirliğinin elbette riskleri vardır. Emperyalistler devrimi yolundan saptırmak, onu kendi hegemonya mücadelelerinin bir aparatı haline getirmek için ellerinden geleni yapacaktır. Bu çok ciddi bir risktir. Bunu engellemenin yolu siyasi ve askeri olarak bağımsız politik bir güç haline gelmekten, iktisadi, sosyal ve siyasi inşayı devrimci-demokratik temelde

hızlandırmaktan geçer. Bu da yetmez. Rojava kendi başına kaldıkça emperyalizmle baş edemez, Rojava devrimini hem tüm Suriye'ye hem de Ortadoğu'ya mal etmeden devrimi uzun süre ayakta tutmak mümkün olmaz.

O halde sınıf bilinci edinmiş Ortadoğu proletaryası ve ezilenlerine düşen, Rojava devrimini sahiplene-

rek emperyalistlere ve sömürgecilere karşı onun konumunu güçlendirmek, devrimin iktisadi, siyasi ve sosyal inşasına katılmak, bulunduğu ülkelerde Kürt ulusal devrimi ile ortak devrimci cephelerde buluşmak ve her yerde devrimci mücadeleyi yükseltmektir. Tutarlı antiemperyalizmin yolu buradan geçer.

"Bu ülkenin insanları hiçbir zaman umudunu kesmeyecek! Kazandık, gene kazanacağız!"

Figen Yüksekdağ

HDP eş genel başkanlığı ve vekilliği faşist saray iktidarı tarafından düşürülen Figen Yüksekdağ'ın, 4 Temmuz 2017 günü tutuklu olarak çıktığı duruşmada, savcılık iddianamesine verdiği cevabı yayınlıyoruz.

Bütün engelleri, zorlukları aşip buraya gelen başta kadınlar olmak üzere tüm katılımcıları, avukatlarımızı selamlıyorum. Zorlu engelleri aşarak buraya geldiler. Buraya gelmeyi başaramayanları da selamlamak istiyorum. Kimisi Diyarbakır, kimisi Adana dışında tutuldu. Buraya gelemeyen avukatlarım bile var, otobüsleri bağlandı, fiilen gözaltına alındılar.

Bugünkü yargılamanın siyasi anlamda, tarihsel anlamda yargılama olmadığını net biçimde görürüz. Siyasi bir taarruzdur yaşanan. Bana, şahsıma, temsil ettiğim partiye dönük bir taarruz, bir hücum vardır. Türkiye'de adalet mekanizmasından söz edemediğimiz için rutin bir yargı mekanizmasından da söz edemiyoruz.

Elbette Türkiye'de hiçbir zaman yargı sorunsuz gitmedi. Bizler de siyasi olarak eleştirdik ve eleştirdiklerimizi çözüm gücüne dönüştürmek için gittik, yasamada mücadele vermeye başladık. Yasama organında

Türkiye'nin hukuk devleti haline dönüşmesi için çalışmamız, emek vermemiz baltalandı. Türkiye'de bu faciayı sadece ben yaşamıyorum. Ülke sınırları içinde soluk almaya çabalayan her bir yurttaş yaşıyor. Bu acılar onlara yaşatılıyor.

Buraya girmeyi başaramayan, ciddi müdahalelerle karşılaşan arkadaşlarımız var. Doğal hakkını, açık yargılama hakkını kullanmak isteyen arkadaşlarımız, seçmenlerimiz var. Biraz önce gözlerimizin önünde iktidar mahkemeye müdahale etti ve buraya giren yabancı heyeti dışarı çıkardı. Saklama gereği duyulmuyor. Her gün demokratik siyasetin zemini zaten dinamitlendi. Bağımsız yargı tavrının, zemininin dinamitlenmesi için de her gün elinden geleni yapıyor.

Nur topu gibi bitmeyen bir OHAL yapmışlar, zaten onun yanı sıra sokakta 3 kişiyi bir arada yürütmeme gibi operasyonlar devam ediyor. Bugün Ankara valiliği bu mahkemeye çalışıyor. Ne kadar büyük

bir görev aşkı! Mümkünse burada Yüksekdağ'ın yargılandığından kimsenin haberi olmasın! Biraz önce gözümün önünde oldu. "Adalet bakanlığı kararıyla" ne demek? Adalet bakanı bu hakkı nereden buluyor kendinde? Ben Almanya'ya gittim. Yargılanan Türklerin duruşmasına katıldım. Bu siyasi iktidar kendisini, bu ülkeyi rezil etmeye vakfetmiş. Rezilliklerine bir rezillik daha eklediler.

Hukuktan bahsediyorlar. Hukuki savunmalar yapıyor, değerli avukat-

Biz bu sürece mahkum değiliz. Ben mahkeme salonlarıyla ilk defa karşı karşıya gelmiyorum. Ben ensesi kalınlarla ilk defa karşılaşmıyorum. Ben bu ülkede bir kadın olarak hep mücadele ettim ve zulmün her türlüünü gördüm. Daha fazlasını da görebilirim, sorun değil.

larım. Ama bu sürecin, benim yargılanmamın, bizim yargılanmamızın hukukla hiçbir alakası olmadığını herkes biliyor. Herkesin bildiği, kiminin izlediği, kiminin mağduru, kiminin müsebbibi olduğu bir süreç yaşıyoruz.

Bizler bu sürece mahkum değiliz. Ben mahkeme salonlarıyla ilk defa karşı karşıya gelmiyorum. Ben ensesi kalınlarla ilk defa karşılaşmıyorum. Ben bu ülkede bir kadın olarak hep mücadele ettim ve zulmün her türlüünü gördüm. Daha fazlasını da

görebilirim, sorun değil. 100 yıl ceza isteniyor. Emin olun birkaç ömrüm daha olsa aynı şeyleri yeniden yaparım. Yeter ki bir asra geçecek bir davamız olsun. Bizim bir asra geçecek davamız var, o da barış ve demokrasi davası.

Türkiye çok acı gördü, çok zulüm gördü ve artık çıkış istiyor. Ne zamana kadar bu iktidar konuşanı zorla bastırarak, hukuku devre dışı bırakarak yönetmeye devam edecek? Etrafımız kaynıyor. Etrafımız ateş çemberi. Kendilerini dokunulmazlık zırhıyla kuşatılmış ilahi bir varlık olarak mı görüyorlar?

Biz HDP olarak, Türkiye için bir çıkış projesi önerdik. Bakın dedik, dengeler değişiyor, etrafımız ateş çemberine dönmüş, zaten Türkiye'nin çözmediği kendi içinde önemli sorunlar var. En temel çıkış siyasi çözümdür. Başlatanlar da onlar, bitirenler de onlar, muhatap olanları yargılayanlar da onlar. Bu kadar büyük bir tutarsızlık olabilir mi?

Ama Türkiye'yi yöneten siyasi iktidar bu işi böyle yürütebileceğini düşünüyor. Bu kabul edilebilir mi? Biri-lerinin buna dur demesi gerekiyordu. HDP işte tarihsel olarak böyle bir rolle siyaset sahnesine çıktı. Türkiye'de çözümün, demokratik yaşamın partisi olmak. O süreçte görüşmeler, diyaloglar devam ederken, çatışmaların durduğu, ölümlerin yaşanmadığı yaklaşık iki buçuk yıl geçirdik.

Bu iki yıllık süreç, HDP 7 Haziran seçimlerinde yüzde 13 oy alınca, geri dönülemez ve hala dönemeyeceğimiz biçimde bozuldu. Çünkü siyasi iktidar barıştan, demokrasiden kendisine ekmek çıkmayacağını gördü.

7 Haziran'dan sonra ortalık kan deryasına döndü ve iktidar sahipleri gözümüzün içine baka baka, "400 vekil verseydiniz bunlar olmazdı" dedi. Biz o zaman bu mahkeme salonlarına geleceğimizi biliyorduk. Daha fazlasını da biliyorduk ya, Allah'ın sevgili kuluyumdur, bana "biraz daha yaşa" demiştir. O nedenle buradayım.

Sayırsız ölüm tehditleriyle, taammüden ölüm girişimleriyle karşı karşıya kaldık. Selahattin Demirtaş da aynı şekilde. Biz o tarihten itibaren bu ülkede barışın kazanabileceği tavrımızın saldırıya uğrayacağını biliyorduk. Tutuklanıncaya kadar da bu taarruzlar hiç bitmedi. Binlerce arkadaşımız gözaltına alındı, tutuklandı. Sadece biz tutuklandıktan sonra partimin 500 üye ve yöneticisi tutuklandı. Enis Berberoğlu ile birlikte tutuklu milletvekili sayısı 12. Bunları kimse unutmayacak. Figen Yüksekdağ'ı da, HDP'yi de kimse unutmayacak. Bunlar zulmün zorbalığıyla yazılıyor. Tarihin bir evresinde zulüm güçlüyse, direniş de onun kadar güçlüyse, asla unutulmaz. Ve mutlaka hesabı sorulur.

Karşımızda şöyle bir siyasi yapı var: tek adam, tek yargı, tek düşünce ve dışında kalan herkes terörist. Türkiye'de "terör örgütü" patlaması oldu, "terör propagandası" patlaması oldu. Bu, tarihsel kırılma anlamına gelir. İktidar hiçbir sorumluluk hissetmeden herkesi "terörist" ilan ediyor. Ama şunu hesaba katmıyor: bir ülkenin kendisine duyduğu güven açısından bu ne anlama geliyor? Bu, sosyolojik çürümedir. 100 bin "terör örgütü propagandası" yapan, 50 bin

"örgüt üyesi" var. Bir ülkede yüz binlerce "terör örgütü propagandası" yapan varsa, iktidarın dönüp kendisine, kendi propagandasına bakması lazım: "Acaba ben ne propagandası yapıyorum, Türkiye ne kadar kendine ait hissediyor?"

Türkiye toplumu anayasa değişikliği ile gelen rejim değişikliğine karşı. Bunun böyle olduğu bilinmesine rağmen, hiçbir şey yokmuş gibi davranmamızı bekliyorlar. Bu şizofren bir haldir. Ben bu ülkenin tek akıllısıyım demiyorum. Ama bu ülkeyi şizofrene çevirecekler.

Gayrimeşru bir anayasa; Türkiye toplumu onay vermiyor ama "yaptım oldu" diyor, silahı, gücü, yargıyı, devlet mekanizmalarını elinde tutanlar. Böyle bir zorlama sadece siyaset kurumunda değil, aynı zamanda tüm toplumsal yapı içinde ciddi travmalara yol açar. Bana göre, Türkiye'yi kendilerine benzetmeye çalışıyorlar, ama başaramayacaklar. Türkiye toplumu çok ciddi badireler atlattı, ama Türkiye toplumu hiçbir zaman böyle

zorbalar karşısında boyun eğmedi. Mutlaka tutacağı bir dal oldu. O dal HDP'dir, o dalı kırmak istediler.

Türkiye'de yurttaşların tutabileceği bir dal vardı ve bu dal yeşeren, güçlenen bir daldı. "Bu dalı kırsak sorun çözülür" dediler. Sorun çözüldü mü, biz buradayız. Ben buradayım; ha mecliste ha burada! Beni bu mahkeme salonlarına zorla getirenler utanacaklar. Beni bu mahkeme salonlarında halkımın temsil hakkını savunduğum için yargılayabileceğini sananlar yargılanacaklar. Bizim sak-

B unları kimse unutmayacak. Figen Yüksekdağ'ı da, HDP'yi de kimse unutmayacak. Bunlar zulmün zorbalığıyla yazılıyor. Tarihin bir evresinde zulüm güçlüyse, direniş de onun kadar güçlüyse, asla unutulmaz. Ve mutlaka hesabı sorulur.

layacağımız, gizleyeceğimiz bir şey yok. Haram oy, haram para yemedik. Birileriyle bir gün dost, bir gün düşman olmamışız. Bir o tarafa, bir bu tarafa dönmemişiz. Biz gayet rahat mahkemede bulunuyoruz, ama onlar rahat edemeyecekler.

Başkan, ben nasıl ikna olacağım adil yargılandığımdan? Benim ilk ceza aldığım davada karar çıktı, TV'de alt yazılar geçmeye başladı. Alt yazıyla birlikte içişleri bakanı dedi ki, "Figen Yüksekdağ'a sırtını dayaması için 4 duvar verdik." Ba-

kın, bir ülkenin içişleri bakanı bunu söylüyor. Sen mi verdin o 4 duvarı, sen mi verdin o kararı? Çıksak desek ki, kararı siz veriyorsunuz, hakimleri canlarından bezdiriyorsunuz, bunu söyleyin desek, bu kadar güzel itiraf edemezlerdi. Sonraki günlerde aynı mahkeme, milletvekilliğimin düşürüldüğü gün, benim hakkımda son savunmamı dahi almadan ceza vermek istiyordu. O gün karar vermesini avukatlarım engellemişler, hukuki olarak. Sonra vardığım sonuç şu: Benim milletvekilliğimin düşürüldüğü gün o mahkemeye karar çıkarması için talimat verilmiş. Aynı gün Selahattin Demirtaş'a ceza verildi. İdris Baluken yeniden gözaltına alındı, benim vekilliğim düşürüldü, bana da ceza vererek tabloyu tamamlamak istediler. Sanki bir merkez, bir hukuk masası var, tüm yargılama süreçlerini ince ince hesaplıyor, tüm ayrıntılarıyla planlıyor ve bunlar sahada karşımıza çıkıyor. Bizim bu mahkemelerde gerçek anlamda bir yargılama yapıldığını düşünmemiz olanaksız.

Türkiye'de bazı mekanizmalar normal işleyebilseydi, yargı mekanizması da siyaset mekanizması da normal güzergahında gitseydi, mahkeme salonunda da gerilimler yaşanmazdı. Bu mahkemenin diğerleri gibi olmayacağı da açık. Evet, sizin üslubunuz var, ama bu mahkemede haksız hukuksuz milletvekilliği düşürülmüş, temsiliyeti yargı kararlarının üstünde olan biri yargılanıyor.

Oy nedir, demokrasinin en temel kriteridir. Demokratik hukuk devletin temel ölçütü, seçme ve seçilme hürriyetini ne kadar uygulayıp uygula-

lamadığından geçer. Hayatın olağan akışı diye bir şey kalmamış ki! Hiçbir şey olağan akıyor. OHAL var, olağanüstü siyaset var, bürokrasi var, her şey olağanüstü.

Davalar açılabilir, yargılamalar yapılabilir. Milletvekilliği bittikten sonra, yasama süreci kapandıktan sonra hüküm uygulanır. Bizlerin tutuklanması ile beraber artık bu içtihat kaldırıldı. Nasıl yapıldı? Meclisteki haksız çoğunluk kullanılarak anayasa devrildi. Bakın, bu yanlış yapan partilerden biri kendisini yollara vurmuş adalet arıyor. İnsanlar oyunu sana emanet etmiş. Yargıya mı emanet etti, Van halkı oyunu? Beni 400 bin nüfuslu Van halkının yüzde 70'i seçti. 6 milyon yurttaş bizi seçecek, sonra 3 kişilik bir mahkeme heyeti hükmü yoktur diyecek ve benim vekaletim devre dışı kalacak.

Kendi sorununu ve krizini başkaları üzerine atmakta çok ustadır bu iktidar. Attılar mahkeme heyetinin üzerine. Korsan bir şekilde anayasa değişikliği gerçekleştirdiler, sonra sorumluluğu yargının üzerine atacaklar.

Bu kadar inandırıcılıktan yoksun bir şey olabilir mi? Hukuk, evrensel kriterler bunun neresinde? Bunun üzerinden hala siyasi operasyonları sürdürebileceklerini sanıyorlar, ama bu sürdürülebilir değil. Her tekçi rejim, kendisini her şeyin yerine koyan her rejim gitmiştir. Arkasında iyi izler bırakmadan, çoğunlukla kötü izler bırakarak gitmiştir. Bu iktidar için de aynı akıbet söz konusudur.

Ben, ben değilim ki! 6 milyonu hangi duruşma salonuna dolduracaksınız? Benim sözlerimin altına imza atan 6 milyon var. Hatta ben

onların sözlerini söylüyorum. 6 milyon insanı alacak duruşma salonu icat edilmedi ki!

Bu ülke çok büyük acılar yaşadı. Türkiye hala bunların kabuk bağlamayan yaralarıyla boğuşuyor. Bugün bir yara daha açtılar. Ölümçül bir yara açtılar. Siyasi iktidar "referandumdan çıktık, zaten iktidar cepte" diye düşünebilir, ama hiç de öyle değil. Biz ne için yargılanıyoruz? Çözüm yeri parlamento, siyaset yapmak gerek, tamam eyvallah. Ondan sonra, "Hop tamam, bu kadar

Türkiye'yi kendilerine benzetmeye çalışıyorlar, ama başaramayacaklar. Türkiye toplumu çok ciddi badireler atlattı, ama hiçbir zaman böyle zorbalar karşısında boyun eğmedi. Mutlaka tutacağı bir dal oldu. O dal HDP'dir.

olmaz". Siz demediniz mi mecliste siyaset yapın? E geldik, buyrun. O fezlekelerdeki sözlerin hepsini mecliste de söyledim ben.

Beni bu zamana kadar tanıdıysa Türkiye kamuoyu, herhalde biliyordur. Ben meclis kürsüsünde söylemeyeceğim sözü miting meydanında söylemem. Meclis kürsüsünde egemenin yüzüne söylemediğim sözü toplantıda, açıklamada söylemem. Sözümü 3 gün sonra inkar etmem. Her konuşmam meclis kürsüsünde savunulmuş sözlerdir. Kürsü doku-

nulmazlığı denen de, kürsüde söylenen sözlerin başka yerlerde tekrar edilmesi olarak tanımlanır. Bu evrensel bir tanımdır. Kürsüde söylediğim sözü her yerde onurla, gururla tekrar etmişimdir.

Parlamentoda söylediği sözlerden cayanlar hesap vermelidir. Dün bize söz verenler, demokratik siyaset, parlamentoda siyaset diyenler, o çağrılar yapanlar, Kürt halkını yıllarca oyalayanlar nerede? Onlar şimdi sadece savaş sözü söylüyor, dillerinden, ellerinden kan damlıyor.

Bizlerin tutuklanması ve HDP'ye dönük siyasi operasyonun başlamasıyla şu mesaj verildi: "Demokratik siyaset yapmayın, çok tehlikeli, mayınlı alan."

Ben gençlerin ne düşündüğünü merak ediyorum. Meclise gideceksin, yargılanacaksın, söylediğin sözlerden dolayı yargılanacaksın. Zaten iç tüzüğü değiştirmeye hazırlanıyorlar. Mecliste ağzını açmak, elini kaldırmak yasak. Biz, şükür, iyi günlerini gördük. Yarın öbür gün, sola sağa dönmek cezaya bağlanır. Bu da

iktidarın niyetini gösteriyor. Demokratik siyaset yapmayacaksınız mesajı verildi. Demokratik siyaset anlayışının gelişmesi onların önündeki en büyük engel. Cezalandırdıklarını sanıyorlar, bizler zulmün karşısında direnmeyi onur sayarız.

Hız. Ali demiş ya, "Direniriz, bu duruşumuzla bu saldırganlık karşısında direniriz, halkımızın duygusuna tercüman oluruz". Onur sahibi Türkiye yurttaşlarının bu zulmün karşısında direneceğinden eminiz. Bizler mahkeme salonlarında, hapis-hanelerde direniyoruz. Kimileri adalet için kilometrelerce yol yürüyor. Kimileri özgürlük, barış demekten vazgeçmeyerek direniyor. Kadınlar yaşamın her alanında kendilerine dayatılan haksızlığa karşı dimdik durarak direniyor.

Türkiye halklarının kazanma iradesi cezalandırılmak isteniyor. HDP eş başkanları, siyasetçileri nezdinde Türkiye halkları cezalandırılmak isteniyor. Türkiye'de barış ve demokrasi projesi uzak bir hayal, marjinal siyaset alanının konusu olarak

görülürdü. Başarıya ulaşmayacak bir alan, hep muhalefette kalmanın göstergesi olarak görülürdü. Ama 7 Haziran ile birlikte bu hayallerin gerçeğe dönüşebileceğine kendileri de inandı, bütün Türkiye'yi de inandırdı. HDP bütün Türkiye halklarının hayalden gerçeğe zaferidir. Tüm Türkiye halklarının hayallerinin başarıya dönüşmesi hikayesidir. Bu hikayeyi zulümle noktalamak istediler. Ama çok şükür, o hayaller hala hayatta. Hayal etmeyi ve kazanmayı bilenler oldu hep. Bu ülkenin insanları hiçbir zaman umudunu kesmeyecek. Kazandık, gene kazanacağız! Bu karanlık günlerin geçeceğine yürekten inanıyoruz.

Kadınlara gözdağı vermek istediler. Kadınlar Türkiye'de kazandıkları her hakkı diş diş bir mücadeleyle kazanmıştır. Hayatımız hiçbir zaman kolay olmadı. Evde de, siyasette de hiçbir kadının yaşamı kolay olmadı. Ama bu kötü şey bize iyi bir şey öğretti; tüm zorluklara karşı birlikte mücadele etmeyi.

Kadınların bu kolektif direnci HDP'de bir siyasi güce dönüştü. Kadınlar her yerde güçtür. Görünür, görünmez bütün alanlarda emeği vardır, ama merkezi siyasette kadının gücü bu kadar görünmemişti. Ne zaman ki HDP eş başkanlık sistemini Türkiye siyasetine yerleştirdi, meclise kalabalık kadın vekiller ile girdi, o zaman HDP'nin önünü keserek kadınların da önünü kesmek istediler.

Bana dönük gerçekleştirilen siyasi linç operasyonlarında en çok hedef alınan özelliğim cinsiyetim, kadınlığım oldu. Biz bu zihniyete karşı ömrümüzce mücadele ettik. "Bir kadın

olarak sus, fazla konuşma" diyen bir zihniyet kadının merkezi siyasette güç olmasına tahammül edemez. HDP merkezi siyasette, mecliste bu kadar büyük bir güç olunca kadınların kolektif gücü de meclise taşındı. Bizim ilk yaptığımız, mecliste kadın parlamento grubu kurmak oldu. Bu kadın parlamento grubu kendi toplantılarını yaptı, kadınların taleplerini meclis kürsüsüne taşıdı. Kadınların taleplerinin doğrudan merkez siyasete aktarılmasını sağlayan bir

Onur sahibi Türkiye yurttaşlarının bu zulmün karşısında direneceğinden eminiz. Bizler mahkeme salonlarında, hapisanelerde direniyoruz. Kimileri adalet için kilometrelerce yol yürüyor. Kimileri özgürlük, barış demekten vazgeçmeyerek direniyor.

kanal açıldı. Ama geldiğimiz noktada partimize karşı başlayan operasyonların ardından milletvekilliği düşürme hareketine ilk maruz kalan ben oldum. İki milletvekilimiz var milletvekilliği düşürülen, biri ben, diğeri Diyarbakır'dan kadın milletvekili Nursel Aydoğan. Bunları tesadüf olarak görmem mümkün değil. Siyasi iktidarın sistematik kadın düşmanlığının göstergesi.

Şunu söylüyorlar: "Bir kadın olarak benim çizdiğim sınırları geçme, benim belirlediğim ses tonu dışında

konuşma, beni kendinin eşiti olarak görme". Bana ve kadın siyasilere bunu söylediler. Ama diğer taraftan, kadınların sözleri, eylemleri karşısında, bu söz ve iradeyle eşit, ona denk bir söz ortaya koymadılar. Sözü sözüme denk değil. Sözü kifayetsiz, düşüncesi kifayetsiz, niteliksiz. Sözü, bilinci, siyasi duruşu kadının siyasi duruşuna eşit değil. Evet, ortada bir eşitsizlik var, ama bizim zayıflığımızdan değil, erkek egemen siyasetin zayıflığından kaynaklı bir eşitsizlik. Onlar kadının özgür gü-

Kadınlara gözdağı vermek istediler. Kadınlar Türkiye'de kazandıkları her hakkı diş diş bir mücadeleyle kazanmıştır. Hayatımız hiçbir zaman kolay olmadı. Ama bu kötü şey bize iyi bir şey öğretti; tüm zorluklara karşı birlikte mücadele etmeyi.

cüyle baş edemeyecek güçteler. Benim sözümle baş edemeyenler bugün beni hapsedebiliyor. Biz bu adaletsizliğe karşı mücadele yürütüyoruz. Adil olan, kadınlar, Aleviler, işçiler, emekçiler için demokrasi ve barışın yoludur. Türkiye'de gerçek anlamda demokrasi tesis edilmezse, kimse için adalet olmayacak. Bugün bizleri adaletsizlikle karşı karşıya bırakanlar adalet arayacaklar.

Çok kötü iktidar görmüştür bu memleket, ama adalet kavramını kendi tabelasına dönüştüren bir par-

tiyi ilk defa görmüştür. Adalet sadece iktidar partisinin tabelasında var.

4 gün önce duydum basından, iş insanları hakimın karşına çıkıyor, AKP'liler rüşvet karşılığı kendilerini bırakabileceklerini söylüyorlar. Mahkeme koridorlarında ailesiyle pazarlık yapıyor. Bu cüreti nereden buluyor bir partinin ilçe yöneticisi? Bir partinin ilçe yöneticisi yargıyı yönetmeye kalkıyorsa, bu memlekette adalet sadece bir tabeladır. Bugün beni savunma yapmadan önce yorup, savunmayı kısaltma yöntemi izlediniz.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: HDP bu ülkenin geleceğidir. Ben de bu partinin tutuklu eş genel başkanı olarak, HDP'nin, Türkiye'nin bugünü ve geleceği olduğunu en net şekilde yeniden ifade ediyorum. Biz olduğumuz müddetçe bu topraklarda umut tükenmeyecek. Hayallerini zafere dönüştüren insanlar tükenmeyecek. Çoban çocukları, benim gibi köylü kızları milletvekili olacak. Biz olduğumuz müddetçe kadınlar, işçiler, emekçilerin merkezi siyasette sesi olacak. Türkiye'de merkezi siyaset para sahibi bir avuç elitin, para babasının malı olmayacak. Bizim tek suçumuz bu. Dedik ki, meclis sizin babanızın malı değil. Köylü kızı Figen de gelir, milletvekili olur. Şırnak'taki çobanın oğlu Ferhat da gelir, milletvekili olur. Bir işçi de gelir, milletvekili olur dedik. Buraları size bırakmayacağız dedik. Bu nedenle cezalandırılıyoruz.

7 Haziran'da yüzde 13 almasaydık bizi idare edebilirdi, ama bu sınırları tanımadık. Çünkü biz korkuyla siyaset yapmıyoruz. Kaybetmekten

korkmuyoruz. Kaybedersek ayağa kalkarız, zaferler için yürümeye devam ederiz. Kazanırsak da daha büyük kazanmak için gene yürümeye devam ederiz. Düşüncelerimize inanmaktan vazgeçmeyiz. Ama siyasi iktidar tüm düşüncesini hep kazanmak üzerine kilitlemiş. "Meclisin, devletin benim dışımda sahibi olmasın" diyor. "Tek sahibi ben olayım" diyor. Hiç kimseyle ortak olmaya niyetleri yok, toplum kavramları yok. Haris, açgözlü bir iktidar var. Biz de onun o mülkiyetçiliğini, o tavrını çiğnedik geçtik. Sınırları da aşarız, eş genel başkanlık da uygularız, kadınlardan grup da kurarız dedik.

Bu yargılama tarihte anılacak bir yargılama ve bu süreç yarını belirleyecek bir süreçtir. Biz, bu süreçte söylediğimiz sözlerin değil, bizleri bu mahkeme salonuna getiren anlayışın yargılanması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'deki yargı da, siyaset de bu tavrı hak etmiyor. İktidar çözemediği bütün sorunları yargının önüne boca ediyor, maşa olarak kullanıyor. Yargıyı da siyaset kurumunu da kurban ediyor. Geriye dönüp baktıklarında, sarayları, tek başına iktidarlara kalıyor. Bu da demokrasi değildir.

Ben fezlekelere konu olan sözleri söyledim, yine söylerim. Hepsi çözüm gayesiyle söylenmiş sözlerdir. Bu sözleri söylediğimiz için bizi yargılayanlar bunun hesabını vermeli. 7-8 fezleke derlenmiştir. En kritik olanı DTK kongresinde söylediğim sözdür. "Türkiye'de savaş olmadan çözüm sağlanabilir" dedik. Bu çözümün yolunu, yöntemini önerdik. Anayasa tartışılırken

nasıl bir anayasa önerdiğimizi paylaştık, bunu da dünya aleme ilan ettik. Doğru, Türkiye'deki rejimin demokratik tahribatını içeren sözlerdi. Türkiye'de barış sorumluluğunu birilerinin üstlenmesi, risk alması gerekiyordu. Siyasi iktidar risk almadı. Biz birileri risk almalı dedik ve o çağırışı yaptık.

İddianamede saçmalık silsilesi olarak tanımlayacağım şeyler var. Terör örgütü yöneticiliğiyle itham ediliyorum, DTK yöneticisi olmam hasebiyle. İddianameyi hazırlayan

Ben de bu partinin tutuklu eş genel başkanı olarak, HDP'nin, Türkiye'nin bugünü ve geleceği olduğunu en net şekilde ifade ediyorum. Biz olduğumuz müddetçe bu topraklarda umut tükenmeyecek. Hayallerini zafere dönüştüren insanlar tükenmeyecek.

savcıya, size bir kere daha söylemek istiyorum. Biz eğer bir örgüt kurduysak, bir örgütün yöneticisi olduysak, onu çatır çatır savunuruz. Bakın HDP'yi nasıl savunuyorum. DTK yöneticisi olduğum iddiasını tüzüğündeki "her milletvekili doğal delegedir" ifadesine dayandırıyorlar. Bu kadar komik bir şey olamaz. DTK yöneticisi olsam bunu göğsümü gere gere söyledim, olmadan da DTK'yi savunuyorum. Kayıtlara geçsin; DTK demokratik bir kurumdur, çözüm için çalışmıştır, devletin

temasa geçtiği bir kurumdur, terör örgütü ilan edilemez. Ben bir siyasi partinin eş genel başkanım. DTK savunulamayacak bir örgüt mü? Ben yöneticisi olduğum örgütü savunamayacak bir profile mi sahibim? Bu kadar derme çatma bir iddia! Hukuki bir savunma yapmayı da gerekli ve yararlı görmüyorum.

Sokağa çıkma çağrısı kadar meşru bir çağrı yoktur. Yaptık, yine yaparız. İktidar da yapıyor. Biz insanlara silahlanın çağrısı yapmadık. Siyasi iktidar da sokağa çıkma çağrısı yapıyor. İktidar bizi sokağa çıkma çağrısı yapmakla suçlayarak kendi suçunu örtmeyi amaçlıyor. O dönemde hangi paramiliter güçler sokaktaydı, hangi silahtan hangi kurşun çıkmıştı? Biz bunları biliyoruz. Bunların

hepsini ayrıntılarıyla ortaya koyacağız. Dikkate alacak bir mahkeme bulur muyuz, Allah kerim. Ama tarihe geçecek. Provokasyon yaptılar, “HDP’nin hem ivmesini keselim, hem de sorumluluğumuzu onlara boca edelim” diye oluşturulmuş bir iddiadır bu. O üzücü süreçte ölenlerin çoğu HDP’lidir. Bize bu zulmü yaşatanlar utanmadan bizi suçluyorlar. Ama gerçekler inatçıdır. Bizim canımızı yaktılar, yakmaya devam ediyorlar, hesabını vermemek için yalan beyanlarla ilerleyebileceklerini sanıyorlar.

Duruşmanın devamında, her iddia karşısında ayrıntılı, somut kanıtlarıyla, hatta tanıklarıyla değerlendirmelerimi yapacağım.

Jeremy Corbyn Ve Sınıf Etkeninin Siyasete Geri Dönüşü

Alp Altınörs

2008-2011 ABD-Avrupa ekonomik bunalımları ve on yıldır süren Büyük Durgunluk, sınıfsal çelişki ve çatışmaları yığinsal ölçekte belirginleştirdi. İşsizlik ve geleceksizliği en ağır biçimde yaşayan gençlik kitleleri radikalleşti, sola yöneldi. Muğlak bir sosyalizm söylemi gençlik arasında yayılmaya başladı. İşte bu koşullarda, Bernie Sanders, Jeremy Corbyn gibi yaşlı liderler “sosyalist” söylemlerle ortaya çıkınca, milyonlarca genci etraflarında buldular.

Britanya siyasetinde AB referandumuyla başlayan çalkantı 8 Haziran seçimleriyle devam etti.

Halefi David Cameron’ın başlattığı AB’den çıkış politikasını yüksek bir meclis çoğunluğuyla sürdürmek için beklenmedik bir anda erken seçimin düşmesine basan başbakan Theresa May, meclis çoğunluğunu kaybederek, ummadığı bir yenilgi aldı. Bu yenilginin arkasında, hiç kuşkusuz, Jeremy Corbyn liderliğinde İşçi Partisi’nin yükselişi vardı.

Jeremy Corbyn’i, İşçi Partisi’nin sol, muhalif kanadında bulunan, Filistin, Güney Afrika, İrlanda, Irak, Kürdistan dayanışma kampanyalarında yer alan bir milletvekili olarak tanıyoruz. Corbyn, “partinin kemer sıkma karşıtı kanadını temsilen” İşçi

Partisi başkanlığına aday olduğunda hiç kimse ona şans tanııyordu. Adaylık için ihtiyacı olan 35 milletvekili imzasını güçlkle toplayabildi. Onun için imza verenlerin bir kısmı da, bunu Corbyn’i destekledikleri için değil, sırf liderlik yarışında demokratik çeşitliliğe hizmet etmesi için yapmışlardı. Ne var ki, Corbyn aday olur olmaz, özellikle partinin işçi sınıfı tabanında ve gençlik kitleleri içinde büyük bir ilgi gördü ve beklenmedik şekilde başkan seçildi. Corbyn, parti üyelerinden, yüzde 59,5 oranında, yani üç rakibinin toplamından daha fazla oy aldı.

Partinin neoliberal kurumsal kimliği Corbyn’i kabullenmek istemedi. Meclis grubunun Corbyn’e güvensizlik oyu vermesiyle¹ parti başkanlığı

[1] Meclis grubunun “güvensizlik” oylamasında 172 milletvekili aleyhte, 40’i lehte oy kullandı. Güvensizlik oyu, partinin aristokratik üst kademelerinin ve Blair dönemi neoliberallerinin Corbyn’e karşı darbe girişimiydi. Grubun sözcülerinden Lord Blunkett, “Bu liderle ilk seçimde partimiz yok olacaktır” diyordu. (<http://www.bbc.com/news/uk-politics-36647458>)

Seçim yılı	Tory oyu	Labour oyu	Tory %	Labour %	Tory Mv.	Labour Mv.
2015	11,299,959	9,347,304	36,8%	30,4%	330	232
2017	13,636,690	12,877,869	42,3%	40,0%	317 (-13)	262 (+30)

(Tory = Muhafazakar Parti, Labour = İşçi Partisi)

ğı seçimleri yenilendi, ne var ki partiye akan yeni üyeler ısrarla Corbyn diyordu. Nihayet, Theresa May erken seçim kararı aldığı anda, belki de, Corbyn'in seçim başarısı elde edemeyeceğini öne süren Blairci ekibin söylemlerine güveniyordu! Ama sonuç hiç de beklediği gibi olmadı. Corbyn'in "sosyalist" söylemleri ona görülmedik bir seçim başarısı kazandırdı. Theresa May'in, Margaret Thatcher'ın izinden, bir "Yeni Demir Lady" olma hayalleri sandığa gömüldü; kendisinin yeni lakabı "Teneke Lady" oldu. (Tablo)

8 Haziran seçimlerinde, Tony Blair döneminden bu yana sürekli kan kaybeden İşçi Partisi, ilk kez muhafazakar sağ karşısında alternatif bir güç olarak çıkış yapabildi. Corbyn'in liderliği altında, İşçi Partisi yeniden sosyal demokrat çizgiye doğru yöneldi. Ekonomik programda sağ-sol özdeşliğine son verdi. Sınıf ögesi yeniden siyasetin asli bir unsuru haline geldi.

Kapitalizmin varoluş bunalımı koşullarında, neoliberalizm bir siyasal eğilim olarak, yarı ölü hale gelmiştir. Bütün seçimlerin mağlubu "neoliberal merkez" siyasetidir. Neoliberal politikaların işçi, yoksul halk yığın-

larının hayatlarında yarattığı ağır yıkım, gençliğin kitlesel itirazları, siyasette etkin bir öge olmuştur. Bu ögeyle bir biçimde etkileşim kuran partiler yükselirken, halen neoliberalizmin şampiyonluğunu yapan partiler ise kaybetmektedir. Sağda reaksiyoner, popülist, faşizan partiler yükselirken, solda da halkçı, sosyal demokrat, sosyalizan parti ve liderler yükseliştir. ABD'de Trump'ın karşısında Bernie Sanders, Fransa'da Le Pen karşısında Melenchon, Britanya'da Theresa May karşısında Jeremy Corbyn...

Kapitalist merkezlerde görelî "sınıf barışı", 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla son bulmuştu. Sosyal devletin yıkılması, işçi sınıfının sendikal, sosyal hakları üzerinde ağır saldırılar, son 30 yılı belirledi. O dönemde Margaret Thatcher, Britanya işçi sınıfını ağır bir yenilgiye uğratarak neoliberal programı uyguladı. Sermayenin küresel ölçekteki genişleyici dalgası, bir dönem, biriken sınıfsal çelişkilerin üstünü örttü. Ancak, özellikle 2008-2011 ABD-Avrupa ekonomik bunalımları ve on yıldır süren Büyük Durgunluk, sınıfsal çelişki ve çatışmaları yığınsal ölçekte belirginleştirdi.² Özellikle

[2] 2007-2008 krizinden bu yana, OECD üyesi ülkeler arasında, reel ücretlerdeki en büyük düşüş Britanya'da yaşandı. Ücretlerde yaşanan yüzde 10,4'lük düşüş, Yunanistan'a denkti. Bir yandan da ücretlerin dondurulması, sıfır saatli (belirsiz süreli) çalışma, taşeron işçilik gibi biçimler hızla yayılıyordu. Muhafazakar hükümet, kamu harcamalarını GSYİH'nin yüzde 35'ine (ABD'dekine eşdeğer şekilde ve Britanya'da 1930'lardan beri en düşük seviyeye) indirmeye çalışırken, sosyal yardıma yönelik kapsamlı bir saldırı, dünyanın en zengin altıncı ekonomisinde aşevlerinin artmasına yol açtı. İngiltere'de 2012-2014 yılları arasında, orta gelirli hane halklarının sayısı yüzde 27 azalırken, yoksul hane halklarının sayısı yüzde 60'lık bir artış yaşandı. (Kaynak: <http://www.wsws.org/tr/2017/jan2017/reso-j09.shtml>)

le işsizlik ve geleceksizliği en ağır biçimde yaşayan gençlik kitleleri radikalleşti, sola yöneldi. Belirsiz, muğlak bir sosyalizm söylemi gençlik kitleleri arasında kulaktan kulağa yayılmaya başladı. İşte bu koşullarda, Bernie Sanders, Jeremy Corbyn gibi yaşlı liderler “sosyalist” söylemlerle ortaya çıkınca, milyonlarca genci etraflarında buldular. Muazzam bir gençlik enerjisi bu liderleri hızla öne çıkarttı. Corbyn-Sanders tarzı “sosyalizmin” içeriği bir yana, ABD ve Britanya gibi antikomünizmin çok güçlü olduğu ülkelerde sosyalizmin kitlelere “bulaşması” son derece ilerici bir durumdu. ABD’de Demokrat Parti elitleri “aşırı” Bernie Sanders’ı bir biçimde saf dışı bırakmayı “başararak”, yerine neoliberal Hillary Clinton’ı aday yaptılar. Sonuç, Trump karşısında aldıkları yenilgi oldu. Oysa kamuoyu araştırmaları, Clinton’ın aksine, Sanders’ın Trump’ı farklı biçimde yeneceğini gösteriyordu. Britanya’da ise İşçi Partisi elitleri Corbyn’i devirmekte başarısız oldular. İşçi sendikalarının Corbyn’i desteklemesi, yüzbinler-

ce yeni insanın partiye üye olarak Corbyn etrafında kenetlenmesi sayesinde neoliberaler Corbyn’i sineye çekmek durumunda kaldılar. Sonuç, ABD’dekinin aksine, Muhafazakarların yenilgisi oldu.

Tony Blair, Ed Miliband ve diğer neoliberalere göre, sosyalizm dinazorluktur, sadece kapitalizmi değil, aynı zamanda neoliberal piyasa bağnazlığını savunmayan bir sol partinin seçimlerde hiçbir şansı yoktur, Corbyn gibiler Muhafazakarların başarısına hizmet etmekten başka bir işe yaramazlar vs. Ama 8 Haziran seçimleriyle, neoliberal piyasacı dogma küresel çapta bir yenilgi aldı. *The Economist*’in tanımlamasıyla, “Blair dönemi 8 Haziran’da bitti”. Sol eğilimdeki kitlelerin zihinlerindeki “neoliberal” prangalar kırılıyor, Soğuk Savaş döneminin cürufu temizleniyor, sosyalizme dair önyargılar geriliyor, sınıf mücadelesi fikri yeniden yükseliyor. Bu kitlesel değişimin (yavaş da olsa) aydınlar arasında da etkisi görülüyor.

Corbyn’in başlattığı hareketin, seçimlerden mağlup çıkan Theresa

May'ı daha fazla geriletmesi, nihayet hükümetten devirmesi son derece olasıdır. Brexit görüşmelerine eli güçlü gitmeye çalışırken, hükümet çoğunluğunu yitiren ve Kuzey İrlandalı faşistlerin (DUP)³ desteğiyle azınlık hükümeti kurmak durumunda kalan Theresa May'in siyasi ömrü fazla uzun görünmüyor. Peki, yakın gelecekte Britanya'da hükümet kurması da olasılık dahilinde olan Corbyn liderliğindeki İşçi Partisi'nin programı nedir?

Sol eğilimdeki kitlelerin zihinlerindeki “neoliberal” prangalar kırılıyor, Soğuk Savaş döneminin cürufu temizleniyor, sosyalizme dair önyargılar geriliyor, sınıf mücadelesi fikri yükseliyor. Bu kitlesel değişimin aydınlar arasında da etkisi görülüyor.

“Azınlık İçin Değil Çoğunluk İçin”

Corbyn yeni bir seçim programı hazırlamaya başladığında, program daha parti meclisinde tartışılırken, partinin neoliberal unsurları bunu basına sızdırarak bir skandal yaratmaya çalıştılar. Beklentileri, bu “aşırısı” programa karşı toplumdan büyük bir tepkinin yükseleceği yönündeydi.

Oysa tam tersi oldu. Özelleştirilen devlet işletmelerinin yeniden kamulaştırılması (posta, su, elektrik idareleri, demiryolları), büyük şirketlerin ve zenginlerin vergilendirilmesi, “sıfır saat” adlı geçici-güvencesiz çalışma programının sonlandırılması, sosyal kesintilere son verilmesi gibi maddeleri halktan büyük destek gördü. Brexit oyu veren işçilerin ve gençlerin gerçek talepleri, İşçi Partisi'nin yenilenen programının daha da ilerisindeydi. Soğuk Savaş döneminden kalma önyargılar ve kalıplar kırılmış, kapitalist bunalımın yarattığı koşullarda kitleler “sosyalist” sloganlara daha açık hale gelmişlerdi.

Hiç kuşkusuz, Corbyn liderliğindeki İşçi Partisi'nin programı, sosyalist bir program değildir. Kapitalist sistemi temel alan, mevcut neoliberal düzende kısmi değişiklikler öngören bir programdır. “Azınlık için değil, çoğunluk için” başlıklı bu bildirge⁴, Büyük Durgunluk'tan bir türlü çıkamayan, üretim ateşi sönmüş, gençlerine istihdam yaratamayan bir ekonomide kimi reformlarla canlılık yaratmayı amaçlamaktadır.

İşçi Partisi, bu programda kendisini “küçük işletmelerin partisi” olarak tanımlamaktadır (işçi sınıfının partisi olarak değil!).⁵ 10 yıllık bir süre içinde, 250 milyar sterlinlik bir altyapı yatırım fonu yaratılması, İngiliz kapitalizminin altyapılarının yenilenmesi, ekonomiye üretkenlik

[3] DUP, İngiliz sömürgeciliğinin İrlanda'daki işbirlikçilerinden, Ulster Direnişi adlı paramiliter çetenin maskesi olan Protestan Birlik Partisi'nin devamıdır. (Hüda-Par benzeri bir parti.) Muhafazakar Parti'nin kurduğu azınlık hükümeti, fiilen DUP'a bağımlıdır, zira DUP'un desteği şartlı ve çıkarılacak yasaların her biri üzerinde karşılıklı anlaşmaya bağlıdır. DUP'un elde ettiği bu gücün Kuzey İrlanda'da Katolik-Protestan gerilimini yeniden yükseltmesi de olasılık dahilindedir.

[4] Partinin yeni seçim bildirgesinin tam metnine şu linkten ulaşabilirsiniz: <http://www.labour.org.uk/page/-/images/manifesto-2017/labour%20manifesto%202017.pdf>

[5] “Labour is the party of small businesses”, s. 18

İşçi Partisi (Labour Party)

İşçi Partisi, İngiltere'nin çok güçlü sendikal hareketine dayalı olarak, 1900 yılında kuruldu. 1920'lerde Liberal Parti'yi geride bırakarak, Muhafazakar Parti'ye karşı ana muhalefet partisi oldu. İşçi sınıfı kitlelerinden aldığı oylarla iktidara yürüdü ise de, İngiliz emperyalizminin politikalarını uyguladı. Ekim devriminin işçi sınıfı ve ezilenlere yeni bir hayat penceresi açtığı koşullarda, İngiliz mali sermayesiyle birlikte sosyalizmin engellenmesi için aktif biçimde çalıştı. Ramsay MacDonald'ın başbakanlığında, 1924'te ve 1929-31 arasında azınlık hükümetleri kurdu. İkinci Emperyalist Savaş döneminde savaş koalisyonlarında yer aldı. Savaş sonrasında ise Clement Atlee başbakanlığında çoğunluk hükümeti kurdu (1945-1951). 1964-1970 (Harold Wilson) ve 1974-1979 (Wilson-Callaghan) hükümetleri de bu parti tarafından kuruldu.

Soğuk Savaşın Batılı emperyalizmin zaferiyle bitmesinin ardından, İşçi Partisi de Tony Blair başkanlığında "Üçüncü Yol" başlıklı yeni bir politikalar dizisini benimsedi, emperyalist küreselleşme ve neoliberalizmin bayraktarı oldu. 1997 ila 2010 yılları arasında Britanya'yı yöneten Tony Blair ve Gordon Brown hükümetleri döneminde işçi sınıfı devasa kayıplar yaşarken, İngiliz mali sermayesi ihya edildi. Tony Blair'in Üçüncü Yol politikaları, Avrupa burjuva solunun neoliberal çizgiye çekilmesinde kritik bir rol oynadı.

aşısı yapılması, ekonomi programının anahatlarıdır. İşçi Partisi, özel sektörü, özellikle de küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri teşvik etmeyi vad ediyor. Keza işçilerin iflas eden işletmeleri satın almaya teşvik edilmesi, kooperatif işletmelerinin iki katına çıkartılması da programda yer alıyor.

Marx, "*Kar oranı, yani sermayenin görelî büyümesi, her şeyden önce sermayenin tüm yeni, bağımsız gruplar oluşturan sürgünleri için önemlidir. Ve sermaye oluşumu, tümüyle, kar oranını kar kütlesiyle telif edebilen az sayıdaki yerleşik büyük sermayelerin eline düşecek olsa, üretimin canlandırıcı ateşi tümüyle sönerdi. Bu ateş ölürdü. Kapitalist üretimde kar oranı itici güçtür ve yalnızca karlı şekilde üretilebildikle-*

ri sürece, karlı bir şekilde üretilebilen şeyler üretilir."⁶ diyordu.

ABD gibi Britanya da, kapitalizmin üretim ateşinin söndüğü ülkeler arasındadır. Bu ülkeler, ancak diğer ülkelerde (özellikle Çin, Hindistan gibi sanayi ülkelerinde) yaratılan değerlerin mali sermaye vurgunlarıyla ele geçirilmesi yolundan ekonomilerini ayakta tutuyorlar. 2008 krizinin ana merkezi, üretkenlikten kopmuş bu emperyalist merkez ülkelerdi.

İşte İşçi Partisi, kapitalizmin üretim ateşini yeniden harlandırabilmek için, tam da "*sermayenin yeni sürgünlerini*" teşvik etmeye çalışıyor. Küçük çaplı işletmeler ne ölçüde teşvik edilir ve geliştirilirse, tekel-ler de o denli geniş bir taban üzerine oturabilir. Sermayenin tabanında yaratılacak bu canlılık, öncelikle te-

[6] Karl Marx, Kapital, III. Cilt, Yordam Kitap, çev. Mehmet Selik ve Erkin Özalp, 1. Baskı, Haziran 2015, s. 263

kellerin çıkarına olacaktır. Kaldı ki, kapitalizmin bugünkü aşamasında, 1970'lerdeki tekeller-küçük işletmeler ayrımının çok da anlamı kalmamıştır. Zira kar oranlarının geldiği dip seviyesinde, “kar oranını kar kütlesiyle telafi edebilmek” için küçük işletmeler de tekeller kadar, hatta onlardan da vahşi sömürü yöntemleri kullanıyorlar, işçi emeğini ve doğayı en ağır biçimde sömürüyorlar. Üretim ölçekleri ne kadar küçük olursa, sömürü yöntemlerinde o denli vahşi olmak zorundalar. Mutlak

Sosyal demokrasinin özü, sınıf uzlaşmasıdır. Özellikle kapitalist sınıfın tutarlı ve kararlı bir saldırısı altında, sosyal demokratlar işçi sınıfı taleplerinden hızla vazgeçme, bunlardan tavizler verme eğilimindedirler.

artideğer sömürsünü (iş saatlerinin uzatılması) en acımasız biçimde uygulayan bu işletmelerdir. Gerçekte, hemen her küçük işletme bir tekelin taşeronudur, alt-işletmesidir (*sub-contracting*). Ayrıca, bankalar bütün sanayi işletmelerinin kolektif patronudur, vs. Dolayısıyla, küçük işletmelerin tekellerin hilafına geliştirilmesi söz konusu değildir. Tersine, küçük işletmelere aktarılan her kay-

nağın nihayetinde tekelleri canlandırması, onlara hayat aşısı yapması kaçınılmazdır.

Corbyn'ın teşvik ettiği yeni programda, işçi sınıfının birçok ekonomik talebi de yer almaktadır. İşyerlerinde ücret makaslarının en fazla 20:1'le sınırlanması, üst yöneticilerin ücretlerinin kısıtlanması, sendikaların ve toplu sözleşme düzeninin güçlendirilmesi, güvencesiz çalışmanın sınırlandırılması, eğitim harçlarının kaldırılması, sağlığa geniş kaynaklar ayrılması, özelleştirmelere son verilmesi, posta-su-elektrik-demiryolları işletmelerinin yeniden kamulaştırılması vb.

Fakat sosyal demokrasinin özü, sınıf uzlaşmasıdır. Özellikle kapitalist sınıfın tutarlı ve kararlı bir saldırısı altında, sosyal demokratlar işçi sınıfı taleplerinden hızla vazgeçme, bunlardan tavizler verme eğilimindedirler.⁷

Nitekim Corbyn daha şimdiden zikzaklar yapmaya başladı. Seçimlerde öğrencilerin harç borçlarını iptal etmeyi vaat etmişti. Şimdi ise bunun 100 milyar sterlin tutarında bir meblağa denk geldiğini öğrendiği için bu borçların silinmesinin mümkün olmadığını açıkladı.⁸

Corbyn, muhalefet döneminde sıkı biçimde karşı olduğu Trident nükleer silah programının yenilenmesine, parti başkanı olduktan sonra, milletvekillerini oylamada serbest bırakarak yol verdi (Temmuz 2016). Corbyn bireysel olarak hayır oyu verse de, milletvekillerinin dörtte üçü (47'ye karşı 140) Trident'e onay

[7] Örneğin, Yunanistan'da SYRIZA, iktidara gelmeden önce açıkladığı Selanik programında “Bütün bankaların ulusallaştırılacağını” ilan ediyordu!

[8] <http://www.bbc.com/news/uk-politics-40697326>

verdi. Ki bu program, hem topluma 31 ila 200 milyar sterlinlik⁹ maliyetiyle Britanya yoksullarının sırtında devasa bir yük, hem de Britanya emperyalizminin en saldırgan ifadesiydi. Keza Corbyn, Suriye'ye yönelik askeri müdahale oylamasında da milletvekillerini serbest bıraktı. Böylece iki kritik konuda, militarizm karşıtlığından geri adım attı.

Kaldı ki, İşçi Partisi'nin yenilenmiş programında da (kaya gazı çıkarımlarının yasaklanması, düşük karbonlu enerji biçimlerinin esas alınması gibi ilerici taleplerin yanı sıra), örneğin, nükleer enerji santrallerinin korunması, hatta yeni nükleer enerji yatırımları gibi maddelerle, daha şimdiden hakim sermaye birikim rejimiyle uzlaşmalar göze çarpmaktadır.

Fakat özelleştirmenin adeta bir yeni din haline getirildiği 30 yıllık bir dönemin ardından “yeniden kamulaştırma” talebini gündeme getirmiş olması dahi İngiliz mali sermayesinin öfkesini bu programın üzerine çekmeye yetti.

Kadın ve LGBTİ hakları, Müslüman halklarla kardeşliğin tesis edilmesi, göçmen ve mültecilere kapıların kapatılmaması gibi kimi ilerici politik maddeler de, İngiltere’de sol hareketlerin son yirmi yıllık mücadelelerinin eseri olarak programda yerlerini almıştır.

Sosyal Demokrasi: Tükenmiş Bir Akım

Marx, daha 1852’de, sosyal demokrasiyi şöyle tanımlıyordu:

“Proletaryanın toplumsal taleplerinden devrimci uçları koparılmış ve bu taleplere demokratik bir yön verilmiş, küçük burjuvazinin demokratik istekleri saf siyasal biçimlerinden arındırılmış ve bu isteklerin sosyalist uçları öne çıkarılmıştı. Sosyal demokrasi bu şekilde ortaya çıktı.”

“Sosyal demokrasinin kendine özgü karakterini özetleyen şey, demokratik-cumhuriyetçi kurumların, iki ucu, yani hem sermayeyi hem de ücretli emeği ortadan kaldırmanın araçları olarak değil, bunlar arasın-

**İşçi Partisi’nden
bir mücadele aracı
yaratabileceğini sananların
hayal kırıklığına uğraması
kaçınılmazdır. Onun
politikalarını belirleyen,
üye tabanı değil, meclis
grubu ve sıkıca bağlı
olduğu ordu-istihbarat-
devlet aristokrasisidir.**

daki karşıtlığı zayıflatmanın ve uyuma dönüştürmenin araçları olarak istenmesiydi.”

“Bu amaca ulaşmak için alınması gereken önlemler ne kadar çeşitli olursa olsun, bu amaç az ya da çok devrimci düşüncelerle ne kadar süslenirse süslenir, içerik aynı kalır. Bu içerik, toplumun demokratik yollarla değişimi, ama küçük burjuvazinin sınırları içinde kalan değişimidir.”¹⁰

[9] 31 milyar sterlin savunma bakanlığının resmi rakamı, 200 milyar sterlin ise Nükleer Silahsızlanma Kampanyası'nın (CND) hesapladığı rakamdır.

[10] Karl Marx, Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i, Yordam Kitap, çev. Erkin Özalp, 1. Baskı, Ekim 2016, s. 61-62

Alıntıyı özellikle uzun tuttuk, zira yeni sosyal demokrasi (Almanya’da Die Linke, Fransa’da Melenchon, İspanya’da PODEMOS, Yunanistan’da SYRIZA, Britanya’da Corbyn vb.) kendisini Marx’a ve onunla anılan sosyalizme bir biçimde bağlantılı olarak sunmaya çalışsa da, Marx’ın sosyal demokrasiye karşı tutumu —bu akımın görece ilerici olduğu dönemde dahi— son derece nettir. Marx komünistti, kurduğu ve programını yazdığı partinin adı da Komünist Parti’ydi.

Bugün, burjuva sol partilerin neoliberal muhafazakar çizgiden yeniden sosyal demokrasiye doğru meyletmeleri, sınıf etkeninin yeniden siyaseti belirlemeye başlamasının kaçınılmaz bir sonucudur. Hiç kuşkusuz, burjuva solunun neoliberalizme yüz çevirmesi, egemen sınıflar arasında sosyal haklar, özelleştirmeler, sendikalar gibi konularda çatlakların ortaya çıkması, işçi sınıfı ve ezilenler için mücadele imkanlarını büyüten bir gelişmedir. Ne

var ki, kapitalist bunalımın etkisiyle yeniden ortaya çıkan sosyal demokrat akımların, bırakın 19. yüzyıl sosyal demokrasisini, 20. yüzyılın ikinci yarısındaki sosyal demokrasi-den dahi çok daha geri programlara sahip olduğu açık bir gerçektir. Sosyal demokrat programlardaki gerilemeyi belirleyen, doğrudan doğruya, kapitalist bunalımın şiddeti ve sermayenin esneme kapasitesindeki gerilemedir.

Sosyal demokrasinin diriltilmeye çalışılması, bu akımın tümüyle tükenmiş ve ölü olduğu gerçeğini değiştirmez. 20. yüzyıl başlarında, sosyal demokrasi kapitalizm içinde işçi haklarını iyileştirme programı güderken, komünistler ise işçi sınıfını sermaye egemenliğini devirmeye çağırıyorlardı. Bugün durum bambaşkadır. Kapitalizmin yeni bir sosyal devlete takati yoktur. Kapsamlı sosyal reformlarla işçi sınıfının yaşam standartlarını yeniden yükseltmesi için gerekli manevra imkanlarından yoksundur. Corbyn’in ılımlı

sosyal demokrat programının mali sermayeden bu denli sert bir karşılık görmesinin sebebi budur.¹¹

İşçi Partisi meclis grubunun (yukarıda anlattığımız) Corbyn'i başkanlıktan devirmek için "darbe girişimi", İngiliz mali sermayesinin, İşçi Partisi'ndeki sola yönelişe sınır çekmek için yapabileceklerinin sadece küçük bir göstergesiydi. Daha vahşi biçimlerin de gündemde olabileceğini ilan ettiler. Amerikan basın tekeli Murdoch'a bağlı Sunday Times gazetesinde çıkan bir haberde, bir "üst düzey muvazzaf general", Corbyn'in başbakan olması ve Trident nükleer programını durdurması, NATO'dan çıkması veya orduyu zayıflatması halinde "bir askeri ayaklanma" çıkacağını söylüyor; ordu içindeki unsurların, "kurallara uygun ya da değil, mümkün olan her türlü aracı" kullanarak bunu engelleyeceğini belirtiyordu. Britanya genelkurmay başkanı Sir Nicholas Houghton ise, Corbyn'in "nükleer silah kullanma yetkisini asla vermeyeceği" beyanına dair, "bu düşüncenin güce dönüşmesi beni endişelendirir" diye konuşuyordu.

Bu açıklamalar, açıktan darbe tehdidi anlamına geliyordu. Corbyn'in bunlara yanıtı, bu üç başlıkta da generallerin isteklerini karşılamaktan ibaret oldu.

Dolayısıyla, İngiliz kapitalizminin sadık aleti olan İşçi Partisi'nden bir mücadele aracı yaratabileceğini sananların hayal kırıklığına uğraması kaçınılmazdır. İşçi Partisi'nin

politikalarını belirleyen, üye tabanı değil, meclis grubu ve onların sıkıca bağlı olduğu ordu-istihbarat-devlet aristokrasisidir.

Sosyal demokrasi, sadece 1990'lar ve 2000'ler boyunca uluslararası mali sermayenin bekçi köpekliğini yaptığı, dolayısıyla yoksul halk yığınları nezdinde bankalarla, zenginlerle özdeşleştiği için değil, bugünkü sola doğru yöneliminin de sınırları sermayenin esneme kapasitesiyle belirlendiği ve sermaye bu kapasiteden geniş ölçekte yoksun olduğu

İşçi sınıfı ve ezilenlerin talepleri kaçınılmaz olarak sosyal demokrasiyi aşacak, kapitalist bunalımın keskinliği sosyal demokrat hareketleri ve liderleri sürekli mali sermayeye ve militarizme tavizler vermeye, kitlelerin taleplerinden geri adım atmaya zorlayacaktır.

için de ölü bir akımdır. Corbyn'in liderliği İşçi Partisi'ne işçi sınıfı ve gençlik muhalefetinin aşısını yapsa da, bu bünye artık iyileşmeyecek kadar hastadır. Dirilmesi, tazelenmesi mümkün olmayacaktır.

Kapitalist bunalımın belirli bir aşamasında, yeni tipte sosyal demokrat partilerin belirmesi ve bu partilerin işçi sınıfı ve ezilenlerin, gençliğin ve kadınların taleplerine bayraktar-

[11] Ergin Yıldızoğlu'nun doğru biçimde tespit ettiği üzere, "Corbyn'in, parti manifestosundaki programı uygulayabilmesi için, bu programın, halk sınıflarının desteğini almış olması yetmez. Bu programın, egemen sınıflara, kapitalizme yeni bir kriz yönetim modeli sunuyor olması gerekecektir." (Cumhuriyet, 15.06.17) Ki bu, gerçekte imkansızdır.

lık yapmaları, yaşanan, gerçek, ama geçici bir olgudur. İşçi sınıfı ve ezilenlerin talepleri kaçınılmaz olarak sosyal demokrasiyi açacak, kapitalist bunalımın keskinliği sosyal demokrat hareketleri ve liderleri sürekli mali sermayeye ve militarizme tavizler vermeye, kitlelerin taleplerinden geri adım atmaya zorlayacaktır.

Nihayet, sınıf etkeninin siyasetteki yeri genişledikçe, kapitalizmin organik bunalımı bütün ezilen toplumsal kesimleri toplumsal kurtuluş için birleşmeye doğru ittikçe, sosyal

demokrasinin solundaki akımların, başta da yeni tipte komünist hareketlerin toplumsallaşmasının imkanları geliştirecektir.

Kapitalizmin organik bunalımının insanlığın önüne serdiği sorunlar, sosyalist bir devrim dışında hiçbir yolla çözülemez. Krizin radikalleştiği, bugün için Corbyn'in veya Sanders'ın toplantılarına heyecanla koşan gençlerin arasından, yeni bir komünist hareketin filizleri de boy verecektir.

Aktif Özsavunma Ve Örgütlenme: Kara Panter Partisi

G. Schelm

Kara Panter Partisi'nin ilk silahlı özsavunma deneyimi, ırkçı polis terörüne karşı zayıf veya savunmada olan bir pozisyondan hareketle, acil eylem planı olarak ortaya çıkmıştı. Daha çok siyahların yaşadığı gettolarda günlük hayatta kalma mücadelesinin taktiksel bir dışavurumuydu. Özsavunma pratiği, önceleri polis şiddetine karşı pasif direniş olarak ortaya çıkarken, daha sonra partinin politik ve ideolojik olgunlaşma sürecinde özsavunma konsepti olarak geliştirildi. Silahlı mücadele programatik ve stratejik bir konum kazandı, emperyalist Amerika'nın yıkılması için antiemperyalist ve devrimci bir araç olarak kabul edildi.

1960'larda Amerika'da yaşayan siyahların yaşamını ırkçı ayrımcılık, baskının en şiddetlisi ve sömürü koşulları sarmıştı. Siyahların büyük kısmı işsizdi, sağlık sisteminden faydalanamıyor ve açlıkla boğuşuyordu. Yasalar ise siyahları ikinci sınıf vatandaş konumuna itiyordu. Irkçılık ve şovenizm resmi devlet ideolojisiydi.

1964 New York yazı: Bir beyaz polis mesai saatleri dışında on beş yaşında siyah bir genci öldürdü. Ardından polis ve siyahlar arasında başlayan çatışmalar yedi kişinin hayatını kaybetmesi, sekiz yüzden fazla yaralı ve bin gözaltı, dahası milyonlarca dolarlık zarar ile sonuçlandı.

1965 Los Angeles yazı: Siyah bir sürücü polis tarafından sebepsiz yere gözaltına alındı ve gözaltında dövülerek işkenceye uğradı. Siyahların

polise karşı başlattığı ve günlerce süren protesto gösterilerinde otuz beş kişi hayatını kaybetti, sekiz yüz kişi yaralandı, yedi yüz ev yanarak kullanılamaz hale geldi ve seksen milyon dolarlık toplam zararla gösteriler noktalandı.

1966 yazı: Yine polis yine polis baskısı. Süren ırkçı polis zulmüne yönelik protesto eylemleri yirmi farklı şehre yayıldı.

1967 yazında artık yüzden fazla şehirde sokak çatışmaları yaşanıyor. İktidardakiler ayaklanmaları en kanlı biçimde bastırıyorlardı. Binlerce polis, asker ve özel kuvvetler göstericilere karşı sokaktaydı. Panzerler ve keskin nişancılar da aynı şekilde siyahlara karşı konumlandırılmışlardı. Çok değil birkaç hafta önce, Vietnam'da savaşan Amerikan

askerleri şimdi kendi yurttaşlarına karşı savaşmak için emir almışlardı.

Toplumsal çatışmanın en şiddetli anlarının yaşandığı o günlerde, 15 Ekim 1966 gününde Black Panther Party for Self-Defense (Özsavunma İçin Kara Panter Partisi) kuruldu. Partinin tabanı Amerika'nın büyük şehirlerinde yaşayan yoksul siyahlardan oluşuyordu. '66 yılından önceki ayaklanmalar kendiliğinden başkaldırılar olarak tarihte yerini almıştı. Siyah hareket politik arenada, siyahlara devrimci perspektif suna-

Kara Panter Partisi, kendini silahlı bir parti olarak tanımlamakla birlikte, bunu sadece özsavunma ve ırkçı saldırılardan korunma kapsamında ele alıyordu. Örgütlenmeleri Amerikan Anayasası çerçevesinde yasal temelde gerçekleşti.

bilecek bir devrimci örgütten yoksundu. Amerika'daki ırkçılık o kadar derinlere kök salmıştı ki, siyahların ve beyazların birlikte mücadelesi mümkün değildi. Aslında bunu her iki kesim de kabul etmiyordu.

Kara Panter Partisi'nin Eylem Gücü: Halk İçin Mücadele Ve Özsavunma

Kara Panter Partisi'nin programı ilkin on maddeden oluşuyordu. Parti

programı ilk etapta siyahların yaşamsal ihtiyaçlarını sıralıyordu. Sıralanan talepler arasında, iş, beslenme ve barınma hakkı, eğitim ve adalet vardı. Kara Panterlerin öne çıkan özelliği, sadece talep etmeyip, üyeleri ve sempatanları ile birlikte programlarına aldıkları talepleri gerçekleştirmek için çaba göstermeleriydi.

Mao'nun sözünden yola çıkarak, "Halk için hizmet" sloganını benimsediler. Böylece sosyal çalışmalarla¹, siyahların yoğun yaşadığı emekçi semtlerinde ihtiyaç neyse onu yerine getirmeye çalıştılar. Maddi karşılık beklemeden giyecek ve çocuklar için yemek dağıtımını örgütlediler. Özellikle yoksulluktan kaynaklı tipik hastalıklarla mücadele için, gönüllü doktor ve hasta bakıcıların çalıştığı sağlık ocakları kurdular. Hapishanelere servisler koyup, böylece tutuklu siyahların yakınlarının onları ziyaret etmelerini sağladılar. Sonraları ise "Özgürlük okulları" kurarak, siyah çocukların sadece kaliteli değil aynı zamanda alternatif eğitim almalarını da gerçekleştirmiş oldular.

Kara Panterler, ırkçı polis şiddetinden kendilerini koruyabilmek için, sürdürdükleri adalet mücadelesinde bir adım daha ilerleyerek, yasal koşullar altında neler yapabileceklerini çok iyi öğrendiler. Amerikan yasalarına göre her yetişkinin silah taşımaya mümkün olduğundan, herkesi silahlanmaya ve sokakta silahını açık şekilde taşımaya çağırdılar. Amaçları, polisin bir siyaha saldırmadan önce iki kere düşünmesini sağlamaktı.

[1] Sosyal çalışmalar: Kara Panterlerin "community programs" olarak adlandırdığı bu çalışmalar, yoksul siyahlar için okul-eğitim, yemekhane, sağlık ocağı gibi kurumlaşmalar yaratmaya, böylece siyahların temel toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaya dönük kitle faaliyetleridir.

Sadece halka silahlanma çağrısı yapmakla kalmayıp, topladıkları parayla silah tedarik ettiler ve bu silahları üyelerine de dağıttılar. Her parti üyesi parti tarafından planlanan düzenli kurslara katılarak silah kullanmayı öğreniyordu. Böylece tüm parti üyeleri hem askeri hem de hukuki açıdan eğitimden geçiyordu. Emekçi/yoksul semtlerinde yaşayan her üye, her sempatizan ve evet her siyah, haklarını bilmeli, kendini geliştirmeli, polis şiddetinden ve ırkçı-faşist saldırılardan kendini koruyabilmeliydi. Kara Panterler büyük uyuşturucu tacirlerine ve çetelere karşı da mücadele veriyordu. Bunlardan bazılarının FBI tarafından desteklendiği ve doğrudan siyahların yaşadıkları semtlere yönlendirildiği biliniyordu.

Direnişin Örgütlenmesi

Kara Panter Partisi, kendisini silahlı bir parti olarak tanımlamakla birlikte, bunu sadece özsavunma ve ırkçı saldırılardan korunma kapsamında ele alıyordu. Örgütlenmeleri Amerikan Anayasası çerçevesinde yasal temelde gerçekleşti. Bu çelişkiyi ve bundan dolayı oluşan gerilimi, farklı taktikleri ve stratejik yaklaşımları sonraki bölümlerde irdedeceğiz.

Kara Panter Partisi, kendisini askeri bir özsavunma örgütü olarak tanımlamasından kaynaklı, örgütsel yapısını ve kurallarını da buna uygun şekillendirdi. Parti, marksist-leninist bir kadro partisi olma iddiasındaydı. Kara Panter Partisi kurucularından Huey P. Newton, bunu, “*Bu sisteme karşı ancak ciddi disiplinli ve sağlam örgütsel iskeleti olan bir partiyle direniş gerçekleştirilebi-*

li” sözleriyle ifade ediyordu. Parti böylece, 1950’li ve ‘60’lı yıllardaki “Siyah Güç” hareketinin örgüt düşmanlığına ve kendiliğindenciliğine büyük bir darbe indirmişti. Bunun karşısına da, yukarıda bahsettiğimiz kadro örgütü modelini yerleştirmişti. Partinin birincil görevi halkı uyanık tutmak ve iktidar aygıtına karşı direnişi örgütlemek olarak belirlenmiş, bu perspektif partinin ilk eğitim materyallerinde yerini almıştı. Kara Panter Partisi, siyah hareket içinde, Amerikan toplumundaki ırkçılığı ortadan kaldırma mücadelesi vermekle birlikte, siyahların kurtuluşunun sosyalizmde olduğunun altını çizen ilk parti oldu. Böylece, daha önceden siyah hareketin bir kısmını etkisi altına almış olan “siyah kapitalizm” illüzyonunu tümünden reddetti.

Parti farklı katmanlardan oluşmaktaydı. Örgütsel yapı üyelerden (asker) il/ilçe yöneticilerine (subay) ve oradan da partinin merkez komitesine (savunma bakanı) kadar uzanıyordu. Parti üyelerinin tek tip kıyafet giymeleri sokaktaki diğer insanlar tarafından tanınmalarını kolaylaştırıyordu: siyah pantolon, mavi göm-

lek, siyah deri ceket, siyah bere ve bayrakları ile gazetelerinde sembol olarak kara panter figürü.

Sıkı bir disiplini ifade eden üç temel kural parti çalışmaları çerçevesinde her türlü davranış için temel yönü işaret ediyordu:

1) Tüm hal ve hareketlerinde parti kurallarına uy!

2) Yoksul ve ezilen kitlelerin tek bir çöpünü dahi kendi hesabına kullanma!

3) Saldıran düşmandan ele geçirdiğin her şeyi örgüte teslim et!

Bu kurallara uymayanlar partiden ihraç ediliyordu. Bu üç ana kural dışında, bir parti üyesinin nasıl davranması gerektiğini düzenleyen sekiz kural daha vardı. Ayrıca yirmi altı maddede parti yapısının görev ve sorumlulukları sıralanıyordu. Bu tüzük-benzeri kuralların en önemli konuları ise şunlardı: Tüm parti üyeleri askeri eğitimden geçmek zorundaydı. Silah sadece gerekli durumlarda kullanılmalıydı. Gözaltı sırasında uyulması gereken kurallar sıralanmıştı. Her üye günlük rapor tutmalı ve il yönetimi haftalık olarak bir üst organa rapor sunmalıydı. Eğitim çalışmalarına katılmak bütün üyeler için mecburiydi. Uyuşturucu kullanımı ve parti çalışmaları sırasında alkol tüketimi yasaklanmıştı. Kadınlara yönelik ayrımcılık, eşit olmayan davranışlar ve şiddet yasaklanmış, buna uymayanlara cezai yaptırım getirilmişti.

Kara Panter Partisi, kadınların üye ve yönetici olabildiği ve askeri eğitim alabildiği ilk siyah örgütü oldu. Parti, geleneksel aile ve toplumsal cinsiyet rollerinin ne parti içinde ne

de aile yaşamında yeniden üretilmesini istemiyordu. Bu yüzden parti üyelerinin çocukları için erkekler ve kadınlar tarafından birlikte işletilen kreşler kurulmuş, böylece kadınların eve hapsolmemeleri ve bütün güçleriyle mücadeleye katılmaları sağlanmaya çalışılmıştı. İşbölümünde cinsiyetçi ayırım engellenmeye çalışılıyor, örneğin “büro işleri”nin sadece kadınlar tarafından yapılmasına izin verilmiyordu. Çocuk bakımı ve ev işleri için harcanan zamanın kadınlar ve erkekler arasında eşit paylaşılması parti üyelerinden talep ediliyordu. Böylece geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin kırılması, “Sosyalizm her Panter evinde yaşanacak” sloganıyla dayanışmacı bir toplumsal yaşamın kurulması amaçlanıyordu. Diğer birçok siyah örgütü ise bu anlayışa karşı çıkmış, kadınların örgütlerine üye olmalarına izin vermemişlerdi.

Kara Panter Partisi’nin, kadın özgürlük mücadelesinde anlamlı adımlar atmış olsa da, başarısı sınırlı kaldı. Parti içinde önde gelen kadrolar erkekti, sosyal çalışmalara emek verenlerin birçoğu ise kadındı.

1970 yılına kadar parti çalışmaları ABD’nin yüze yakın şehrine yayıldı. O zamanlar tahmin edilen üye sayısı on beş bine yaklaşmıştı. Bunun yanında, aktivist ve sempatizanların sayısı en azından on binleri buluyordu.

Pasif Özsavunmadan Sınıf Ve Gerilla Savaşına Doğru

Kara Panter Partisi’nin ilk silahlı özsavunma deneyimi, ırkçı polis terörüne karşı zayıf veya savunmada olan bir pozisyondan hareketle, acil

eylem planı olarak ortaya çıkmıştı. Bu ilk başta stratejik ya da programatik bir anlayış değildi. Daha çok siyahların yaşadığı gettolarda günlük hayatta kalma mücadelesinin taktiksel bir dışavurumuydu. Özsavunma pratiği, önceleri polis şiddetine karşı pasif direniş olarak ortaya çıkarken, daha sonra partinin politik ve ideolojik olgunlaşma sürecinde özsavunma konsepti olarak geliştirildi. Silahlı mücadele programatik ve stratejik bir konum kazandı, emperyalist Amerika'nın yıkılması için antiemperyalist ve devrimci bir araç olarak kabul edildi. H. Newton, "*Bizler, özsavunma dediğimizde, ezilenlerin ve ezilen devrimci kitlelerin saldırgan olmadığını, yaptıkları her eylemin özsavunmaları için olduğunu gösterdik. Vietnam halkı da aynı şekilde özsavunma sergiliyor. Kapitalistler, emperyalist sömürücüler şiddet ve saldırganlığın asıl kaynağıdır. Bu yüzden insanın kendi özgürlüğü ve özgürleşmesi için yaptığı her şey özsavunma taktiğidir. Biz, özsavunma derken, kelimenin en geniş anlamıyla özsavunmadan bahsediyoruz*" sözleriyle bu yeni dönemi açıklıyordu.

Kara Panterler, pasif özsavunma anlayışı ve savunma pozisyonundan bu devrimci stratejiyi geliştirdiler. Söz konusu strateji doğrultusunda partinin her üyesi silahlar ve askerî taktikler üzerine eğitimden geçti. ABD'deki mevcut hukuki düzenlemeler sayesinde, parti bunu yasal olarak örgütleyebildi. Sosyal çalışmalar da bu stratejiyi besledi. Böylece siyahların yaşadığı yoksul ve emekçi semtlerinde parti rahatlıkla kök salabildi. Sosyal çalışmalar da

aynı şekilde bir politik-sosyal özsavunma yöntemi olarak kabul ediliyordu. Bu strateji, Amerika'da yaşayan siyah halk nezdinde Kara Panter Partisi'nin, halkın ihtiyaçlarını karşılayabilen ve her fırsatta kendilerini yok etmeye çalışan ırkçı ve emperyalist devletin karşısında durabilen bir alternatif olarak kabul görmesini sağladı.

İrkçı-baskıcı düzene karşı politik savaşımın, Afro-Amerikan halkının beyaz devlet iktidarını hedefleyen ulusal bir özgürlük mücadelesi olarak

İrkçı-baskıcı düzene karşı politik savaşımın, Afro-Amerikan halkının beyaz devlet iktidarını hedefleyen ulusal bir özgürlük mücadelesi olarak anlaşıldığını söyleyebiliriz. Bu, partinin "çifte devrim" olarak adlandırdığı duruma işaret etmekteydi.

anlaşıldığını söyleyebiliriz. Bu, partinin "çifte devrim" olarak adlandırdığı duruma işaret etmekteydi. 1969 yılı itibarıyla bu çifte devrim hedefinin, yani hem siyahların özgürlüğü savaşımı hem de bütün ezilenlerin beyaz egemen sınıflara karşı sınıf savaşımı çizgisinin, çok daha sık propaganda edildiği görülüyor. Kara Panter Partisi hep "beyaz ırka" karşı ulusal özgürlük mücadelesi ve "beyaz sermaye sınıfına" karşı antikapitalist sınıf mücadelesi arasındaki gerilim sahasında mücadelesini sürdürdü.

Kara Panter Partisi için bir sonraki adım, öz savunmadan ibaret olan konsepti aşip, aktif silahlı mücadeleye geçiş olacaktı. Partinin önder kadroları ve teorisyenleri silahlı mücadelenin farklı biçimleriyle ilgili çalışmalar ve tartışmalar yürütüyorlardı. En çok faydalandıkları kaynak ise Carlos Marighela'nın "Şehir Gerillasının El Kitabı" adlı eseri idi. Bu tartışmalara göre, siyahların yaşadığı semtler geri çekilme alanları ve hem lojistik hem de savaşçı kaynaklarını ortaya çıkarma mekanları olarak hizmet etmeliydi. Böylece semtlerde ilk gerilla hücreleri oluşturulacaktı. Bu hücreler siyahların özgürlüğü için savaşacak daha büyük bir orduda birleşeceklerdi. Aynı anda Kara Panterler, daha etkili bir halk milisi örgütlenmesi yaratmak için de tartışma yürütüyorlardı.

Kara Panterler dünyadaki diğer devrimci örgütlere nazaran daha avantajlı konumdaydılar. Yasal yollarla silahlanabiliyor, örgütlenebiliyor ve üyelerine yine yasal olarak askeri eğitim sunabiliyorlardı. Fakat bu yasallık sorunlara da yol açabili-

yordu. Çünkü kuşkusuz, Amerikan emperyalist devletine karşı dolaysız yıkıcı bir mücadele yürütebilmek için sıradaki adım yasadışı ve yeraltında olan bir siyasi ve askeri yapı inşa etmek olmalıydı.

Kara Panterler böyle bir yolda ilerlerken hiç de yalnız olmayacaklardı. Zira birçok örgüt şehir gerillacılığında aktifti ve ABD şehirlerinde silahlı mücadele yürütüyordu. Genç Lordlar Partisi (Porto Rikolular), Kızıl Muhafızlar (Çinliler), Amerikan Yerlileri Hareketi (Kızılderililer), Kahverengi Bereliler (Meksikalılar) 1960'lı yıllarda silahlı mücadele ve şehir gerillacılığı hakkında tartışmalar yapmışlardı. 1965-70 yılları arasında, hükümet kaynaklı verilere göre, ABD'de 1391 sabotaj ve silahlı gerilla eylemi kaydedilmişti. Bu eylemler devlet binalarına, polislere, askeri güçlere, bankalara, eğitim merkezlerine ve silah sanayisine yönelikti.

Fakat Kara Panterler, bir yeraltı yapılanması geliştirip örgütsel sıçrama gerçekleştirmek için bu tarihsel anı kaçırdılar. O süreçte alabildiğine sertleşen devlet baskısı, Amerikan

istihbarat birimleri tarafından yaratılan suni çelişkiler ve parti içindeki gerçek çelişkiler buna engel oldu.

Devlet Baskısı, Stratejik Farklılıklar Ve Partide Bölünme

Kara Panter Partisi devrimci yönelimini artırdıkça ve eylemlerini doğrudan kapitalist-emperyalist sisteme yönelttikçe, polisin yanı sıra ABD istihbaratının da daha fazla gündemine girdi. '60'lı yılların sonunda FBI başkanı Edgar Hoover, Kara Panterlerin ABD iç güvenliğini tehdit eden en büyük risk olduğunu ifade etmişti. Amerikan gizli servisinin partiyi ortadan kaldırmak için her şeyi yapabileceği artık herkes için aşıkardı. Böylece Amerikan gizli servisi ayaklanmalara karşı geliştirdiği karşıdevrimci konseptte Kara Panterlere özel yer ayırdı. FBI 1960'larda COINTELPRO programı adı altında özel bir örgütlenmeye girdi. Gizli ve yargı denetiminden muaf olan bu program, istihbarat toplama, devrimci örgütlerin içine sızma ve onları çökertme hedefiyle oluşturuldu. Ajanları örgüt içine sızdırma, sahte deliller yaratma, yalan ve dedikodu yaymaya dayalı psikolojik terör, darp ederek gözaltına alma, siyasi cinayetlere varan fiziki terör bu program altında uygulanan yöntemlerden sadece birkaçıydı.

'70'li yılların başında Kara Panter Partisi bu tür saldırıların baş hedefiydi. Birçok parti üyesi sahte delillere dayanılarak gözaltına alındı ve hapse mahkum edildi. Onlarca parti üyesi polis tarafından ajanlaştırıldı. FBI, yaydığı sayısız yalan ve söylenti, sahte mektuplar ve sahte polis bel-

geleri sayesinde parti içinde güvensizlik ortamı yaratmaya çalıştı. Yasal örgütlenme biçimi nedeniyle örgüt bu tür saldırılara karşı çok açıktı. FBI tarafından, sadece 1971 yılında, parti önderlerinin imzalarını taşıyan yüz sahte mektup yollanmıştı.

Parti içindeki bu gerilimli süreçte, bir yandan istihbaratın Kara Panterlere yönelimi ve diğer yandan silahlı mücadele üzerine ve yeraltı örgütlenmesinin zorunluluğu hakkında tartışmalar devam ederken, sokaklarda silahlı çatışmalar da artarak sürmek-

Kara Panter Partisi için bir sonraki adım, özsavunmadan ibaret olan konsepti aşip, aktif silahlı mücadeleye geçiş olacaktı. Partinin önder kadroları ve teorisyenleri silahlı mücadelenin farklı biçimleriyle ilgili çalışmalar ve tartışmalar yürütüyorlardı.

teydi. 1967-70 arası polisin ve istihbarat servisinin maaşa bağladığı mafya ve uyuşturucu çeteleri tarafından yapılan silahlı saldırılar ve infazlar 40 parti üyesinin hayatına mal olmuş, birçok partili de yaralanmıştı.

1971'de, partinin önderlik kadroları arasında polisin ve gizli servisin yaratıp alevlendirdiği güvensizlik ortamı ve saflaşmalar sonucunda, Kara Panter Partisi bölünme yaşadı. Bu ayrışma, ayrılan taraflar arasında silahlı çatışmalara kadar tırmandı. ABD gizli servisinin bu bölünme-

deki payının ne kadar olduğu bugün dahi tam olarak kestirilemiyor. Ama partideki bölünme sürecinin hızlanmasının ve birçok zıtlaşmanın yapay olarak kışkırtılmasının gizli servis ve polisin eseri olduğu tartışmasız kabul ediliyor.

Devletin bölme çalışmalarının dışında, '70'lerin başında parti içinde mücadele biçimleriyle ilgili tartışma yapmak ve hangi yönde ilerleneceğiyle ilgili karar vermek aslında kaçınılmazdı. Bu tartışmaların en belirginleştiği konu partinin nasıl örgütleneceği meselesiydi. Bir sonraki aşama, sosyal çalışmalar ve kitlesel örgütlenmelerin yanında, yasadışı temelde yeraltı örgütünün kurulması ve şehir gerillacılığının inşa edilmesi olmalıydı. Ancak bölünmeden dolayı bu aşamaya varılamadı. Bölünmenin ardından partinin siyahlar nezdindeki etkisi büyük ölçüde yitip gitti ve sosyal çalışmaları adım adım sona erdi. Bölünmeden sonra partiyi yeniden canlandırma girişimlerinin ve Black Liberation Army (Siyah Kurtuluş Ordusu) gibi yeni yasadışı örgüt kuruluşlarının düzeyi, Kara Panter Partisi'nin örgütsel kapsamına ve siyah kitleler üzerindeki etkisine yaklaşamadı bile.

Siyah Hareketin Bugünü

Son yıllarda siyahlara yönelik polis şiddeti ve ırkçı cinayetler, Afro-Amerikalılar içinde tekrar sosyal ve politik bir hareketin oluşmasına neden oldu. "Black lives matter"

("Siyahların yaşamları değerlidir") sloganıyla 2013'ten bu yana on binlerce insan ABD sokaklarında eylem halinde. Bu isim altında örgütlenen gruplar gittikçe yeni kentlere yayılıyor, polis şiddetini ve gündelik yaşamdaki ırkçı davranışları belgelemeye ve bunlar karşısında eyleme çağrı yapıyor.

2016'dan beri siyahlar arasında yerel ve bölgesel çapta özsavunma yapıları oluşturuluyor. Siyahlar, polis cinayetlerinden korunma amacıyla, Kara Panterlere benzer şekilde, semtlerde silahlı ve bazen tek tip elbiseli devriyeler örgütüyorlar. Yine birçok şehirde siyahların oluşturduğu "silah kulüpleri" ile, Kara Panterlerin özsavunma konsepti sahipleniliyor ve bugün tekrar gerçekleştirilmeye çalışılıyor. Bu derneklerde üyeler silah kullanma eğitimi ve yasal silah kullanımı hakkında bilgi alıyorlar.

ABD'deki hukuki yapı, yani silah taşımamanın ve özsavunma için silah kullanmanın yasal olması, elbette özgün bir durumdur. Ancak Kara Panterlerin kitle çalışması tarzı, kitleler arasında derin kök salmışlığı ve devrimci özsavunma teorisi ile pratiği, bugün de, başka ülkelerde güncel devrimci yöntemlerin tartışılmasında bir çıkış noktası olarak düşünülebilir. Aynı şekilde, teoride ve pratikte yapılan hatalardan çıkarılacak dersler de günümüz komünistleri ve devrimcileri için paha biçilemez bir tarihsel mirastır.

